

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

BREZ TISTE OGRAJE...

"Meje, ki ločuje Gorico od Nove Gorice, res ni več. In upam, da je nikoli več ne bo." Te besede je spregovoril Črtomir Špacapan, zastopnik Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije in kmalu generalni konzul RS v Trstu, ko se je prejšnji teden udeležil posebnega dogodka, vrednega, da bi ostal zapisan v naši krajevni zgodovini. Na trgu Transalpina v Gorici je namreč v organizaciji Kinoateljeja in ob sklepu praznika mestne občine Nova Gorica potekala 15. t.m. čezmejna projekcija dveh filmov, ki govorita o meji. Projektor je stal nad mejnim kamnom na italijanski strani, platno pa pred veličastno fasado slovite habsburške železniške postaje. Žarek svetlobe se je svobodno "pretihotapil" čez mejo in naredil nekaj, česar mi ljudje ne moremo: svobodno jo je prečkal, ne da bi ga kdo ustavil. In bil je praznik.

Misli in spomini marsikoga so poleteli nazaj, do tiste noči med 15. in 16. septembrom pred 56 leti, ko je simbolična, in vendar vznemirljiva črta na vzhodnem bregu Soče razdelila Goriško na dva dela. Šla je celo skozi hlev, razdelila je grobove istega pokopališča. Žal tudi žive ljudi. Postala je obenem zid in izziv ljudem, ki je sprva niso mogli sprejeti. Skoraj tisoč let stara Gorica namreč dotlej ni poznala državnih meja, saj njene zemljepisne značilnosti od nekdaj omogočajo srečevanje med pripadniki različnih narodov, jezikov in kultur. In vendar - kot je pokazal videodokumentarec Nadje Velušček in Anje Medved Moja meja z življenjskimi pričevanji ljudi, ki so prihod meje doživeli na svoji koži - je bodeča žica med Vzhodom in Zahodom prinesla s sabo veliko hudega in strahu, sploh pa se je zarisala tudi v duše ljudi na obeh straneh meje.

Danes se na veliko in široko govori o tem, da meja pada in da moramo razmišljati, kot da bi je več ne bilo. In vendar to ni lahko, ko pa se še vedno s strahom držimo daleč od "zelene mreže" in sploh vseh mejnih prehodov, kjer je "gibanje omejeno". Še vedno smo tudi deležni nezaupljivih pogledov mejnih stražnikov in carinikov, ki - zdi se - komaj čakajo, da te zalotijo...

Tudi zato je bila čezmejna projekcija lep praznik. Več kot petsto ljudi se je zbralo na trgu, kjer bo ob 1. maju 2004 velika slovesnost, in nekako vsaj v majhni meri predokusilo vzdušje, ki bo tedaj verjetno vladalo. Večer se je namreč za številne udeležence končal prav tik ob mreži, marsikdo je stal na zidku, se sproščeno razgovarjal z ljudmi "na oni strani" in se smejal. Sploh je bilo lepo se dotikati te zelene ograje in ugotoviti, da je vse manj tuja in strah vzbujajoča, saj so ji - tako zagotavljajo v Rimu in Ljubljani - šteti dnevi. Na nekaterih obrazih je bilo sicer še vedno mogoče zaznati lahno senco zadržanosti. Večina ljudi pa je bila prežeta z občutkom simpatije ob zavesti, da je to, kar se je pač zgodilo v zadnji polovici stoletja, konec koncev naša skupna zgodba. Pripravljeni smo obrniti stran in zaživeti brez meje. Zato želimo verjeti v besede županov Brulca in Brancatija, ki sta še enkrat pozvala ljudi k podpori prijateljskemu načrtovanju tega skupnega prostora, ki se odpira novim perspektivam in "kjer nam bo lepo živeti".

Na Goriškem se torej nekaj vendarle dogaja. Žarek svetlobe je prečkal mejo, prav tako razigrani glasovi ljudi, ki so si segali v roke. Tudi čustva so svobodno in brez prepustnice prehajala iz ene države v drugo in se vračala nazaj. Drugačnja, končno toplejša.

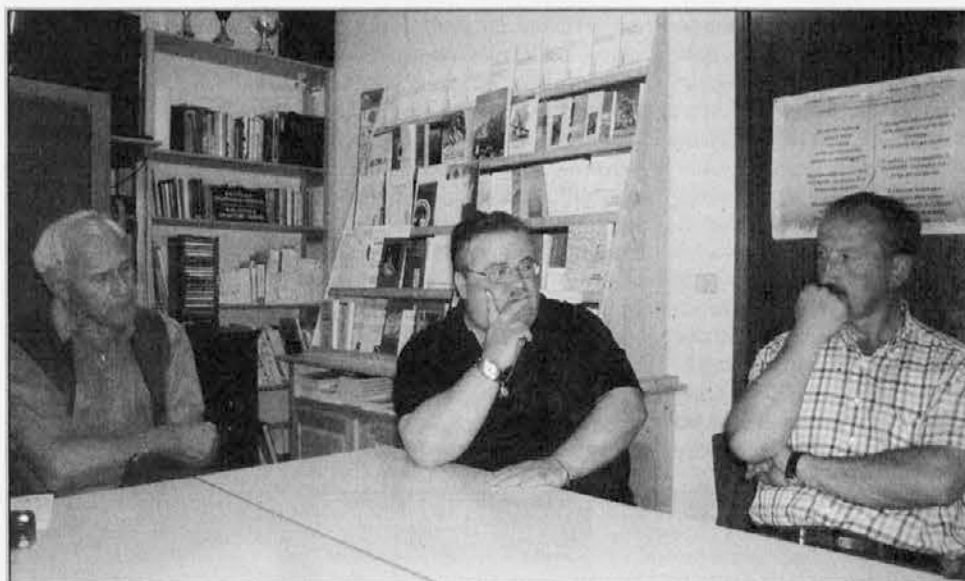
Danijel Devetak

Srečanje SSO-SKGZ v Ukvah. Trbiž in zaščita

Naša prizadevanja za Kanalsko dolino

Kanalska dolina je te dni v središču pozornosti ne le zaradi naravne ujme, ki jo je prizadela, in obnovitvenih del ter političnih srečanj, ki so povezana s tem, ampak tudi zaradi raznih drugih dogodkov in problemov. V mislih imamo skupni sestanek SSO in SKGZ v Ukvah, vprašanje nadaljevanja tečaja slovenskega jezika, nedeljski dobrodelni koncert na Svetih Višarjah in sklep trbiške občinske uprave, da zaprosi za vključitev občinskega ozemlja v območje zaščitnega zakona za slovensko narodno skupnost v Italiji.

Očitno je torej, da včasih nekatere naravne nesreče vzbudijo v ljudeh večjo pozornost in občutljivost za prizadeto področje, kar, dolgoročno gledano, prinese pozitivne učinke. Kanalska dolina je

Srečanje v Ukvah: z leve Sergij Pahor, Rudi Pavšič in Aleksander Oman (Foto DP)

zaradi svojega prehodnega značaja na križišču med slovenskim, italijanskim in nem-

skim svetom gotovo pomembno križišče in stičišče družbenih in kulturnih izzivov. Za-

to je zanimanje za tamkajšnje razmere in ljudi nedvomno zelo pozitivno. / stran 14

Začel se je pastoralni obisk nadškofa msgr. De Antonija v duhovniji sv. Ivana v Gorici

Nadškof tudi na našem uredništvu

FOTO DP

V tem tednu spoznava nadškof msgr. Dino De Antoni življenjski utrip stvarnosti goriških Slovencev. V ponedeljek se je pomudil med srednješolci in višješolci, popoldan pa je obiskal Zavod sv. Družine, kjer je pri maši nagovoril starejše goste. O vsem tem

bomo podrobneje poročali prihodnjic.

V torek, 23. t.m., pa je v zgodnjih jutranjih urah v spremstvu vikarja msgr. Oskarja Simčiča, župnika msgr. Cvetka Žbogarja, p. Mirka Pelicono in tajnika Micheleja Centoma obiskal ustanove, ki

imajo sedež v stavbi na Travniku št. 25. Že v veži ga je sprejel predsednik Katoliškega tiskovnega društva Branko Černic. Nato ga je prof. Francka Žgavec pospremila po Katoliški knjigarni, kjer se je visoki gost rad srečal z osebjem in si ogledal zlasti razstavljene

knjige. Na dvorišču knjigarne se je ob kavici ustavil tudi z drugimi zastopniki organizacij, ki domujejo v omenjenem posloju. V prvem nadstropju si je nadškof v spremstvu prof. Vide Bitežnik ogledal prostore Galerije Ars in se vpisal v knjigo obiskovalcev. Obiskal je tudi upravo Zadruga Goriška Mohorjeva, nato pa naše uredništvo. Pokazal je, da dobro pozna naš tednik in sodelavce; zato nam je tudi očetovsko poklonil nekaj dobronamernih nasvetov in napotkov ter dodal: "Hvala za vaše delo!" Za vse to se mu je glavni urednik prof. Andrej Bratuž tudi zahvalil. Daljši razgovor se je nato razvil na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, kjer so o založniški dejavnosti Zadruga GM, njenem poslanstvu in težavah spregovorili dr. Damjan Paulin, predsednik založbe msgr. Simčič, prof. Marija Češčut in Marko Tavcar.

O nadaljevanju nadškofovega pastirskega obiska bomo poročali prihodnjic.

Zbiranje pomoči za prizadete v Kanalski dolini

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO PLANIKA iz Kanalske doline, SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA in SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ so dali pobudo za zbiranje pomoči za prizadete v Kanalski dolini. Sredstva zbiramo tudi na našem uredništvu.

Intervju

Umetnik in teolog p. Marko Rupnik o novem mozaiku v Kopru. (stran 3)

Pogovor

Predsednik NSKS Jože Wakounig o vprašanju koroških medijev. (stran 12)

02 Drago Legiša
ČEDALJE VIDNEJŠA RAZDALJA

04 Martin Tul
VSELOVENSKO SREČANJE MLADIH V STIČNI

10 KONEC PASTIRSKEGA OBISKA V ŠTANDREŽU

13 Milan Gregorič
AFERA POPOVIČ

14 Mara Petaros
V ITALIJI JE UČNI KADER VEDNO STAREJŠI

SVET OKROG NAS

Med Kvirinalom in palačo Chigi
Čedalje vidnejša razdalja

Verjetno ni gol slučaj, da je predsednik republike Ciampi prav na dan, ko je predsednik vlade Berlusconi javno sporočil, da je osrednje vodstvo Doma svoboščin dokončno odobrilo listino o ustavnih spremembah, na enem rimskih trgov govoril množici srednješolcev in s povzdignjenim glasom dejal, da je republiška ustava "veljavna, živa in življenjska". Znano pa je, kako zlasti v zadnjem času skoraj ne mine dan, da Berlusconi in njegovi sodelavci ne bi omenjali, kako je nujno, da se ustava, ki je postala veljavna 1. januarja 1948, "posodobijo", da bo v skladu z zahtevami in s potrebami sedanjega časa. Sam predsednik vlade je tudi najavil rok, v katerem naj bi ustavne spremembe odobril parlament. To naj bi se opravilo v letu 2004, hkrati pa je dal razumeti, da bo njegova večina odobrila usta-

vne spremembe tudi brez sodelovanja opozicije. Njegovi najožji sodelavci pa o taki možnosti govorijo brez dlake na jeziku.

Spremembe, ki jih napoveduje Dom svoboščin, predvidevajo predvsem večje pristojnosti za predsednika vlade, odpravo dvodomnega parlamentarnega sistema, devolucijo ali prenos oblasti od središča na periferijo - v bistvu od Rima na dežele - in pomembne spremembe v sestavi ustavnega sodišča. Zakonodajna oblast bi po novem pripadala le poslanski zbornici, ki naj bi jo sestavljalo znatno manjše število poslancev, medtem ko naj bi bil senat izraz posameznih dežel in bil pristojen le za deželne zadeve. Poseben status naj bi imel Rim kot prestolnica italijanske države. Zlasti slednjemu je baje dolgo nasprotoval voditelj Severne lige

Bossi, vendar je na koncu le klonil, čeprav je tudi v zadnjih dneh govoril, da je po njegovem Milan italijanska prestolnica, saj da Rim že ima papeža!

Prejšnji teden je predsednik republike bil na obisku v Piemontu, in sicer predvsem v krajih, kjer so se septembra leta 1943 bili prvi boji proti nemškemu okupatorju. Ciampi je ponovno poudaril globlji pomen odporniškega gibanja, v katerem so enakopravno sodelovali ljudje različnih svetovnih nazorov, odporniško gibanje pa je tudi temeljni kamen republiške ustave. Pri tem je tudi glasno poudaril, da se republiška ustava lahko spremeni le z združenimi močmi. Podčrtati velja, da se je predsednik Ciampi ob tej priložnosti odločno zavzel, naj 25. april ostane praznik osvoboditve. To so glavna sredstva množičnega obveščanja

še posebej podčrtala, pri čemer so tudi ugotovila, da se predsednik vlade Berlusconi 25. aprila še nikdar ni udeležil nobene proslave osvoboditve, medtem ko je državni poglavar ponovno naglasil, naj ta dan ohrani svoj prvotni pomen. Prvič smo iz ust "varuha republiške ustave" tudi slišali jasne besede obsodbne fašistov, ki so nemškemu okupatorju ovajali in izročali Jude, da so slednji praviloma končali v taboriščih smrti. Ta odločni nastop proti fašizmu je prav gotovo posreden odgovor na Berlusconijeva izvajanja o Mussoliniju in njegovi politiki, nad čimer se je in se še graza mednarodni tisk.

Med Kvirinalom in palačo Chigi, med Ciampijem in Berlusconiem, je, kot vidimo, čedalje večja razdalja, saj se njuna stališča o zelo pomembnih vprašanih močno razhajajo, kar utegne morda celo odločilno vplivati na nadaljnjo usodo načrtovanih ustavnih sprememb.

Drago Legiša

Irak / Novi atentati na ameriške sile
Zgrešena predvidevanja
ZDA o povojnem Iraku

Po novem krvavem tednu, ki je terjal več žrtev med ameriški vojniki in po hudem atentatu na predstavnicu iraške prehodne vlade, Akilo Al Hašimi - ki je v preteklosti sodelovala tudi z diktatorjem Husseinom in ki jo verjetno zato privrženci Husaina sedaj vidijo kot izdajalko - postaja problem povojnega obdobja v Iraku vedno bolj pereč.

Število ameriških vojakov, ki so v napadih iraških upornikov izgubili življenje po (uradnem) koncu vojne, se je minuli konec tedna dvignilo na 79, 84 pa jih je umrlo zaradi raznih nesreč. Temu je treba dodati še število civilistov, na primer raznih diplomatov, časnikarjev in pa iraških voditeljev, ki so izgubili življenja v atentatih. Med vsemi je bil najhujši napad na predstavništvo OZN, ki je pred enim mesecem zahteval življenje 23 oseb, med katerimi tudi poslanca OZN v Iraku, de Mella.

Odpor Irčanov proti ameriškim silam se iz dneva v dan veča - v nasprotju s tem, kar so bila predvidevanja Bushovih sodelavcev, zagovornikov vojne v Iraku. Pentagon je sicer napovedal odpor proti zavezniškim silam, vendar ga je označil kot kratkoročno nagajanje Husseinovih najzvestejših sodelavcev. Vojaški izvedenci, ki so izdelali študije o povojnih scenarijih v Iraku, pa

so že pred vojno prišli do ugotovitve, da se bo po vojni prebudil nasilen iraški in arabski nacionalizem. Vlada pa je ta opozorila očito spregledala.

Obrambni sekretar Donald Rumsfeld je predvidel, da se bo odpor polegel, ko se bo začela gospodarska obnova države. To bi bil moral zasluzkom od prodaje petroleja sofinansirati Irak sam. Prava obnova pa se še ni začela, saj so se Američani usteli, ko so računali na bogate posle z iraško nafto. Vedeli so, da so naftne industrijske infrastrukture v slabem stanju, niso pa vedeli, v kolikšni meri in koliko jih bo stala njihova posodobitev. Marca je Wolfowitz v Kongresu napovedal, da bodo v naslednjih dveh letih od izvoza petroleja zaslužili od 50 do 100 milijard dolarjev, sedaj pa je jasno, da bodo letos imeli komaj kak dobiček, prihodnje leto pa lahko računajo le na pičlih dvanajst milijard - pa še te bodo odvisne od ugodnih cen petroleja in od zaježitve sabotaž, ki jih iraški uporniki dnevno izvajajo na naftnih ležiščih in naftovodih.

Iz vsega povedanega je jasno, zakaj se Bushu naenkrat mudi, da bi v sklopu OZN prepričal države, ki do sedaj niso bile vključene v vojno in obnovo Iraka, da finančno podprejo povojno obnovo in da sprejmejo njegovo resolucijo v VS. Ta predvideva, da bo večji del nadzora v zalivski državi ostal v ameriških rokah, namesto da bi dopuščal večjo vlogo ZN pri prehodu na civilno oblast. S tem pa se Francija in Nemčija, ki sta bili največji nasprotnici vojne v Iraku, ne strinjata.

Breda Susić

Nove gospodarske in druge pobude

Za preureditev starega tržaškega pristanišča

V tržaških gospodarskih in političnih krogih je v tem času v ospredju razprav in polemik sklep pristaniškega odbora, da odpre pot preureditvi območja starega pristanišča, ki se razteza od barkovljanskega zasipa do železniške postaje in vključuje številne arhitektonsko raznovrstne zgradbe, zgrajene še pod Avstrijo, in druge vmesne površine. Ker skoro v celoti tamkajšnje naprave ne služijo več prvotnemu namenu, so že pred 15 leti nastale razne zamisli, kako to področje oživiti in tako preprečiti njegovo propadanje. Eni so se zavzemali in se še zavzemajo, da bi sicer področje posodobili samo za pristaniške

dejavnosti, drugi pa, da bi ga uporabili tudi v druge namene v skladu s sedanji časi in potrebami. V zadnjih letih so bili predloženi razni zadevni načrti, vendar se odločujoči dejavniki niso mogli zediniti, katere načrte podpreti. Po dolgem odlašanju je pristojna pristaniška oblast v začetku septembra s tesno večino glasov odločila, da konkretno dodeli zemljišča podjetjem, ki so predstavlja ustrezne načrte za ureditve novih gospodarskih in drugih pobud na njih.

Tako so bila dodeljena tri območja starega pristanišča. Prvo zajema barkovljanski zasip, na katerem naj bi skupina treh podjetij uredila priveze za čolne (marino), obmorski park, kopališča in nekaj stanovanjskih poslopij turističnega značaja. Drugo območje zaobjema začetek starega pristanišča, kjer pokrajinska uprava namerava urediti novi sedež navtične šole, trgovinska zbor-

nica pa marino. Tretje območje se razteza do tretjega pomola, kjer naj bi uredili razstavišče tržaškega sejma in prostora za kulturne in umetniške pobude. Četrto območje je namenjeno za zgraditev novega sedeža Tržaškega Lloydja, da bi le-ta obdržal sedež v Trstu in svoje kontejnerske ladje usmerjal na sedmi pomol. Naj omenimo še, da je posebno območje starega pristanišča namenjeno Svetovni razstavi EXPO 2008, za katero se poteguje tudi Trst.

Kot omenjeno, je sklep pristaniškega odbora o dodelitvi prostorov v starem pristanišču naletel na različne odmeve. Mnogi naglašajo dejstvo, da sta za zadevni sklep glasovala tako tržaški župan Dipiazza kot deželni odbornik za prevoze Sonego, v čemer nekateri vidijo znak za preseganje političnih pregrad, ko gre za višje interese mesta. Sklepu pa so nasprotovali nekateri krajevni

špediterji in sindikati pristaniščnikov. Preureditvi pristanišča za sodobne dejavnosti od političnih sil najbolj nasprotuje Lista za Trst.

Pristaniški odbor je naknadno odobril pogajanja za vstop Tržaškega Lloydja v družbo TCT, ki upravlja kontejnerski promet na sedmem pomolu in v kateri ima 49% glavnice Luka Koper. Omenjeni vstop bi bistveno pripomogel k okrepitvi kontejnerskega prometa, ki je v zadnjem obdobju vidno nazadoval.

Alojz Tul

Seja paritetnega odbora

V petek, 26. t.m., se bo v Trstu sestel paritetni odbor za izvajanje zaščitnega zakona 38/2001. Na dnevnem redu je sprejetje seznama občin, v katerih se bodo uresničevala določila omenjenega zakona.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

Proti brezčutni pokojninski reformi

Že kar nekaj časa v državi potekajo razprave o tem, kako naj bi reformirali pokojninski sistem. Izjave si sledijo izjavi, v javnost posegajo ministri, potem se oglasi predsednik vlade, vsakokrat odgovarjajo sindikati. Dejstvo je, da se je povprečna starostna doba povišala, zato stroški pokojninskih upravičencev nenehoma naraščajo, kar vse bolj bremeni državno blagajno. Jasno je torej, da želi pokojninska reforma te stroške zmanjšati in to bi bilo mogoče doseči s podaljšanjem delovne dobe oziroma z zmanjšanjem števila tistih, ki naj bi zapustili aktivno delo.

Resnici na ljubo imamo tudi v tem primeru opravka z ogrožanjem socialne varnosti ter varnosti nasploh in zato se ne bi smeli zateči v brezbriznost, češ saj ni mogoče drugače. Vselej namreč, kadar naj bi se socialna varnost zmanjšala, pa najsi gre za dražje zdravstvene storitve, nezadovoljivo skrb za ostarele ali sedaj za negotovost pokojnin, bi morali biti še kako pozorni in odzivni. Vse preveč dejavnikov je, ki jim za tovrstno skrb življenjske ravni ni več kot toliko mar, pri čemer se velja spomniti velike industrije in finančno izjemno močnih podjetnikov, med katere sodi tudi vladni predsednik. Toda ne gre samo za industrijo in podjetništvo, osrednji problem je v družbeni miselnosti, ki se tako rekoč vsa napaja z nujo ekonomske uspešnosti, da ne rečemo dobička. V tem smislu ves čas od vsepovsod dežujejo izračuni in opomini, kako se proizvodnja dviga pre-

počasi in kako naj bi se nenehno povečevala in povečevala - v tem duhu in v tej praksi poteka naše življenje. Niti Evropska zveza se ne more izviti iz tovrstne logike, čeprav ves čas zatrjuje, kako ne bi smeli izhajati iz ekonomije in bi morali okrepiti bistvena človeška načela, ki s pridobivanjem zgolj materialnih dobrin zagotovo nimajo dosti skupnega. Toda ekonomska izračunice je ekonomska izračunice, in čeprav se vsi zavedamo njene brezčutnosti, jo vedno znova postavljamo na prvo mesto, pri čemer je pokojninska reforma le eden od naslovov, vsepovsod pa je cilj le en sam - kako prištediti več denarja. Kot da nas porabniški oziroma konzumistični čas dopedno drži v kleščah in nas vodi po svoji brezčutni poti naprej. Upiramo se mu v glavnem z besedami in dosti manj z dejanji.

Nemara je prav pokojninska reforma priložnost, da obrnemo smer naših ukrepov in odločneje nasprotujemo logiki konzumističnega napredka. Enkrat bomo ta zaokret pač morali storiti, čeprav bomo na ta način ostro zarezali v utečeni tok sedanjega časa. Kot je na primer izjavil nemški kancler Schroeder ob nedavnem obisku v Veroni, da smo se verjetno vsi skupaj zmotili, ko smo v prejšnjih desetletjih v tolikšni meri verjeli v blagor in smisel porabniške družbe, medtem ko so resnične vrednote zagotovo drugje, zato po sedanjih poti ne bomo mogli več dolgo naprej. Res vplivna in osrečujoča izjava, ki priča, da se vendar že porajajo vizije naslednje, vsekakor srečnejše družbe.

NOVI
GLAS

UREDNIŠTVO

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 550 330
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 548 276
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA;

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN;

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

Intervju / P. Marko Ivan Rupnik

Kršćanstvo, vera obličij in močnih barv

P. Marko Ivan Rupnik - teolog in umetnik, "papežev slikar", avtor kapele Odrašenikove Matere v Vatikanu, rojen leta 1954 v Zadlogu pri Črnem Vrhu nad Idrijo - je z ekipo Ateljeja duhovne umetnosti, ki deluje v sklopu Študijsko raziskovalnega centra Aletti v Rimu, obogatil Primorsko z novim biserom sodobne sakralne umetnosti. Koprski škof msgr. Metod Pirih je namreč 31. avgusta letos med mašo ob 10. obletnici župnije sv. Marka na Markovcu v Kopru blagoslovil 115 m² veliko mozaično poslikavo prezbiterija. Okrog milijon kamenčkov vseh barv, oblik in velikosti sestavlja "sliko" zgodovine odrešenja po evangelistu Marku. V Sloveniji je omenjeni atelje s p. Rupnikom na čelu že izdelal v zadnjih nekaj letih mozaike v kapeli semenišča v Mariboru, v kapeli Marije Pomagaj v Tamarju, v cerkvi sv. Mihaela v Grosuplju in v kapeli doma za ostarele v Črnem Vrhu. Več mozaikov je izdelal v Italiji, Češki in Slovaški; trenutno pripravlja poslikavo kapele na apostolski nunciaturi v Parizu. Vsa ta dela, sad življenja in dela v skupnosti, odlikuje spajanje med zahodno umetnostjo in ikonografijo, vsebinsko pa integriranje duhovne tradicije krščanskega Vzhoda in Zahoda, sploh izročila in sodobnosti. P. Rupnik poučuje na Papeškem vzhodnem inštitutu, na Papeški univerzi Gregorijani in na Papeškem bogoslužnem inštitutu sv. Anzelma. Predavanja in seminarje ima po številnih evropskih akademskih inštitutih. V sklopu Centra Aletti tke mednarodno mrežo medkulturnih in medverskih srečanj, na katerih se skupno sprašujejo o prihodnosti vere v Evropi in sploh preresetavajo vizijo nove Evrope od Uralov do Gibraltarja. Od leta 1999 je svetovalec Papeškega sveta za kulturo. In vendar se ne sprehaja rad po abstrakcijah; krščanstvo, ki ga z vsem svojim življenjem oznanja, je živo, konkretno in utelešeno. Zato so njegova dela živa, izvirna in iznajdljiva. Kot ljubezen, ki ne more biti samo abstraktna, saj v tem primeru ni več ljubezen. Ko p. Rupnik kaj ustvarja, ima rad pred očmi žive osebe, za katere dela. Zato je v Grosuplju med mozaiki tudi del pletenega koša, v Kopru pa ribiška mreža. Pater, prejemnik Prešernove nagrade, Častnega znaka svobode Republike Slovenije, mednarodne nagrade Beato Angelico za umetniško delovanje v Evropi in drugih uglednih odlikovanj, je zaverovan v lepoto, ki je - po njegovem mnenju - v današnjem svetu nujna. In lepota, tako pravi, se lahko rodi samo v skupnosti.

Novi mozaik na Markovcu vabi k molitvi, zbranosti in bogoslužju na način, ki ga niso vsi vajeni. Mozaične poslikave so namreč zelo snovne. Katera je vsebina te snovnosti, ki je tako pomembna za utelešeno krščanstvo?

Znotraj naše vere pojmuje mo snovnost kot razodevanje Božje ljubezni. Zato je tudi njen smisel v ljubezni. Snovnost zaživi svojo resnico, ko pomaga ljudem, da se srečujejo, ko jim služi za medsebojno ljubezen. To je smisel snovnosti. Pri utelešenju Kristus pokaže prav to. Mi to doživljamo in ponavljamo v bogoslužju, kjer kruh postane pravi kruh itd. Stvari postanejo "pravilne", ko jih živimo tako, da se njihova resnica lahko razodene. Ljubezni brez snovnosti za nas kristjane ni! Ljubezen zahteva vedno, da se ves človek vključi vanjo, da zastavi sebe vsega: svoje telo, darove stvarstva, svojo inteligenco, razmišljanje, načrtovanje, spreminjanje sveta po obliki

- sam začetek evangelija. Zdi se, da je evangelist Marko šele kasneje napisal prvih trinajst poglavij kot nekakšen uvod h ključnemu štirinajstemu. Evangelist je namreč v omenjenem poglavju vzpostavil vzporednico med judovsko in Kristusovo Veliko nočjo. To naj bi Judom pomagalo razumeti, kaj je Kristus prišel narediti na zemljo. Vzporednica je torej ključ za razumevanje. Judovsko Veliko noč predstavljata zaklano jagnje in Mojzes, ki gre čez Rdeče morje; Mojzes je oblečen kot Kristus na križu, torej je že sam podoba Kristusa. Jezus je na križu zaklan kot jagnje; takoj je torej razvidna istovetnost dveh velikih noči: Kristus je novo velikonočno jagnje. Sledi spust v predpekel:

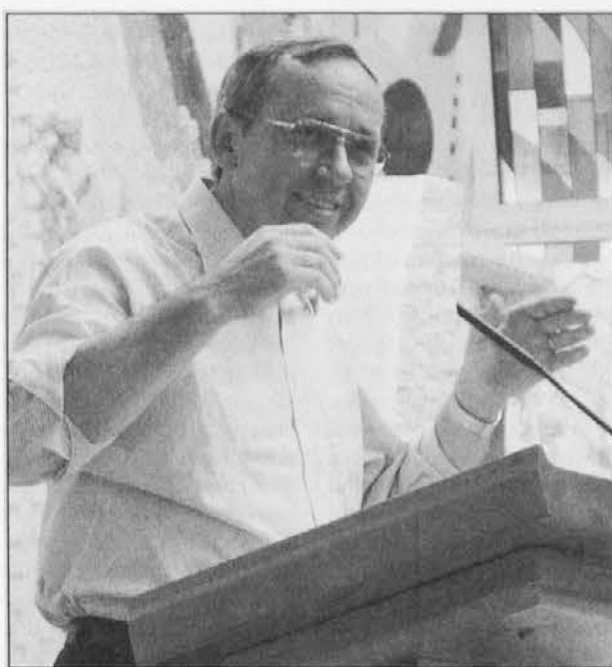

FOTO DDP

so v stari zavezi potrebne mišice - v smislu: če hočeš služiti Bogu, moraš biti heroj -, gre v novi zavezi za razpoložljivost. O tem govori lik Marije molilke. Ob njej je živo jagnje, ki se pase. Vse se torej dogaja med dvema jagnjetoma. Prvo, starozavezno, je zaklano, da bi lahko bilo drugo, novozavezno, živo in bi se paslo na pašnikih ob živih vodah.

Naša vera je vera barv in obličij, pravite. O čem govorijo močne in čiste barve in velike oči na obličjih, ki jih upodabljate?

Oči so velike, ker je beseda postala meso, podoba. Če hočemo danes brati Božjo besedo, moramo imeti dobre oči, da vidimo Božjo be-

Snovnost je pravzaprav prostorje, v katerem lahko uresničujemo našo duhovno poklicanost kot ljudje.

FOTO DDP

ljubezni, s katero hoče živeti. Snovnost je pravzaprav prostorje, v katerem lahko uresničujemo našo duhovno poklicanost kot ljudje.

Na mozaiku v cerkvi sv. Marka visi ribiška mreža...

Prvič zato, ker je cerkev v Kopru, mestu ribičev. Prav ribič mi jo je prinesel. Mlad ribič jo je prišel popraviti, zašiti in urediti. Drugič pa zato, ker so že stari cerkveni očetje videli v mreži simbol Svete Trojice, odnosov med svobodnimi osebami. Mreža je zato tudi simbol Cerkve. Zaradi tega sem med križanjem in vstajenjem razpel mrežo Božjega kraljestva, ki ga mi živimo v Cerkvi.

Katero je glavno sporočilo Markovega evangelija in bivanjskih resnic, ki so upodobljene v prezbiteriju koprške cerkve?

Temeljno je 14. poglavje Markovega evangelija, ki je po vsej verjetnosti - kot pravi moderna eksegeza

grob se odpre, Kristus se spusti vanj do konca in gre iskat mrtvega človeka. Potem so - v novi zavezi - Binkošti, t.j. prihod Svetega Duha kot protiutež starozaveznemu ognjenemu stebri, ki je vodil Mojzesa. Če

FOTO DDP

sedo. Če hočemo označiti Božjo besedo, moramo imeti dobre roke, da jo pokažemo. Zato upodabljam vedno velike roke in velike oči. Glede barv pa to: krščanstvo se je v zgodovini, v trenutkih najmočnejše vere, vedno odločalo za žive, jasne in močne barve. Jasna, močna barva pomeni osebnost. Krščanska vera govori o tem, da je možno živeti v skupnosti, ne da se med seboj "pohabimo". Princip Svete Trojice je namreč duhovni, ljubezenski princip srečanja. Ni potrebno, da se čemu odpovemo, zato da smo lahko skupaj. V srečanju z drugim moramo "upo-

rabiti" svojo osebnost. Ko pa ni močne vere, ljudje mislijo, da so kot v živalskem vrtu; vsak se malo "okle-

osebni, ki so zelo močne. Združi pa jih, ker se vsak sam žrtvuje za to, da se lahko združi.

Ze sedaj vlada veliko pričakovanje za vašo novo knjigo. Barve sojnosti, ki bo izšla meseca oktobra v italijanščini, španščini, angleščini in slovenščini.

Tiskali jo bodo v Ljubljani. Kaj nam lahko poveste o tem delu?

Šlo bo za delo, ki bo zaobjemalo teologijo v barvah, besedi in podobi. To ni monografija, ni moja razlaga moje umetnosti, ni slikovna razlaga moje teologije, ampak je teološko razmišljanje v besedah, podobah in barvah. Uvodno besedo so napisali kard. Carlo Maria Martini, Olivier Clement, Tomaš Špidlik in Crispino Valenziano.

V Družbo Jezusovo ste stopili pred tridesetimi leti, naslednje leto boste slavili drug okrogli jubilej. Dvanajst let delujete v Centru Aletti v Rimu. To so bila izjemno plodna leta. Ne moremo namreč mimo

FOTO DDP

sti", da lahko vsi skupaj živijo v miru. Toda živijo v miru... v kletki. Sicer se ne grizejo, ni pa to skupnost. Žive barve so zato znak vere, znak zaupanja, da se lahko srečujemo na nekem nivoju, ki uspe združiti tudi

številnih knjig, ki ste jih spisali vi ali drugi člani in prijatelji centra pri založbi Lipa, pa niti mimo številnih duhovne umetnosti naredili po Italiji. Sloveniji in drugod po Evropi. Kaj bi poudarili, če bi morali potegniti črto pod prehojeno potjo v Rimu?

Najprej to: skupnost. Jaz lahko delam to, kar delam, ker živim v taki ekipi, kakršna je tista v Centru Aletti; ker živimo skupaj tako, kot živimo. Sam bi ne bil niti kanček tega, kar sem. To je prvo. Drugič pa tole: v mojem življenju je prišlo do pomembnega premika; najprej sem stvari načrtoval, potem pa začel služiti in biti razpoložljiv. Včasih sem si želel ustvarjalnosti, pa nisem mogel ustvarjati. Sedaj pa me kliče Cerkve, da ustvarjam. To je pa čisto nekaj drugega.

Danijel Devetak

Prisotni so bili tudi mladi zamejci s Tržaškega in Goriškega

Vseslovensko mladinsko srečanje v Stični: "Glej, tvoja mati!"

Vseslovensko mladinsko srečanje v Stični je postalo stalnica med tisočimi mladimi, ki se vsako leto zbirajo in skupaj ustvarjalno poglobljajo svojo vero. Letošnja Stična se je odvijala pod geslom "Glej, tvoja mati!", na papeževe besede, ki jih je letos ob svetovnem dnevu mladih v Rimu posvetil mladini.

Mladina, ki prihaja v Stično z vseh koncev Slovenije, je 20. t.m. preplavila zunanje samostansko dvorišče. Program druženja se je pričel v jutranjih urah, za kar so poskrbeli animatorji in glasbeniki skupine Mana. Ustvarili so sproščeno vzdušje in povezanost med prisotnimi. Skupina, ki glasbeno ustvarja že šest let, je predstavila nekatere pesmi, ki smo jih mladi odpeli med sveto daritvijo.

Višek Stične predstavlja nedvomno maša, ki jo je daroval ljubljanski nadškof dr. Franc Rode z ostalimi slovenskimi škofi. V pridigi je mariborski škof dr. Franc Kramberger poglobil odnos mladih do postmoderna sveta, orisal prihodnost slovenskega krščanstva in slovenskega naroda ob vstopu v EU. Poudaril je, da bodočnost gradimo mladi in naj pri gradnji le-te sledimo Kristusovim besedam. Danes ni lahko slediti krščanskim vrednotam. Družba in mediji jih prikrivajo, v ospredje pa postavljajo izmišljene vrednote, ki ljudi le površno zadovoljijo, da ostajajo

notranje prazni. Dr. Kramberger je obsodil tudi institucije, ki mladino oddaljujejo od tiste prave poti, poti za Jezusom. Cerkev je primerjal materi, pri kateri vsakdo dobi poštenje dvomov, skrbi in bolečin. Priporočil se je mladim, naj spoštujemo starše, svoje matere, ki so nam dale življenje in prve seznanile z vero. Naj nam bo to v ponos in spodbudo, da bomo tudi sami prenašali prejeto bogastvo na naše naslednike.

Slovesni maši pod pekočim soncem je sledil sprostilni del. Nekaj časa smo imeli

za kosilo. Posedali smo tu pa tam v manjših skupinah ter srečevali stare prijatelje in spoznavali nove. Popoldansko srečanje je potekalo po delavnicah. Organizatorji so si jih zamislili 23. Nemogoče, da bi te katera od teh ne pritegnila. V samostanu in okolici so se zbirale skupine mladih, ki so se opredelile za poglobitev določene teme ali spretnosti. Na voljo je bila npr. skavtska delavnica "Bodi pripravljen", pri kateri so skavti seznanjali udeležence z raznimi veščinami. Enkratno je bilo druženje in pogovor z

zaporniškim duhovnikom Robertom Friškvcem na temo "Zapor-za koga in zakaj?" ali pogovor z mariborskim škofom Stresom o premagovanju neuspehov. V ospredje mi je šinila Kellerjeva misel: "Ko se ena vrata zaprejo, se druga odprejo, toda pogosto tako dolgo zremo v zaprta vrata, da ne opazimo tistih, ki so se nam odprla." Kristjan naj sprejme poraz kot spodbudo za nadaljevanje poti.

Zaključek Stične predstavlja vsako leto nastop kake priznane skupine ali posamezne zvezde s slovenske glasbene scene. Na zaključnem žuru, kot so ga organizatorji poimenovali, smo se sprostil ob slovenskih glasbenih uspešnicah ter pesmih s prvega cedeja skupine Mana. Pozornost sta pritegnila tudi Sašo in Robi s svojo rock glasbo ob verskih besedilih.

Po mnenju organizatorjev in udeležencev je bila letošnja 22. Stična prava uspešnica. Veliko je pripomoglo toplo septembrsko vreme, ki je privabilo okrog 10.000 mladih.

Martin Tul

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

ZAKAJ JE POMEMBNA LJUBEZEN

Ljubezen ni le čustvena potreba. Sami psihologi so ugotovili, da med naše temeljne potrebe lahko prištevamo življenjsko trdnost, pozitivno samopodobo in smisel življenja. Ljubezen povezuje vse te resničnosti.

Če nas soprog ali soproga ljubi, živimo v notranjem miru. Njegova/njena prisotnost nas dela bolj gotove in trdne. V življenju se lahko soočamo z mnogimi težavami in problemi ter z mnogimi nasprotniki, toda z našim partnerjem ali partnerico se čutimo gotove.

Naša pozitivna samopodoba je sad ljubezni, ki nam jo izkazuje partner ali partnerica. Morda so nam starši posredovali negativna sporočila ali zmedenost glede naše vrednosti kot samopodobe, vendar me moja žena ali moj mož pozna kot doraslega človeka in to je zame pomembno. Njegova ali njena ljubezen gradi v meni pozitivno samopodobo.

Potreba po življenjskem smislu je čustvena sila, ki

zmore sprožiti ogromno dejanj. Želja po uresničitvi vodi naše življenje. Želimo, da bi naše življenje bilo pomembno za koga.

Vsak izmed nas ima neko idejo o tem, kaj je pomembno v življenju ali kaj ne; in vsi se radi potrudimo za doseg naših ciljev. Začutiti, da nas ima kdo rad, nam omogoča, da rastemo v občutku, da smo za nekoga pomembni; da sem pomemben ali pomembna, ker sem vrhunec stvarjenja: znam razmišljati, komunicirati in se odločati za kaj.

V vsem tem, kar je bilo povedano, je ljubezen. In v njej je odtisnjena podoba Svetega Duha.

Še vedno o koprskih zvonovih

TV Koper-Capodistria na tankem ledu

V polemiki okrog Brecljeve neokusne provokacije v zvezi s koprskimi zvonovi je odgovorna delavka slovenskega programa TV K-C Nataša Segulin dejala (PN, 23.8.2003), da "kot človek tudi sama obsoja to dejanje in da razume prizadetost cerkve zaradi storjenega". Ni se ji pa zdelo nič narobe, da je koprski televizija to kaznivo dejanje neprizadeto posnela in servirala gledalcem, češ da to še ne pomeni njegovega odobravanja. Morda res ne pomeni odobravanja, pomeni pa nekaj več. Pozabila je namreč, da pomeni sleherno pasivno in brezbrizno priso-

stovanje kaznivim dejanjem obliko sotorilstva... Sprašujem jo namreč, ali bi enako ravnala, če bi npr. bila TV K-C predhodno povabljen k snemanju oskrumbe judovske sinagoge ali motenja bogoslužja v njej. Prepričan sem, da bi tega ne storila, ker je to enostavno nedostojno, in še posebej ne, ker se z antisemitizmom ne gre igrati. Kot tudi ne bi šla snemat bančnega rop ali česa drugega podob-

nega. Toda bi o teh načrtovanih kaznivih dejanjih verjetno obvestila policijo, kar bi bila edina pravilna reakcija zrelega in odgovornega človeka.

V vsaki civilizirani družbi se spoštujemo tako obredje kot tudi vsi simboli, ki so kakorkoli povezani s človekovo vero in sistemom vrednot, v vsej njihovi različnosti. Skrutitev le-teh je napad na človekovo dostojanstvo in njegovo svobodo. V Sloveniji pa

očitno to ni tako, saj so napadi na Cerkev ena najbolj hvaležnih in medijsko promoviranih oblik družbene kritike. Eden izmed soudeležencev tega pobalinskega dejanja, Ivan Volarič Feo, se je v PN koprski televiziji malo manj kot zahvalil za podporo pri promociji te njihove "kritike klerikalizma". Kar bi lahko pomenilo, da se je TV K-C dala manipulirati oziroma speljati na tanki led. Končno pa ni

to prvi podoben spodrsrljaj koprskih medijev. Tudi ob skrunitvi strunjanskega križa so, vnaprej obveščeni, na minuto točno prišli na lice mesta in prav tako brezbrizno in neprizadeto prisostvovali navedenemu zavrženemu dejanju ter ga posneli, ne da bi ga kdorkoli od njih poskušal preprečiti. Ko pa bi zadoščal kratek klic policije po mobilnem telefonu.

Vse to ima globoke korenine v stanju duha, ki ga je v naši zavesti pustilo polstoletno pranje možganov z eno samo resnico, ki se pod sedanjostjo po sili inercije vleče naprej. Saj drugače tudi

ne more biti v družbi, v kateri je bil npr. sam politični in državni vrh (v Lutkovnem gledališču) sposoben, celo ob prisotnosti predsednika sosedne države, naslajati se ob primitivnem in žaljivem zmerjanju cerkvenega dostojanstvenika iz ust domnevnega humorista, ki je v tej vlogi spominjal bolj na dobro plačanega dvornega klovna. Brecljeva provokacija, zavestno medijsko podprta s strani TV K-C, je tako le drobna kapljica v širokem morju militantnega antiklerikalizma, ki kot tak ni nič boljši od klerikalizma samega.

Milan Gregorič

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

26. NAVADNA NEDELJA - SLOMŠKOVA

4 Mz 11, 25-29; Ps 19; Jak 5, 1-6; Mr 9, 38-43, 45-48

Apostol Jakob uporablja zelo ostre besede do bogatašev. Toda, če pozorno beremo Sv. pismo, najdemo povsod trde izraze proti zaverovanosti človeka samo v ta svet. Sam Jezus v današnjem evangeliju je sila odrezav. Čeprav ne grozi, zato ker spoštuje vsakega človeka, saj vidi v vsakem izmed nas nekaj dobrega, Božjega, vendar kar najresneje svari pred pogubo, v katero nas lahko spravi greh (Mr 9, 39-40; Izjava o verski svobodi - VS). Poudarja pa dolžnost iskanja resnice ter edine, katoliške, Cerkve.

Bog že v Stari zavezi ceni zavzetost za resnico, za Boga, tudi tistih, ki so izven uradne skupnosti, ki jo vodi Mojzes. Prav tako nas uči, da se ne da vklemiti v nobeno skupnost. Nihče ga ne more omejevati. Ko je bil namreč Mojzes sklical posvet izbranih in izkušenih mož, sta se dva odtegnila temu zborovanju in prerokovala v taboru, kar se je zdelo mladeniču in Jozuetu kot hud greh. A Mojzes ju je potolažil, rekoč: "Ko bi

se le vse Gospodovo ljudstvo spremenilo v preroke! Da bi Gospod dal nadnje svojega duha!" (4 Mz 11, 25-29).

Cerkev je navdušena za svobodo, ki jo daje Sveti Duh. Ker je pa realist, Cerkev zna tudi zavpiti proti zlorabi svobode in pohujšanju posameznih udov. Poleg tega mora vedno bolj graditi samo sebe in se spreobračati (Vat. II., C 8.9). V njej mora vladati delovanje Svetega Duha, ki veje, koder hoče (Jn 3, 8).

Veliki svetniki so le polagoma rastle v spoznanje in ljubezen do Boga in do sočloveka. A prepuščali so se Duhu, ki je v njih deloval. Berimo npr. "Romarjevo popotovanje" sv. Ignacija L., zlasti odlomek, kjer opisuje zadržanje do Arabca, ki je sramotil Božjo Mater Marijo, kako da ga ni v sveti jezi zabol del pod rebra. Za nas je ta čas en sam izziv, da prečistimo vero. Iskati moramo namreč nove poti, nova spoznanja do Boga, tudi nove ljudi v svetu, ki se spreminja. Rasti moramo vedno bolj v Duhu Cerkve. A obenem moramo biti kritični do nas samih. Apostol Jakob nam v današnjem odlomku očita trdoto srca do ubogih. Saj bogastvo, ki se ne razdaja potrebnim, ne samo v obliki miloščine, marveč tudi ali predvsem po mednarodnih odločitvah za pospeševanje razvoja zaostalih narodov in držav, tudi s šolanjem množic, je že zdaj preperele (Jak 5, 2). Tudi sv. Bazilij Veliki je še danes sodoben, ko govori: "Ali nisi tat? ... Kruh, ki ga hraniš, sliši lačnemu. Plašč, ki ga zapreš v svoje skrinje, sliši nagemu. Čevlji, ki plesnijo v tvojih omarah, slišijo bosome. Denar, ki si si ga dal na stran, sliši potrebnemu. Tako stiskaš osebe, ki bi jim lahko pomagale" (Hom 6).

Seveda smo dolžni ohraniti in razvijati blagostanje, da lahko pomagamo bližnjemu. Posebno moramo skrbeti za družino in družbo, v kateri živimo. Toda delati moramo na to, da bodo revni postali vedno bolj ljudje. Zato pospešujemo delo in šolo in svetovno politiko, ki jo moramo soustvarjati s konkretno pomočjo ustanovam, ki živijo socialno pravičnost doma in po celem svetu. Zavzeti se moramo za to, da bi bogataši ne žrli in sramotno stiskali uboge, ki postajajo vedno bolj ubogi. Kako umestne so besede apostola Jakoba: "Razkošno ste živeli na svetu, naslajali ste se in zredili svoja srca za dan klanja. Pravičnega ste obsodili in ubili, ni se vam upiral" (Jak 5, 5-6).

Jezus zahteva spoštovanje in upoštevanje vsakega poštenega človeka, a je še prej neizprosen do učencev. Sviri namreč pred pogubljenjem. Od vsakega zahteva odločno zavzetost za dobro. Pove pa, da brez žrtve ne gre. Raje mlinski kamen na vrat in skok z njim v morje kakor pa pohujšanje in zloraba otrok. Govori tudi: Odsekaj si roko, nogo, iztakni si oko, če te vodijo v pohujšanje in v peklenko dolino, v neugasljivi ogenj, kjer njihov črv ne umre in njihov ogenj ne ugasne. Bodi neizprosen do sebe, ko gre za poštenje in večno življenje (Mr 9, 42-48). Sveti nadangeli, posebno nebeški knez Mihael (29.9.), radi priskočijo na pomoč vsakemu, ki jih kliče. Boj ni lahek. Je skrajno resen. Postavljeni smo namreč pred strahotno možnost večnega pogubljenja v peklenki dolini. Tudi blaženi škof Anton Martin Slomšek (24.9.) nas pri vsem tem uči treznosti in neizmernega zaupanja, a obenem veselja, celo petja in vriskanja v življenju zaradi vere v usmiljenega Očeta.

Razlage svetih knjig

Radikalizem in ideologije

Minulo stoletje so zaznamovale tri ideologije, ki so hotele korenito spremeniti svet. Prva je bila boljševizem, druga nacizem, tretja radikalni islam. Vse tri ideologije se zelo razlikujejo med seboj, imajo pa tudi nekaj skupnega: vse so se prizadevale ali se prizadevajo za prevlado v svetu, vse si želijo odpraviti državno ureditev in tudi državne zakone. Sovjetski komunizem je imel sicer na papirju državno ustavo, v praksi pa je vladala partija. V času Stalina je bil zakon njegova beseda in njegova osebna odločitev. Tudi v firerjevi volji je bila utelešena nacistična stranka in z njo velik del narodne skupnosti.

Vsem totalitarizmom je skupno: težnja po svetovni prevladi, radikalna utopija, uničenje države in državnega prava ter absolutno verovanje v uradno ideologijo. Primer sta nacizem in marksizem. Ob vsem tem je bilo samo po sebi umevno, da so obstajala taborišča in da je prihajalo do množičnega pobijanja. Vse to je imelo tudi javno odobravanje v javnih občilih, kot tudi v delu naroda samega.

V zgodovini je bilo že veliko totalitarističnih ideologij, ki so tako ali drugače hotele izpostaviti na oblast en razred, eno religijo, eno ideologijo na mesto tistega, ki je vladal do tedaj.

Islamisti in komunisti se na žalost ne razlikujejo veliko od katolikov z njihovimi verskimi spopadi v dobi reformacije.

Veliko podobnega imajo tudi s francoskimi revolucionarji iz leta 1789.

Nacionalizem in komunizem sta imela centralno organizacijo, ki je bila tesno povezana z državno ureditvijo. Tega radikalni islam ne pozna. V komunizmu in nacionalizmu smo poznali ideološke karizmatične osebnosti. Pri radikalnem islamu pa je edini primer Bin Laden, to pa zato, ker se radikalni islam poslužuje skupin, ki so tesno povezane med seboj na ideološki osnovi, ne pa na državni.

Danes imamo zgodovinarje, ki trdijo, da je bil med temi tremi ideologijami edino nacizem resnično radikalno revolucionarno gibanje, čeprav je bil enako nevaren kot boljševizem - komunizem in danes radikalni islam.

Kot posebnost naj omenim, da so se vse tri ideologije usmerile proti Judom. Imeli so jih za nekakšen simbol liberalnega, sovražnega, individualistično-egoističnega sveta. Razlika je bila samo v tem, da jih je nemški nacionalistični režim takoj obsodil, preganjal in uničeval, medtem ko se je Stalin šele malo pred smrtjo odločil za množični izgon Judov iz Sovjetske zveze v Sibirijo.

Oba totalitarizma - boljševizem in nacizem - sta imela Jude za nekakšno avantgardo in skrite vladarje zahodnega sveta. V tej zmoti živi in jo tudi širi radikalni islam še danes.

Ambrož Kodolja

Gorica / Praznovanje v cerkvi bratov kapucinov

Po poteh sv. Klare in sv. Frančiška

Franciščanska duhovnost je od vsega začetka privlačna in nalezljiva, verjetno še na poseben način v našem času, ko tvegamo, da materialna navlaka sodobnega sveta zaduši v nas željo po preprosti in čisti lepoti, pa tudi po miru, ki mora najprej prebivati v srcu vsakega posameznika. Če kar nekaj let ob koncu septembra obhajamo t.i. duha Assisija, ki pomeni v prvi vrsti molitev za mir med vsemi ljudmi na svetu. Ob tej priložnosti prirejajo kapucini v Gorici poseben niz prireditev od 27. septembra do 5. oktobra, saj se letos spominjamo tudi 750. obletnice smrti svete Klare.

Goriški kapucini tokrat vabijo vse ljudi dobre volje, da bi skupno z njimi stopili po sledovih dveh velikih krščanstva: sv. Frančiška in sv. Klare. Tako bi lahko odkrili in bolje spoznali uboštvo, ključ za razumevanje njunega življenja in verske izkušnje. Ni mogoče govoriti o Klari, pravijo kapucini, ne da bi spregovorili o Frančišku, saj sta se njuni življenji in osebnosti močno prepletali in sooblikovali.

Nekega dne v daljnem letu 1210 je lepo in bogato mlado dekletko stopilo v Assisiju v cerkev sv. Rufina, da bi pomolila. Na prižnici je njen vrstnik pridigal o neznosti Boga in o minljivosti človeških stvari. Frančiškove besede so Klara tako prizadele, da je tudi sama stopila na pot posvečenega življenja. Razumela je, da mora popolnoma spre-

meniti svoje življenje. Na Cvetno nedeljo leta 1212 je zbežala od doma in dospela do cerkve S. Maria degli Angeli. Frančišek jo je oblekel v preprosto redovniško oblečilo in ji namesto dragocenega pasu dal hrapavo vrvo. In dekletko je z začudenjem opazilo, da je odkrilo zaklad prave srce. Ta zaklad je v Assisiju še vedno živ in še vedno čaka, da ga obiskovalci odkrijejo.

Predstojnik goriških kapucinov p. Giorgio ob letošnji pobudi ugotavlja, da se ubog ne rodiš, ampak postaneš, in to po dolgem študiju, naporih in vajah. "To je ena izmed najbolj zapletenih karier," pravi. Pavperistična gibanja so obstajala že pred Frančiškom, in vendar je njemu uspelo dobiti cerkveno dovoljenje, ki je drugim manjkalo. Toda evangelij se nikakor ne more razumeti kot zgolj življenje v uboštvo.

Osredotočanje na samo uboštvo je nevarno in lahko vodi do slepih ulic. Frančišek uči, da moramo uboštvo razumeti takole: z začudenjem in srečo prepoznati dobro, ki je v nas in ki nastaja prek nas, kot Božji dar. Njegovo last in zato to tudi povrniti Njemu s hvalnicami in dejanji. Iz tega izhaja ponižnost srca, ki jo je imel tudi Kristus, saj je npr. celo svojim učencem umil noge. Kdor hoče biti ubog, ne sme zaničevati bogastva; vedeti pa mora, da je bogastvo Božjega kraljestva dosti večje. Kristjan se zato odreka bogastvu, da bi bil bolj svoboden v služenju. Iz tega izhaja, da spričo krivic in krivične porazdelitve dobrin, pa tudi spričo postavljanja dobička na najvišjo lestvico vrednot ne more molčati; ne more ostati nemiti pred dejstvom, da zaradi ekonomskih hegemonij in usužnjevanja revnih umira

vsako leto od lakote 50 milijonov ljudi. Zato biti ubogi pomeni tudi razdeljevati svoje bogastvo z drugimi oz. deliti z drugimi trpljenje.

Vzgjati v uboštvo je zato težak poklic tako za "učitelja" kot za "učenca". Morda je Kristus prav zaradi tega posvetil ubogim, prvim ubogim, prvi blagor.

PRIREĐITVE PRI KAPUCINIH V GORICI:

sobota, 27. t.m.: ob 16. uri odprtje frančiškanske razstave: Uboštvo: po sledovih sv. Klare in sv. Frančiška. 750-letnica smrti sv. Klare
nedelja, 28. t.m.: 7.30-12.30: frančiškanska razstava; 9.30 evharistično slavlje-blagoslov in razdelitev kruha sv. Klare
ponedeljek, 29. t.m.: 16.-19.30: frančiškanska razstava
torek, 30. t.m.: 16.-19.30: frančiškanska razstava
sreda, 1. oktobra: 18.30 maša; 16.-19.30: frančiškanska razstava
četrtak, 2. oktobra: 18.30 maša; 16.-19.30: frančiškanska razstava
petek, 3. oktobra: ob 18. obhajanje spomina smrti sv. Frančiška; 18.30 maša; 16.-19.30: frančiškanska razstava
sobota, 4. oktobra: 9.-12./15.-20.: frančiškanska razstava; 18.15 polaganje cvetja pred kip sv. Frančiška; 18.30 evharistično slavlje, ki ga bo vodil msgr. Adelchi Cabass, in prižiganje svetilke v čast sv. Frančišku
nedelja, 5. oktobra: 9.-12.: frančiškanska razstava; ob 12. blagoslov živali (pri CISI-ju)

DD

Pet minut za molitev

Za spreobrnjenje dragega človeka

Veliki svetnik!
Svoje življenje in vso svojo moč si posvetil reševanju kristjanov in prizadevanju, da bi se vsi, ki več ne verujejo, vrnili k Bogu. In ker si še vedno orodje božjega usmiljenja za spreobrnjenje grešnikov, te ponizno prosim, da se pri Gospodu zavzameš za meni dragega..., ker ne živi v skladu z evangelijem in krstom, ki ga je bil prejel. Pomagaj mi, dragi svetnik, da bo našel izgubljeno vero, se vrnil h krščanskemu življenju in spet občutil veselje božjega prijateljstva. Ne dovoli, da bi se za vedno izgubil, temveč mi pomagaj, da bo zopet postal božji otrok in bo v tem življenju užival usmiljenje, v nebesih pa neskončno slavo. Amen.

Ponovno v Sveti deželi

Pismo iz Izraela (4)

16. julija 2003 - Delava skupaj z Martino, nemško prostovoljko, ki je že več let zaposlena v zavodu. Imela je težave, ker ni mogla dobiti novega vizuma, a končno ji je uspelo in je vsa vesela. Kaže, da ima Izrael naenkrat preveč teh prostovoljcev in želi omejiti njih število. Zato težave z vizumi.

Martina je posebno navezana na Hasana, ki je precej spastičen palestinski deček, težak za hranjenje. Obed sicer poje v redu, a zatem začne zvijati jezik tako, da si sproži kašelj in bruhanje. Treba ga je zaposliti s kako "pojočo" igračko. Martina bo šla s Hasanom v Hajfo, ko bodo skupino otrok peljali tja na počitnice. Vse v zvezi s tem organizira s. Suzan.

Popoldne hitro mine, saj je na vrsti glasbena urica. V sobo se prismeje ruska učiteljica glasbe Ela z vozičkom, polnim malih instrumentov. Na orgle-sintetizator igra razne znane melodije, poje in vpleta imena otrok v besedilo pesmi. Z Martino sodelujeva. Glasba v sobo redno privablja še ekstra poslušalce: iz oddaljene spalnice se pri-

plazi dvanajstletni Musa, ki izredno ljubi ritem in muziko, da se kar zbere in ji živahno sledi. Univerzalna govorica glasbe!

17. julija 2003 imam prost dan in ga bom ponovno porabila za obisk Jeruzalema in zbranost. S. Suzan že okrog sedmih odpotuje v Gazo. To je zanje običajno, saj hodi k sestram matere Terezije, ki imajo zavetišče za zapuščene otroke. Redno jim nosi denarno in drugo pomoč. Ima stike tudi z drugimi ustanovami. Priti v Gazo ni preprosto in lahko - nikakor ne...

En Kerem, 18.7.2003 - V preteklih dneh so končno stekla jutra na plaži v Ašdodu za naše otroke iz St. Vincenta. Tudi sama sem na seznanju in spremljam judovskega dečka Noama, ki ga poznam že vrsto let. Vse poteka v najlepšem redu, otrokom dobro de sveži morski zrak, valovanje morja, pesek, sonce in sproščena vesela družba.

Popoldne sem prosta in se podam spet v "sveto mesto", da bi se udeležila križevega pota na "Via dolorosa". Zbere se še kar romarjev, turistov in več frančiškanov. Vsi pozorno sodelujemo kljub obi-

čajnemu vrvežu in živzavu, ki nas obdajata, saj smo sredi arabskega "suka". Domov se vrnem peš, ker avtobusnih voženj ni več zaradi šabata. Zvečer posedam na dvorišču ob glavnem poslopju St. Vincenta in kmalu se mi pridruži italijanski starejši gospe, prostovoljki, Claudia in Agnese. Slednja se je pred večerjo vrnila iz Gaze skupaj s s. Suzan. Zelo me zanima, kako je bilo tam.

Agnesina župnija iz Veneta je že drugič zbrala večjo vsoto denarja za sestre matere Terezije, ki v Gazi vodijo hišo za kakih trideset zapuščenih, podhranjenih palestinskih otrok. Agnese jim je želela denar osebno izročiti in se seznaniti obenem s stanjem v mestu. "Hudo je, porazno, brezizhodno!" spregovori oseba, ki je že delala za nekaj mesecev v Kalkuti, torej pozna bedo, revščino, krivice; v svojih mladih letih pa je poučevala v afriški državi Čad kot laiška misijonarka. Veliko izkušenj ima.

Obisk Gaze pa jo je zelo pretresel, da se njena pripoved razpotegne dolgo v noč. Nad nami kroži običajni helikopter, ki nadzoruje okolico.

/ dalje
Tereza Srebrnič

Trije zavetniki in tri zavetnice

Cerkev in Evropa

V zadnjem času se veliko govori o novi "evropski ustavi", ki naj bi jo odobrili še pred koncem italijanskega časnege predsednikovanja Evropski zvezi. O njej bo tekla razprava na bližnji medvladni konferenci, ki se bo začela prihodnji mesec v Rimu. Naj ob tej priložnosti spomnimo, da sta bili v Rimu dve sinodi evropskih katoliških škofov, prva leta 1991 ob razkroju komunističnega bloka, druga pa pred nekaj leti in je potekal pod pomembnim geslom: "V svoji Cerkvi živeči Kristus je vir upanja za Evropo". Prav ob drugi sinodi je papež Janez Pavel II. proglasil tri svetnice za sozavetnice Evrope. Kot vemo, so do tedaj bili zavetniki Evrope trije svetniki: sv. Benedikt in sveta brata Ciril in Metod. Prvega je bil proglasil za zavetnika Evrope Pavel VI., Cirila in Metoda pa Janez Pavel II., s čimer je bila poudarjena enotnost Evrope. "Trem odličnim Kristusovim pričevalcem sem hotel pridružiti - je dejal papež - prav toliko ženskih likov, da bi tako tudi podčrtal veliko vlogo, ki so jo ženske imele in jo še imajo v cerkvenem in posvetnem življenju stare celine".

Tri sozavetnice Evrope so Edith Stein, Katarina Sienska in Brigida Švedska (na sliki). Prva "simbolizira evropsko dramo" v prejšnjem stoletju in je "dejansko simbol moderne evropske ženske". Edith Stein je bila Judinja, postala je katoličanka in redovnica karmeličanka. Umrla je v nacističnem uničevalnem taborišču Auschwitz. Katarina Sienska in Brigida Švedska sta živeli v 14. stoletju. Sv. Katarina je med drugim dosegla, da se je papež vrnil iz Avignona v Rim, Brigida Švedska je po moževi smrti postala redovnica, "prepotovala Evropo od Severa do Juga in se brez prestanka zavzemala za edinstvo kristjanov". Umrla je v Rimu. Njen lik pomeni povezavo med skandinavskim, zdaj protestantskim svetom in sredozemsko katoliško Evropo.

DL

5

ČETRTEK,
25. SEPTEMBER
2003

Mohorjeva družba iz Celovca v sozaložbi z Goriško Mohorjevo družbo / Portreti

Slovenski likovni ustvarjalci v zamejstvu

Knjiga, ki je izšla na pobudo Mohorjeve družbe iz Celovca v sozaložbi z Goriško Mohorjevo družbo, je zanimiv pregled lepega števila slovenskih likovnih ustvarjalcev, ki živijo in delujejo v zamejstvu, tako v Avstriji kot v Italiji. Zbranih je kar 49, o vsakem pa je na kratko podan življenjski ter kritični oris njihovega dela, za kar je poskrbel umetnostni zgodovinar ter vodja galerijske dejavnosti Gorenjskega muzeja v Kranju Damir Globočnik. Prikaz vsakega umetnika bogatijo še fotografske reprodukcije njegovega dela in pa predvsem serija črno-belih portretov priznanega fotografa Tihomirja Pinterja. Od tod tudi posrečen naslov knjige, preprosto *Portreti - Porträts - Ritratti*, s podnaslovom *Slovenski likovniki v Avstriji in Italiji*. Vsak prikaz posameznega avtorja je res v glavnih obrisih začetan portret ustvarjalca, ki zaobjema njegovo podobo, najosnovnejše življenjske podatke ter glavne značilnosti njegovega dela. Knjigo dopolnjuje še spremna beseda izpod peresa dr. Cene Avguštin, ki nam nudi krajši zgodovinski pregled slovenske ustvarjalnosti zadnjih desetletij tako na Koroškem kot na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji.

Kot je zapisal dr. Cene Avguštin, je knjiga "prvi poskus predstavitve slovenskih likovnih umetnikov v Avstriji in Italiji" in želi prispevati "k njihovi večji medsebojni povezanosti, k tesnejšemu stiku z matično domovino in prav tako k tvornemu

sodelovanju s sosednjima narodoma". V tem oziru so vsa besedila in knjigi skrbno zapisana tako v slovenskem kot v nemškem in italijanskem jeziku, kar zagotavlja delu primerno odmevnost tudi med nemško in italijansko publiko. Prav v tem lahko zasledimo eno največjih odlik te publikacije, saj omogoča slovenskim likovnim ustvarjalcem, tako v Avstriji kot v Italiji, primerno predstavitev. Likovna umetnost je dandanes, prav tako kot vsa druga področja današnje družbe, zaokrožen sistem, kjer se umetniško izkustvo ne konča le ob ogledu razstave, pač pa zahteva še celo vrsto najrazličnejših pobud, med katerimi so primerne strokovne publikacije nedvomno med najpomembnejšimi. Pri tem ne moremo mimo dejstva, da, če je umetniško izkustvo za človeka lahko tudi užitek, je za ljubitelja umetnosti tudi prelistavanje tako bogate publikacije lahko pravo zadoščenje. Kot so za uspešno umetniško dejavnost dandanes potrebni - med drugim - primerni razstavniki in osveščena publika, tako so nujne tudi primerne publikacije. Te so lahko strogo strokovnega značaja, kjer so stro-

ge izhodiščne predpostavke edini kriteriji izbora ustvarjalcev in so zato največkrat namenjene le strokovni javnosti, lahko pa so tudi bolj splošnega značaja, z željo, da bi širši publiki na sodoben in prikupen način približala ustvarjalnost nekega specifičnega ambienta. V tem pogledu knjiga, ki jo imamo pred seboj, pa čeravno ne obsega prav vseh ustvarjalcev, nedvomno s primernimi kritičnimi opisi, kvalitetnimi fotografijami in z učinkovito grafično opremo (Silva Sever), nadgrajuje delo in

trud slovenskih likovnih ustvarjalcev v Avstriji in Italiji.

Razkošna publikacija nam tako ponuja pregled 18 ustvarjalcev iz Avstrije in 31 iz Italije. Gre v večini za še živeče avtorje, če seveda izvememo Franceta Goršeta, Lojzeta Spacala in Avgusta Černigoja, ki pa so s svojim delom zapustili neizbrisno sled pri marsikaterem izmed obravnavanih avtorjev. Tako je na primer Avgust Černigoj bil mentor ali pa vsaj spodbuden zgled številnim tržaškim ustvarjalcem in tudi nekaterim, ki sedaj živijo in delujejo na Goriškem. Mag. Damir Globočnik je za vsakega izmed ustvarjalcev poskrbel za krajši kritični opis in analizo njegovega dela ter njegovo ustvarjalnost umestil v širši okvir različnih umetniških tokov. Tihomir Pinter pa je z veliko mero fotografske intuicije in izkušenosti prispeval res lepo galerijo psihološko prodornih portretov. Pred nami je delo, ki združuje slovenske ustvarjalce v Avstriji in Italiji v skupno, zanimivo in bogato publikacijo, omogoča primerne ovrednotenje njihovega dela tudi glede na specifično ambienta, v katerem avtorji delujejo. To je namreč nadvse pomembno, če želimo tudi v luči zgodovinskih izkušenj spomniti na slovenski izvor teh avtorjev.

I.F.Ž.

Razstava ob 30-letnici ustanovitve galerije v Ajdovščini

Zbirka del Pilonovih prijateljev

Izbor za tokratno postavitev zbirke ob 30-letnici ustanovitve Pilonove galerije Ajdovščina vključuje: 9 slik, 6 risb, 32 grafik, 6 akvarelov, 2 gvaša in 10 kipov, skupaj 65 del 56 avtorjev. Razstava bo na ogled od 22. septembra do 10. oktobra, od ponedeljka do petka med 10. in 16. uro. Skupine se lahko prijavijo za obisk tudi ob sobotah in nedeljah. Posebne otvoritve razstave ne bo, saj prireditelji organizirajo za petek, 3. oktobra, srečanje s snovalci galerije, ki se ga bo udeležil tudi Pilonov sin Dominique.

Zbirka del Pilonovih prijateljev je nastala ob sami ustanovitvi galerije leta 1973 (takrat še kot "Galerija v Ajdovščini"), saj je že donacija Dominique Pilon vsebovala nekaj del Pilonovih prijateljev, med njimi tudi npr. imeniten gvaš Zorana Mušiča. Ob otvoritvi galerije pa so izrecno

v ta namen darovali dela Janez Bernik, Andrej Jemec, Adriana Maraž in Božidar Jakac. Sledili so jim številni slovenski umetniki, od tistih, ki so sami prijateljevali s Pilonom (Stupica, Pregelj, Debenjak, Černigoj, Sušteršič, Tinca Stegovec, Lenassi, Borčić, Spacal, Ciuha, Zdenko Kalin, Boljka, Rotar, Černe, Planinc mdr.), do mlajših, ki so čutili simpatijo do njegovega dela in osebnosti (Tone Demšar, Dragica Čadež, Gustav Gnamuš, Marko Pogačnik mdr.). France Mihelič je pred leti podaril zbirko 33 Pariških risb (temelj za uspešno razstavo Mihelič-Pilon). Posebno močno je predstavljena skupina primorskih umet-

nikov z obeh strani meje (Makuc, Hlavaty, Medvešček, Komel, Apolonio, Nemec, Palčić, Vecchiet, Tutta, Posega mdr.), pa tudi ožji vipovski rojaki (Jejčić, Bratuš, Karim, Kovač). V zadnjih letih je galerija odkupila tudi dela Pilonovih generacijskih vrstnikov (Čargo, Bucik), že leta 1981 je pridobila bronasti odliček imenitne Pilonove glave Lojzeta Spazzapana. Med francoskimi prijatelji Vena Pilon pa je potrebno omeniti Jeana Vodaina (Vladimirja Kaučiča) s številno zbirko del (3 gvaši, 56 grafik in številne knjige z izvorno tipografijo). V letošnjem letu pa je bila v galeriji trajno deponirana zasebna umetniška zbirka, ki vse-

buje kar nekaj del, predstavljenih na tej postavitvi (Jože Gorjup, Ive Šubic, Metka Krašovec, Svetozar Kržaj).

Zbirka je bila prvič predstavljena javnosti leta 1978 ob prenovi zgornjega nadstropja stavbe, kjer je dobila svoj prostor Pilonova stalna zbirka. Od tistega trenutka poteka v hiši dvojni program: razstavniki v pritličju, muzejski (Pilonovega) najprej v prvem nadstropju, od lanskega leta pa tudi na podstrešju. Pozneje so zbirko del Pilonovih prijateljev večkrat postavili v različnih izbojih, dela iz zbirke so tudi bila vključena v skupinske, tematske predstavitve. Zbirka šteje danes 210 del.

Pilonova galerija obenem vabi v četrtek, 27. t.m., ob 19. uri na predstavitev knjige *Portreti*, ki sta jo nedavno izdali Celovška in Goriška Mohorjeva družba.

Pregled sodobne likovne umetnosti

Petdeseti beneški bienale (3)

Med nacionalnimi paviljoni je letos nedvomno vreden ogleda izraelski paviljon. Umetnica Michal Rovner si je zamislila postavitev, ki spretno nadaljuje svoja prejšnja, predvsem fotografska iskanja. Nedefinirane človeške silhete, izrisane v brezčasnem prostoru, so tokrat del zanimive instalacije. V majhnih epruvetah se tako neprestano premikajo povsem nerazpoznavne, anonimne človeške figure, zreducirane na skorajda mikroskopske dimenzije, ki pa zaradi velikega števila tvorijo stalno se spreminjajočo maso. Namig na dosežke in nevarnosti genetske manipu-

lacije je seveda jasen, obenem pa tudi pretresljivo prepričljiv. Nepriljubljenega obiskovalca nedvomno precej zmede španski paviljon. Tu je Santiago Sierra z opekami povsem zazidal glavni vhod, s črno najlonsko vrečo pa prekril napis Španija nad vhodnimi vrati. Splošen izgled je enak nekemu zapuščenemu gradbišču, na stranskih vratih pa nas čaka stražar, ki v paviljon spušča le obiskovalce s španskim državljanstvom. V ameriškem paviljonu letos razstavlja Fred Wilson, ki se je dokaj prepričljivo lotil precej zlorabljenega teme o položaju črncev v družbi. Anglež Cris Ophi-

li nas popelje v afriško dimenzijo s svetlikajočimi slikami, ki predlagajo neke vrste sintezo med tradicionalno ikonografijo zahodnega sveta in afriško kulturo. Tu prevladujejo zelena, rdeča in črna barva, celoten prostor pa tudi s pomočjo barvanih luči deluje na obiskovalca dobesedno moreče. Nemški paviljon predstavlja letos poklon že pokojnemu umetniku Martinu Kippenbergerju in serijo fotografij Candide Höffer. Zanimivo in poetično pa je tudi delo Jane Sterbak, ki je na ogled v kanadskem paviljonu.

Beneški bienale je na ogled do 2. novembra od 10. do 18. ure.

/ konec I.F.Ž.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE
(OD 26.9. DO 2.10.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 26. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Melodije iz diskoeteke 103.

- **Ponedeljek, 29. septembra** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni lističi z Andrejem: zanimivosti in informacije.

- **Torek, 30. septembra** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 1. oktobra** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Goriški slikar Andrej Kosič. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 2. oktobra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE - STUDIO KOPER

V petek, 26.9., vas ob 16. uri vabimo na druženje z Janom Plesternjakom. V oddaji *Rezervirano za...* se bo z njim pogovarjala naša sodelavka Aleksija Bizjak, ki pravi, da se njen pogovor ne bo vrtil zgolj okoli glasbe, temveč se bosta dotaknila še marsikaterega drugega vprašanja. Ko pa bomo ob 17. uri ostali sami, se bomo kot ponavadi lotili spravljanja vsega, kar se je med tednom znašlo na naših 'podstrešjih'.

Človek bi si ne mislil, koliko navlake nam tja iz dneva v dan nalagajo politiki ob izdatni podpori množičnih medijev. Zlata, Bor, Esmeralda in Nežika imajo vsakič veliko dela in prav veseli bodo, če boste tudi vi pripravili omela.

Morda ste pa bolj za resne teme? No, potem vas vabimo, da prisluhnete oddaji *Mozaik mladih*, ki je na sporedu v torek, 30.9., ob 16. uri. Tokrat bo Jasna Lisjak v studio povabila duhovnika, katehistinjo, starše in mlade... Govorili bodo o tem, kako pomemben je za mlade zgled, ki jim ga z odnosom do vere dajejo starejši. Izberite in prisluhnite!

Seminar Javnega sklada za kulturne dejavnosti

V petek, 26., in soboto, 27. t.m., bo potekal na Goriškem seminar Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije. Začel se bo v dvorani mestne občine Nova Gorica z nagovorom župana Mirka Brulca, v večernih urah pa se bo preselil v Kulturni dom v Gorici, kjer bosta predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ predstavila zamejsko kulturno stvarstvo. Nastopili bodo tudi predstavniki naših kulturnih krovnih organizacij. V soboto pa se bo seminar nadaljeval v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Kongres Furlanskega filološkega združenja v Ljubljani

Prejšnjo soboto in nedeljo je v Ljubljani potekal 80. kongres Furlanskega filološkega združenja. Prisoten je bil tudi predsednik deželne uprave F-Jk Riccardo Illy, ki je prisotne pozdravil v treh jezikih in poudaril bogastvo, ki ga prinašajo manjšinske jezikovne skupnosti vsej družbi. Več prihodnjic.

Na tiskovnem srečanju

Nova sezona Slovenskega stalnega gledališča

Prisotne so tudi predstave treh tržaških avtorjev; nadaljujejo se priljubljeni pesniški večeri

Uradno sezono Slovenskega stalnega gledališča so predstavili v torek, 16. septembra, v prostorih Kulturnega doma v ul. Petronio na novinarskem srečanju. Gledališče stopa v novo leto z mnogimi problemi, vprašanji pa tudi strahom - beremo v programski brošuri -, ki pogojuje izbire, ambicije in moti sanje odgovornih gledališke ustanove. Kljub temu pa si vsi želijo, da bi se nenehni problemi, ki ovirajo dejavnost SSG-ja, razblinili, ko se bo zastor dvignil pred občinstvom.

Pomembnost dolgoletne tržaške kulturne ustanove je na srečanju poudaril predsednik SSG Filibert Benedetič in se osredotočil predvsem na kohezijsko moč in zagon, ki jo ima naše gledališče v povezovanju narodne skupnosti; tako kvalificirana prisotnost na tiskovnem srečanju, katerega se je udeležila tudi množica dijakov, je po Benedetičevih besedah dokaz, da je delovanje gledališke ustanove živo.

Raznoliki so dejavniki, ki pripomorejo k dejanski uresničitvi nove sezone, saj spaja v ponudbo več umetniških komponent. Vsekakor gradi gledališče letno delovanje na osrednjih predstavah, ki jih bo letos šest. Podrobneje je o repertoarju spregovoril ravnatelj vršilec dolžnosti, Marjan Kravos. Podčrtal je predvsem prisotnost treh tržaških avtorjev, rojakov Miroslava Košute in Marija Čuka ter pripadnika več-

FOTO KROMA

ne Furia Bordona. V svojem posegu je Bordon, ki se s svojim delom uvršča med najvidnejše sodobne italijanske avtorje, podal glavno smernico, na kateri sloni njegovo dramsko delo "Zadnje lune" (premiera bo 9. januarja 2004). "Prav čudno je protislovje človekovega življenja: moje delo opisuje, kako se ostareli mož pripravljajo, da zapusti svoj dom in se umakne v dom ostarelih, da ne bi bil v breme svojcem. Stara leta sovpadajo z največjo intelektualno večino, ki si jo je človek v življenju nabral; žal pa ga tedaj popustijo sile in je telo podvrženo naravni dekadenci. Edina možna obramba, katere se poslužuje tudi junak moje igre, sta le ironija in modrost: v tem je po mojem mnenju videti herojsko obnašanje ob dočakanju poslednje ure", je

zaključil Bordon. Za režijo bo poskrbel Adrijan Rustja.

Dokončni tekst dela "Razpoka v krogu", katerega premiera bo 16. aprila prihodnjega leta zaključila sezono, je Marij Čuk izročil ravnateljskemu kadru gledališča pol ure pred začetkom tiskovnega srečanja. Inačica, ki se bistveno ne razlikuje od originala, je pravzaprav razmišljanje o času, ko posameznik v brezbarvnem in zamejenem svetu globalizacije išče svoj smisel in svoj prostor. Verjetno je odrešilna le tista pot, ki nas vodi prek intime in čustev do ljubezni. "Svet, ki ga danes živimo, ni po meri človeka in niti po moji," je še dodal tržaški pesnik in dramatik. Režiser Čukovega dela bo Sergej Verč.

Letošnji osrednji program bodo bogatili še druge gledališke prired-

be. 10. oktobra bo na sporedu prva premiera; šlo bo za dramo v treh dejanjih Slawomirja Mrożka "Tango", ki jo bo režiral Vladimir Jurc. Od 14. novembra bo SSG gostilo Stalno gledališče Metastasio iz Prata, ki bo na oder postavilo ganljivo filmsko uspešnico "Nikogaršnja zemlja"; režiser filma je Danis Tanović, gledališke priredbe pa Massimo Luconi. Italijanske dialoge bodo spremljali slovenski podnapisi. V režiji Vita Tauferja bodo igralci Primorskega dramskega gledališča na odru SSG-ja uprizorili "Plešasto pevko" Eugena Ionesca; premiera bo 13. februarja. Režiser Dušan Mlakar bo igralce vodil pri uprizoritvi dveh enodeljank Vaclava Havla, in sicer "Avdiencia" in "Protest"; premiera gledaliških del češkega državnika in občutljivega literata bo 5. marca.

Letošnja sezona nudi še take predstave, da lahko zadosti tudi potrebam in željam mlajšega občinstva. Temu sta namenjena abonmaja Zlata ribica in Morski pes. Gre za niz gledaliških del, ki imajo namen približati otroke, pa tudi mladostnike magičnemu vzdušju gledališkega odra. Tako pobudo sta na torkovem srečanju močno podprli ravnateljica didaktičnega ravnateljstva z Opčin Stanka Čuk in predstavnica nižje srednje šole prof. Kostanca Filipovič, ki sta mnenja, da ima obiskovanje gledališča predvsem vzgojni pomen. Mladinska abonmaja je širokodušno podprla Zadruga kraška banka, ki jo je na tiskovnem srečanju predstavljala ravnatelj Klavdij Brajnik.

V mladinskih abonmajih je zaslediti tudi ime Miroslava Košute in njegovo gledališko predstavo "Ptička smejalca". Predstava je pravza-

prav kolaž pesnikovih pesmi, namenjenih otrokom. Idejo za tako predstavo je pred leti ob izidu istoimenske knjige imel Vladimir Jurc. Košuta pa je bil takrat ravnatelj gledališča in ponudbo do danes zato zavrnil. Ker se je Košutov opus v letih večal, bo "Ptička Smejalka" zajela širok avtorjev opus, namenjen otroškim očem. Predstava bo imela sicer dve varianti, eno namenjeno otrokom, drugo pa mladini.

Odgovorna za stike z javnostjo SSG Valentina Repini je omenila med običajnimi sponzorji še Fundacijo CRTrieste in dodala, da bo SSG kot vabilo in darilo ponudilo svojim abonentom Kobalovo uspešnico "Dragi Kučan, ti pišem", ki bo na tržaškem odru 26. septembra, v Gorici pa 29. septembra.

Spremi pobudi ob repertoarju bosta med drugim še deli "Kosovel" v produkciji SSG-ja v sodelovanju s krovnicima organizacijama in kulturnimi Zvezami - stoletnico rojstva pesnika bomo tako obeležili ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarja 2004 v Trstu, 9. februarja v Gorici - in Mednarodni projekt "Meja 2004", ki bo spremljal vstop Slovenije v Evropsko zvezo.

Tudi letos se bo nadaljeval niz pesniških večerov, ki je lani privabil v prostore gledališča številno občinstvo. Pobudnik Janko Petrovec bi rad letos ponudil večjo pozornost starejšim pesnikom in tistim umetnicam, ki so s pisanjem prenehale. Šest pesniških večerov bi potekalo enkrat mesečno, po vsej verjetnosti ob petkih.

Predvideni so tudi koncerti štirih skupin, in sicer Terrafolk, Al-Tannoura, New Swing Kvartet in Čompe.

IG

Pevski teden Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel v Portorožu

Petje, glasba, morje in... sklece (1)

Učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice so se letos drugič zbrali na pevskem tednu, tokrat v Portorožu, in skupaj preživeli nekaj razgibanih dni. Z glasbo in petjem so napolnili župnijske prostore, ki so sprejeli to družino otrok, učiteljev, kuharic, prijateljev in sodelavcev. Program se je začel v torek, 2. septembra, in se zaključil v nedeljo z nastopom za starše.

Letos je ravnatelj glasbene šole, prof. Silvan Kerševan, na teh delavnih počitnicah okoli sebe zbral večje število učiteljev. Pevske vaje sta vodili Damijana Čevdek Jug in Marja Feinig Tavčar s pianistko Daljo Vodice. Z Marjo Feinig in Andrejem Jusso so imeli otroci delavnico kitar in kljunaste flavte, prečno flavto so igrali s Fabiom Devetakom. Pihalni orkester je vodil Matej Špacapan, godalnega pa Aleksander Sluga. Pri raznih vajah so pomagali še Martina Hlede, Mirko Ferlan in Peter Gus. En popoldan so učenci posvetili risanju in slikanju v družbi slikarja Hijacinta Jusse, nekajkrat pa so se odpravili tudi na plažo, saj je bilo vreme cel teden zelo naklonjeno. Tudi letos sta za odlično hrano poskrbeli že izkušeni kuharici Nada Makuc in Zdenka Brešan, ki sta se iz dneva v dan spoprijemali s premajhno kuhinjo za tako množico. Razne težavice sta reševala Andrej Jussa in Katarina Brešan ter z otroki preživljala prosti čas. Za jutranjo telovadbo, ki je bila seveda pred zajtrkom obvezna, pa je poskrbel vsakič kdo drug. Treba je omeniti še

malo Ivano, ki je mamo Damijano spremljala v družbi skrbne babice, gospe Nade Budin.

Tudi letos so otroci še sami napisali nekaj misli o svojem doživetju, saj je bil to njihov teden!

Na pevskem tednu, ki je potekal v Portorožu, sem se zelo zabavala. Med pevskimi vajami sem se naučila pesmi: Old Arawn Brown, Kresniček, Pastirc pa pase ovce tri, Ko se smeješ. Najlepsi pesmi sta Kresniček in Ko se smeješ. Med vajami se je zgodilo tudi nekaj hudega, saj je Marta omedlela. Upam, da ni to Marti pokvarilo dne, meni osebno ne. To je bilo čudno doživetje. Z Damijano sem se vendar naučila lepe pesmi.

Aleksija Antonič

Tudi letos sem se udeležila pevskega tedna. Tokrat je ta potekal v Portorožu.

Že sama beseda pove, da se na pevskem tednu v glavnem poje. In res: imeli smo veliko pevskih vaj in morali smo se precej truditi. Po drugi strani pa so se videli rezultati:

največji uspeh je imela pesem Ko se smeješ. Ta je bila tudi naša najljubša pesem. Peli pa smo še mnogo drugih, prav tako lepih.

Pri pevskih vajah sta nas učili Damijana Čevdek in Marja Feinig, večkrat pa so nas prišli poslušati tudi ravnatelj in drugi učitelji. V nedeljo pred predstavo smo imeli mašo, pri tej smo peli različne pesmi.

Res si želim, da bi priredili tak teden tudi drugo leto, saj sem se tam zelo zabavala.

Harjet Antonič

Pihalci in trobilci smo od četrtega do nedelje vsak dan vadili pod vodstvom Mateja Špacapana. Orkester so sestavljali instrumenti: rog, saksofon, oboa, prečne flavte, trobente in pozavna. Delali smo dihalne

vaje - vdih skozi nos in izdih skozi usta, včasih tudi pri morju. Ko so v nedeljo prišli starši, smo tudi nastopili in bili nagradjeni z velikim aplavzom.

Jakob Fajt

Poleg pevskega zbora je bila v Portorožu tudi skupina godalcev. V petek in soboto smo pod vodstvom Aleksandra Sluge vadili Sarabando, ki smo jo v nedeljo zaigrali staršem. Po izvedbi skladbe so nam poslušalci toplo zaploskali.

Mogoče bo naša skupina vadila tudi med šolskim letom v glasbeni šoli.

Marta Carlesso in Sara Passoni

Na letošnjem pevskem tednu v Portorožu smo se vsi zabavali. Med

sprehodi ob obali, kopanjem v morju in počitkom pod senco oljke je bil seveda čas tudi za pevske in instrumentalne vaje. Za te je bilo na začetku nekoliko nejevolje, ki se je s časom zmanjšala.

Flavtiste in kitariste je pripravljala Marja Feinig. Zbirali smo se v atriju okoli klavirja. Za nekatere, ki so prvič vzeli v roke flavto ali kitaro, je bilo nekoliko naporno, drugim pa je teklo lažje. Naučili smo se igrati slovensko ljudsko Barčica po morju plava in rusko narodno Kalinka. Največje težave so bile, ko je bilo treba uskladiti ritem.

Starši so bili navdušeni nad lepim nastopom in izvedbami obeh pesmic.

Rebeka Bernetič

/ dalje

Volilna kampanja za poslansko zbornico Ettore Rosato gost krovnih organizacij SKGZ in SSO

FOTO KROMA

16. septembra se je deželni svetovalec in kandidat za poslansko zbornico Ettore Rosato sestel z vodstvom krovnih organizacij SKGZ in SSO. Na srečanju v tržaških prostorih SKGZ, ki sta ga vodila Sergij Pahor in Rudi Pavšič, je tekla beseda o aktualnih vprašanih na Tržaškem s posebno pozornostjo na uredničenje zaščitnega zakona in na upravljanje teritorija.

V svojem uvodnem posegu je predsednik SKGZ Pavšič izrazil polno podporo levosredinskemu kandidatu, ki odraža odprt pogled na razvoj dežele stvarnosti in na čezmejno sodelovanje, medtem ko je Sergij Pahor posebej izpostavil problem zavlačevanja z udejanjanjem zaščitnega zakona. V razpravi, v katero so posegli tudi drugi vodilni člani slovenskih organizacij, je bila poudarjena potreba, da se tudi slovenski ljudje množično odpravijo na volišča. Ettore Rosato je bil na splošno označen kot dober kandidat, ki je odraz naprednega dela Trsta in bi kot tak lahko tudi v rimskem parlamentu veliko pripomogel k izboljšanju splošnih razvojnih pogojev tega prostora.

Kandidat Rosato se je gostiteljema zahvali za prisrčen sprejem in za vsa izrečena mnenja ter nasvete. Poudaril je, da je vizija Demokratične zveze kot enotne koalicije vseh levosredinskih političnih sil diametralno različna od vizije desnice, kar lahko že predstavlja prvi in osnovni razlog za volilno podporo levi opciji. »Nestrpnost čakamo na maj 2004, ko bo s padcem državne meje gotovo dokončno padla tudi druga, psihološka meja, ki je dolgo delila naše mesto,« je dejal Rosato. V tem smislu se je slovenskim organizacijam SKGZ in SSO zahvalil za prehojeno pot v smeri poenotenja mesta, v katerem slovenska narodna skupnost predstavlja pomemben faktor razvoja in kulturno-gospodarskega bogatstva. Sama desnica je že na zadnjih volilnih preizkušnjah ugotovila, da so slogani o nevarnosti »slavokomunizma« preživeti in torej tudi politično-špekulantsko nerentabilni. Ob koncu srečanja je Rosato izpostavil željo po neposrednem srečevanju z ljudmi na teritoriju in zagotovil, da se bo v prihodnjih tednih z veseljem odzival na vsako vabilo.

Pred nadomestnimi volitvami

Pokrajinski odbor SSK o političnem položaju

Konec minulega tedna se je sestel pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu. Tajnik Močnik je prikazal trenutni politični položaj v luči dogajanj zadnjega časa pri nas. Kot znano, je še pred poletnim preporom štirinajst svetovalcev tržaškega občinskega sveta iz vrst Oljke, Občanov za Trst (Illy) in Komunistične prenove podpisalo zahtevo po vključitvi tržaške občine v področje, kjer naj se izvaja manjšinska zaščita v smislu 4. člena zaščitnega zakona št. 38 iz leta 2001. Stranke Demokratične zveze, ki je zmaga na deželnih volitvah, pa so določile kandidata za nadomestne poslanske volitve v 2. tržaškem okrožju, ki bodo 26. in 27. oktobra. To je Ettore Rosato deželni svetovalec Marjetice.

V tržaškem občinskem svetu se bo na žalost občutno skrčilo število slovenskih svetovalcev zaradi odstopa Igorja Dolenc in Igorja Cancianija, ki sta bila izvoljena v deželni svet. Na svojem mestu tako ostane le svetovalec Slovenske skupnosti. Na zadnjih občinskih volitvah so namreč na listi Oljke kandi-

dirali le trije slovenski kandidati, ker je v dobro znanih političnih krogih prevladalo omejevalno stališče do prisotnosti Slovencev na listi.

Na seji je bil govor tudi o zadnjih dogodkih, ki so v dokajšnji meri zamajali zakoličene pregrade med desnosredinskim in levosredinskim polom. Odmevne reakcije je imel intervju podtajnika v znanem ministertvu Antonioneja, ki se je zavzel za sodelovanje pri uredničenju pobud v korist bodočnosti Trsta. Tržaški in miljski župan sta v pristaniškem odboru podprla sklep o preureditvi starega tržaškega pristanišča, kar ni v sozvočju s stališčem tržaške tradicionalne desnice do tega vprašanja. Bližnja bodočnost bo pokazala, ali so to prvi znaki politike odpiranja Trsta novim zahtevam časa in prostora. Pri vsem tem moramo Slovenci skrbno spremljati dogajanje, da ne bi bili od tega odrinjeni, kar je težnja nekaterih političnih sil, ki bi vlogo naše manjšine rade omejile zgolj na kulturno področje, njeno politično predstavnost pa prepustile vseh državnim strankam.

Sedemstoletnica tržaške katedrale

Obsežen program proslavljanja stolnice sv. Justa

V nedeljo sta darovala slovesno mašo škofa Ravignani in Dante Lanfranconi iz Cremona, slovenske komponente tržaške škofije pa niso povabili k sodelovanju in organizaciji pobud ob tej važni obletnici

Nekega dne na začetku 14. stoletja se je tržaški škof Rodolfo Pedrazzani, po rodu iz cremonske okolice, sprehal po griču sv. Justa in se zazrl v dve manjši cerkvi, ki sta stali ena ob drugi. Prešinila ga je morda rahla boleost, ko je pomislil, da so v tistem obdobju okrog po drugih središčih gradili mogočne in razkošne katedrale. Le "njegov" Trst je ostajal brez pomembnejšega svetišča.

Takrat razmere v našem mestu niso bile najboljše: demografska rast je bila še niza, tudi finance takratne mestne uprave so bile skromne. Škof Pedrazzani se je tako odločil, da bo sam poskrbel denar za izgradnjo bazilike, ki bi ustrezala željam in potrebam takega pristaniškega centra, kateremu, je mislil, se mu bo obetala roznata bodočnost.

Z veliko vnemo in vztrajnostjo je škof končno zbral sredstva, ki jih je potreboval za izvršitev svojega projekta: to je bila združitev dveh cerkva v eno samo veliko baziliko. Tak arhitektonski podvig je zahteval izkušeno roko. Iz okolice Cremona je zato škof poklical prave mojstre v oblikovanju kamna. Prostor med manjšima svetiščema je tako zapolnila glavna ladja nove katedrale sv. Justa. Takratno podobo je svetišče brez večjih sprememb ohranilo skozi sedem stoletij, vse do današnjih dni.

Škof Pedrazzani ni dočakal dograditve. Dela so na griču sv. Justa končali, ko je bil škof v Trstu Enrico de Wildenstein. Praznovanje jubileja ob sedemstoletnici obstoja katedrale je bilo za tržaško versko in laično skupnost nadvse pomemben dogodek. Na tiskovni konferenci, ki je potekala v sredo, 17. septembra, v dvorani Novinarskega krožka, so današnji tržaški škof Ravignani in predstavniki pripravljali

FOTO KROMA

nega odbora (ki je nastal v sodelovanju med škofijo, javnimi oblastmi, ustanovami ter upravami) predstavili niz pobud, ki so konec prejšnjega tedna bogatila praznovanja pomembne obletnice. Obenem je škof Ravignani tudi izrazil priložnost, da se je zahvalil županu in občinski upravičelcem, zadolženima za kulturo (bivšemu in sedanjemu), saj so se vsi aktivno soudeležili in projekt podprli. Škof je še omenil, da bodo praznovanja potekala tudi v sodelovanju s Cremono, da bi se obenem spomnili tudi na škofa Pedrazzanija. "Katedrala sv. Justa lahko še vedno daje zagon za cvetočo in vedro bodočnost", je še povedal škof Ravignani in zaključil z mislijo, da "prav v naši baziliki lahko ponovno odkrijemo korenine naše vere in ljubezni do Trsta".

Pripravljeni odbor je pobude za počastitev jubilejne obletnice oblikoval, sklicujoč se predvsem na simbolno besedo 'združitev', saj je katedrala sv. Justa nastala prav po spojitvi dveh cerkva. Tako je predsednik odbora Giovanni Bertali podčrtal dejstvo, da je Trst multikulturalno in multietnično mesto, ki je v stoletjih sprejelo več verskih kultur. Pomemben je zato didaktič-

ni projekt, namenjen vsem tržaškim šolam in ki je nastal v sodelovanju med tržaško škofijo in občino: gre za poučno pot, ki bo učence in dijake vodila po svetiščih različnih verskih skupnosti v Trstu. Obenem bo s tržaškima časopisoma Il Piccolo in Vita nuova na razpolago tudi informativna mapa, ki bo vsebovala podatke, zanimivosti in skice več tržaških cerkva, med katerimi tudi cerkev sv. Spiridiona, sv. Nikolaja, sv. Silvestra, evangeličanske cerkve in judovskega templja.

Proslava je bilo konec prejšnjega tedna veliko. Že v četrtek so predstavili javnosti restavrirano pročelje bazilike. Naslednjega dne so v poštne muzeju otvorili filatelistično razstavo 'Katedrala po svetu', ki sloni na dragocelem materialu Ermelita Morterre. Vedno v petek so v palači Costanzi otvorili še razstavo, posvečeno stolnici. V soboto je v gledališču Verdi potekala okrogla miza, posvečena škofu Pedrazzaniju, katedrala sv. Justa nastala prav po spojitvi dveh cerkva. Tako je predsednik odbora Giovanni Bertali podčrtal dejstvo, da je Trst multikulturalno in multietnično mesto, ki je v stoletjih sprejelo več verskih kultur. Pomemben je zato didaktič-

je imel v stolnici zbor Cappella civica koncert, pri katerem sta sodelovala še tržaški orkester Ferruccio Busoni in fur-lanski violinist Lucio Degani. Višek praznovanj je bil v nedeljo, ko sta tržaški škof Ravignani in škof iz Cremona Dante Lanfranconi darovala slovesno mašo. Predstavniki tržaškega Rotary kluba so vedno v nedeljo podarili dragocen relikvarij za hranitev relikvij sv. Justa. Ob tako pomembnem jubileju so izdali tudi priložnostni poštni žig in izdelali reprodukcijo kovanca, ki ga je bil škof Pedrazzani dal kovati v času svojega pastoralnega delovanja.

Ob tako pomembnem jubileju gre vsekakor omeniti dejstvo, da slovenska komponenta tržaške škofije ni bila soudeležena. "Za počastitev jubilejne obletnice sv. Justa je bil ustanovljen odbor, ki je deloval sam zase", nam je povedal škofov vikar za Slovence msgr. Franc Vončina. "Odbor je nato navezal stike s škofom in z občinsko upravo, tako da je konec koncev sv. Justa proslavljalo le en del škofije, drugi pa je bil ignoriran. Osebnost sem informacije glede programa proslav dobil le preko prospekta in časopisa Vita Nuova".

Igor Gregori

Skupina 85 / Velika pozornost pisateljevemu opusu

Književniki in intelektualci počastili jubilej Borisa Pahorja

Število tistih, ki bi radi, da bi tržaškemu pisatelju Borisu Pahorju podelili najpomembnejšo literarno nagrado na svetu, to je Nobelovo, se veča. Njegovo ime so javnosti že predlagali slovenski odbor Pen, Društvo slovenskih pisateljev in SAZU; tem ustanovam se pridružuje prav gotovo tudi celotna slovenska manjšina, ki čuti v Pahorju literarnega zastopnika svojih idealov in hrepenenj, obenem pa tudi hranitelja tiste zamejske preteklosti, ki se je večkrat italijanski krogi raje izogibajo. Kot pa je sam pisatelj povedal na večerju, ki ga je njemu

FOTO KROMA

v čast pripravila Skupina 85 prejšnji teden, ostaja Nobelova nagrada le iluzija. Vsekakor je pisatelj res zadovoljen pozornosti, ki sta je on in njegov

opus deležna. Pahor je prepričan, da preko njega dobiva tako priznanje tudi slovenska ustvarjalna beseda v Trstu, slovenska kultura v splošnem in

pa tudi tematike, ki so temelj njegovega literarnega dela, to so fašizem, koncentracijska taborišča in politično zatiranje.

Čprav ga italijanski bralci manj poznajo kot francoski in nemški (italijanske založbe namreč niso imele zanimanja, da bi takega slovenskega pisatelja prevajale), se sedaj tudi italijanski mediji zavedajo pomena, ki ga tržaški pisatelj ima široko po Evropi.

Prijetnega večera se je udeležilo veliko število prijateljev Skupine 85, katerim so organizatorji posredovali še pisna sporočila Claudia Magrisa, Alojza Rebule in Roberta Antonaza, ki se večera niso mogli udeležiti: odsotni so soglasno poudarili pomen Pahorjevega literarnega dela.

Poletna izkušnja tržaških skavtov

“Iskrice v otožnih očeh” ali “Kdo pravi, da današnja mladina ni voljna narediti ničesar...?”

Letos je imel klan Učnk-lan Slovenske zamejske skavtske organizacije, ki povezuje najstarejšo skupino skavtov, tržaškega 3. in 4. stega, intenzivno sezono. Začutili smo potrebo, da poleg rednih oblik služenja med letom v raznih ustanovah ali drugih pobudah, ki smo jih organizirali med letom, spoznamo tudi druge oblike služenja. Zdelo se nam je primerno, da to izkušnjo doživimo v krajih, kjer je še pred nekaj leti divjala vojna. Zamisel smo povezali z delom tabora, ki je sicer bil v dneh od 1. do 12. avgusta.

Izvedeli smo, da italijanska skavtska organizacija AGESCI-Liguria že od leta '94 organizira in izvaja vrsto aktivnosti v Vukovarju in okolici. Vzpostavili smo stik s predstavnikoma hrvaških skavtov in ob njihovi pomoči dobili nastanitev v šolskem centru v Mitnici (hrvaški predel mesta Vukovar), pa tudi logistično pomoč nam je bila ponujena in organizirana s strani skavtov iz Jarmine, manjšega mesteca, ki je 15 km oddaljeno od Vukovarja.

V Jarmino smo dospeli v štirinajstih, in sicer po šestih dneh potovalnega tabora po Beli krajini. Ob duhovnem asistentu p. Mirku Peliconu smo bili klanovodja Zamišljeni nosorog, deset roverjev

in popotnic ter dva novince. Zvečer so nas domači skavtje pogostili z veličastno večerjo, med katero smo navezovali stike tako z domačini kot tudi s skavti iz Ulma v Nemčiji, ki so v sklopu projekta »Ljuljčka 2003« (gugalnica) v dveh tednih postavili v Vukovarju enkratno igrišče za vse tamkajšnje otroke. Džuro, naša kontaktna oseba iz Jarmine, nam je med potjo pokazal minirana polja, ki še sedaj ležijo vse okoli Vukovarja. Popoldanske animacije so se odvijale pod našim mentorstvom in so obsegale tri delavnice, ki so potekale sočasno. Likovna delavnica je bila organizirana na temo štirih letnih časov, tako da so se otroci lepo izkazali v risanju ter v ročnih spretnostih. Istočasno je športna delavnica navduševala otroke z najrazličnejšimi tekmami, od poligonov

do skupinskih iger z žogo. Veliko zabave so imeli tudi s skupinskimi plesi, prizrčki ter pesmimi. Izdelali so razna glasbila, ki so potem obogatila petje pri vsaki popoldanski predstavi. Prvo popoldne se nam je pridružilo približno trideset otrok, a že naslednji dan (in vse naslednje dni) smo imeli okrog 60 otrok osnovnošolske starosti.

Poleg animacije smo imeli tudi dopoldansko fizično služenje v frančiškanskem samostanu, ki stoji na griču v bližini reke Donave, po kateri gre sedanja hrvaška meja z Republiko Srbijo in Črno goro. Tam smo z velikim zadoščenjem popolnoma očistili klet, ki je bila polna najrazličnejših smeti, odpadnega materiala in predmetov. Klet je med bombnimi napadi služila patrom za zaklonišče, kasneje pa jugoslovanski vojski kot zapor. Očistili smo tudi ploščice in okna na obnovljenem samostanskem hodniku v prvem nadstropju. Obnovitvena dela so v polnem teku, notranjost cerkve pa žal še ni popravljena.

Posebno doživetje je bilo nočno bdenje v soboto, 9.8., med katerim smo razmišljali o našem stanju, o prihodnjih ter o odnosu do Boga. Pridigo pri nedeljski maši smo tako sooblikovali s svojimi razmišljanji. Daroval pa jo je naš p. Mirko v cerkvi blizu šole v Mitnici. Naslednjega dne smo si v spremstvu fran-

čiškana, p. Zlatka in predstavnika Karitas Iva ogledali mestno središče, kar je naredilo na nas močan vtis. Seznanili smo se z ogromno škodo (materialno in duhovno), ki je bila storjena v času vojne. V mestu je še veliko poškodovanih stavb, videli pa smo tudi mnogo gradbišč. Obiskali smo tudi pokopališče in grobišče, kjer je pokopanih 200 usmrčenih ranjenecov hrvaške narodnosti, ki so bili na zdravljenju v vukovarski bolnišnici. Zadnji dan našega bivanja v Vukovarju, 11. avgusta, smo privedli slovo z nagrajevanjem otrok, ki so ob slovesu z iskrico otožnosti v očeh spraševali, kdaj se bomo vrnili.

Pomembno sled je v naših srcih pustilo tudi srečanje z gospodom Mátejem, domačinom iz Mitnice, ki nas je z veseljem povabil v svojo obnovljeno hišico in nam z veliko voljo do življenja pripovedoval o tem, kako so mu med vojno ubili 28-letnega sina in kako mu je potem umrla tudi žena.

Zadnji taborni ogenj smo preživeli skupaj s krajevno mladino, ki je rada navezovala stike z nami.

Prepričani smo, da so take izkušnje za vse nas še kako potrebne, saj smo se vrnili domov obogatili in gotovo vsaj za korak bolj zreli.

V marsikaterem izmed nas je vzniknila želja, da ne bi ta dogodek ostal osamljen, ampak da bi na poti odrasčanja v radosti in prijateljstvu doživeli še veliko podobnih priložnosti, ko bi lahko prižgali še kakšno iskrico v otožnih očeh... V nas je želja, da ne bi zamudili naslednjih možnosti, da bi se medsebojno obogatili in se v sproščeni razposajenosti razvedrili; s svojimi darovi pa osrečevali tiste, s katerimi se bomo srečevali na svojih poteh.

Zamišljeni nosorog in Energični slavček

OBVESTILA

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca letos še posebno toplo vabi na praznovanje svojega zavetnika sv. Vincencija Pavelskega, ki bo v četrtek, 25. septembra, ob 16. uri, pri Solskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Pri maši bomo molili za božjo pomoč v novem delovnem letu, pa tudi po namenu vsedravnega odbora Družbe sv. Vincencija Pavelskega za osamljene in revne, zlasti za kaznjence. O tem in o izletu na Koroško se bomo pomenili tudi po maši ob čaju.

UMETNOSTNI IN kulturni center Skerk vabi na odprtje razstave slik Vladimirja Veličkovića Prvi angel apokalipse, Krajine ognja in Mučeniki, ki bo v soboto, 27. septembra 2003, ob 18. uri. Predstavili bodo nov katalog s posegom kritikov

Zorana Kržišnika in Claudia H. Martellija. Na otvoritvi bo prisoten avtor.

ŽUPNIJA PROSEK vljudno vabi na koncert v župnijsko cerkev, ki bo 28. septembra ob 18. uri. Sodelujejo: Susanna Gilotta, flavta, Miran Zitko, tenor in Davorin Starrec, orgle.

KLUB PRIJATELJSTVA prireja izlet na prelepo Koroško v ponedeljek, 6. oktobra. Ustavili se bomo ob vojvodskem prestolu na Gosposvetskem polju in se spomnili na že v minulih časih demokratsko voljene slovenske kneze; poromali bomo h Gospe Sveti in nato še k sv. Hemi na Krko. Vpisovanje je do 27. septembra oziroma do zapolnitve mest na telefonskih številkah 040 639949 (Bole), 040 43194 (Martelanc) in 040 225468 (Puntar) v večernih urah.

9

ČETRTEK,
25. SEPTEMBRA
2003

Za prijaznejše okolje Akcija Čisti Kras med Fernetiči in Opčinami

Na tiskovni konferenci, ki je potekala prejšnji teden na sedežu združenja Prijatelji zemlje, so organizatorji predstavili akcijo Čisti Kras, ki je potekala nato v nedeljo, 21. septembra, na območju med Fernetiči in Opčinami.

Pobuda je že 32. po vrsti čistilnega posega združenja, ki je svojo dejavnost začelo leta 1998. Takrat je združenje namreč pričelo težavno iskanje nezakonitih odlagališč na tržaškem Krasu.

Gre namreč za zaskrbljujoč pojav nespoštovanja narave in ljudi, ki na teritoriju živijo. Kraške jame postanejo večkrat naravna odlagališča celo za radioaktivne

snovi; to je posledica industrijskega onesnaževanja. Okolju škodljivo pa je tudi onesnaževanje, ki ga povzročajo zasebniki in domačini, ki - zlasti na obmejnem pasu - zapuščajo najrazličnejše smeti, pa tudi večje gospodinjne aparate.

Na novinarskem srečanju sta prejšnji teden predstavnik združenja tudi ostro nastopila proti občinski in pokrajinski upravi, ki sta tovrstnim sicer hvalevrednim pobudam vedno zavrnila pokroviteljstvo. Drugačno je vedenje deželne uprave, ki ji predseduje novi deželni glavar Riccardo Illy. Ta je namreč na problem okolja bolj občutljiva.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

razpisuje

ABOMNA ZA SEZONO 2003-2004

Redni vpis abonmaja
bo potekal od 25. septembra dalje.

Gledališka blagajna bo v času vpisa odprta od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure.
Vse informacije dobite na brezplačni telefonski številki 800 214301 ali na telefonski številki 040 362542.

Cenjene abonente obveščamo,
da je uvodna predstava,
satirčni kabaret
Borisa Kobala

DRAGI KUČAN TI PIŠEM...

- v petek, 26. septembra, ob 20.30 -
RAZPRODANA

Pokrovitelj otroškega sporeda
ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA

Posebna priloga ob 90-letnici pisatelja Borisa Pahorja

Nova številka revije Mladika

Šesta številka tržaškega mesečnika Mladika je zagledala luč prve dni septembra. Revija ponuja v branje štirideset strani literarnih prispevkov, zgodovinskih člankov in razmišljanj. V osrednjih straneh je še priloga Rast, namenjena mlajšim bralcem.

Na prvi strani revije dobimo članek z naslovom *Dilema zadnjega Slovenca*. Gre za razmišljanje ob slovenskem nacionalnem programu za kulturo. Pisec uvodnika postavlja nekatera žgoča vprašanja, ki zadevajo odnos med matico in manjšino. Bistven je poudarek na tem, koliko osrednja Slovenija šteje zamejce

za člane istega kulturnega prostora, po drugi strani pa je tudi vprašanje, v kolikšni meri zamejstvo čuti Slovenijo za svojo domovino. Pisec uvodnika bralcu predloži grenko sliko sedanjega stanja: opaža, da so se globlje vezi med matico in zamejstvom zrahljale, asimilacija, razlašanje in urbanizacija pa so skrhale samo jedro slovenske narodne skupnosti. Rešitev, pravi pisec, "je v nas samih... toda povezati in podpirati se moramo vsi tisti, ki enako čutimo in enako mislimo".

V literarnem delu revije se objavlja novela Marijana Schifferja *Življenje in smrt*

Matije Nikolariča in njegovih, ki je bila priporočena na literarnem natečaju Mladike za leto 2002. Poezijo je prispevala Mihaela Mravljak, ki si je prislužila drugo nagrado za poezijo na istem literarnem natečaju. Ob tradicionalnih rubrikah - Roman v nadaljevanjih, Iz spominov na starše, Iz arhivov in predalov, Ocene, Antena - je uredniški odbor revije želel s to številko počastiti devetdesetletnico tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. V posebni, jubilejni prilogi se tako z različnih zornih kotov oglašajo Vilma Purič, Irena Žerjal, Viktor Blažič in Evgen Bavčar in podajo svoje

spomine in osebne občutke ob devetdesetem rojstnem dnevu tega zaslužnega tržaškega besednega ustvarjalca, ki se je vse svoje življenje boril za demokracijo in popeljal slovensko literaturo v širši evropski okvir.

Pastirski obisk nadškofa msgr. Dina De Antonija
v slovenski duhovniji sv. Ivana v Gorici

“Pri sv. Ivanu smo skupnost!”

Ob začetku pastirskega obiska nadškofa msgr. Dina De Antonija v duhovniji sv. Ivana v Gorici p. Mirko Pelicon razmišlja o duhovniji, njeni vlogi, poslanstvu in prihodnjih izzivih.

Slovensko pastirsko središče je verjetno slabo poznana stvarnost...

Pastirsko središče za slovenske vernike je ustanovil l. 1972 nadškof Peter Cocolin. Toda Cerkev sv. Janeza Krstnika je bila od daljne postavitve, ki se je končala 1590, kraj češčenja tudi za Slovence iz takratne še majhne Gorice. To ni tipična mestna župnija samo zaradi tega, ker smo Slovenci razpršeni po vsem mestu. Prav zato lahko rečemo, da je pastoralno središče sv. Ivana ozemeljsko nadžupnijsko in zaobjema mesto Gorica, razen slovenskih predmestnih župnij, kot so Štandrež, Podgora in Pevma. Odgovorni duhovnik dušnopastirskega središča v Gorici ima vso skrb za tiste Slovence v mestu, ki se čutijo pripadnike tega središča.

Kakšno je trenutno stanje?

Težko je natančno določiti število Slovencev v mestu. Vemo, da je število Goričanov z delno slovenskim izvorom zelo veliko, koliko pa je Slovencev, ki se danes čutijo Slovence, se po domovih pogovarjajo slovensko, nihče nima točnih podatkov. Slori ocenjuje, da je v občini Gorica okrog 4000 Slovencev. Vsekakor bogoslužja v slovenskem jeziku obhajamo v različnih cerkvah pod koordinacijo Pastoralnega središča. Prva maša se obhaja v stolnici ob 7. uri, nato ob 8. pri sestrah v Zavodu sv. Družine in pri sestrah čudodelne svetinje na Korzu. Ob 9. je maša pri sv. Ignaciju, ob 10. pa glavna maša pri sv. Ivanu, ki je najbolj obiskana. Večerna maša je ob 19. v kapucinski cerkvi. Število nedeljnikov se suče okrog 300-320, upoštevajoč, da tudi veliko Slovencev obiskuje italijanske župnije tudi zaradi bližine cerkva.

Kakšne težave imate?

Pastirsko središče sv. Ivana ni župnija v pravem smislu. Največjo težavo predstavlja teritorij svetoivanske duhovnije, ki je zelo velik (celo mesto). Zato je pastoralna oskrba slovenskih vernikov v glavnem samo bogoslužnega značaja. Veliko je slovenskih maš v raznih mestnih cerkvah po eni strani, po drugi pa premalo udeležbe. Ljudem manjka celostna pastoralna ponudba. Navadli so se le na prisotnost pri nedeljskem bogoslužju, a prav zaradi pomanjkanja cerkev, kjer naj bi bila slovenska maša, stalne prisotnosti slovenskega duhovnika in njegovega močnega pastoralnega delovanja se njihova zavest zbiranja, srečavanja kot skupnost zmanjšuje na mašo in, dolgoročno, če ni večje zakoreninjenosti v pravo skupnost, se bo vse izgubilo. Vse že kaže, da gre v to smer. Dodaten razlog: sekularizacija, ki pomeni manj vernikov, manj kristjanov. Manj vernikov ne pomeni nujno

FOTO JMP

manj Slovencev v mestu samem. Ko omenjam celostno pastoralno ponudbo, mislim na pozornost in oskrbo vernikov glede njihove duhovne, socialne in tudi kulturne vzgoje. Za rast skupnosti je potrebno vraščanje še v vse te vzgojne vidike: zakramentalno življenje, kateheza, dobrotelost, duhovnost in prijateljstvo. Dodatna težava so hitre kulturne spremembe, ki nas silijo v vedno nov način razmišljanja, kako mladim in bodočim zakoncem posredovati lepoto krščanske duhovne tradicije, ki je usidrana v naših kulturnih koreninah. Duhovniki - treba je priznati - nismo zmeraj kos temu.

Kateri so pozitivni vidiki?

Duhovnja sv. Ivana je srce krščanskega življenja slovenskih vernikov v mestu Gorica. To je središče, ki je zadnja leta vse bolj živahno. Posebna zahvala gre Bogu za vse večje število družin in otrok, ki so dobesedno zapolnili klopi v cerkvi. Dobra polovica slovenskih nedeljnikov prihaja k sv. Ivanu (do 150; včasih več). Še en pozitiven element predstavlja prisotnost mladih. Poznane so nam težave po birni, toda različne pobude so spletle mrežo prijateljstev med mladimi, ki niso popustili, kljub močnim stiskam, ki jih prestajajo v zvezi z vsem, kar je povezano s Cerkvijo, dajejo upanje, da se njihov stik z duhovno in cerkveno razsežnostjo ne ohlaja. Velik in odločen prispevek v duhovniji prihaja iz Skupnosti družin Sončnica, ki ima svoj sedež prav v duhovniji. SD Sončnica omogoča vsako leto družinam vzgojna srečanja, konference, duhovne obnove, duhovne vaje za zakonce, izlete in praznovanja in s tem predstavlja nov pristop k vsakdanji evangelizaciji.

Delovanje pevskega zbora kaže, da je cerkveno petje globoko zasidrano pri naših bogoslužjih. Pri sv. Ivanu je čutiti, da smo skupnost.

In kateheza?

To vprašanje je še odprto. Poleg odgovornega za pastoralni center, msgr. Zbogarja, in mene - vikarja - sodelujejo štiri katehistinje pri pripravi

otrok na prvo sv. obhajilo, mladih na birmo; imamo tudi pobirmansko skupino. Pa tudi zakonci se zbirajo ob premišljevanju božje Besede. Omeniti moram tudi skavte, ki sledijo svojim duhovnim potem in aktivnostim, vendar so veliko prisotni v centru. Prav na ravni kateheze odraslih je nujno narediti ali ponuditi več.

Kakšne so povezave s kulturo?

Če vemo, da sta v krščanski tradiciji slovanskih narodov vera in kultura v tesni povezavi, kulturno življenje Slovencev v Gorici še vedno čuti prisotnost duhovnikov in vernih ljudi, ki so z veliko ustvarjalnostjo oplemenitili - z glasbo, poezijo, umetnostjo na splošno - kulturno bogastvo mesta. To je del živlega zgodovinskega spomina, v istem času pa se najdemo iz oči v oči z izzivi časa, v katerem živimo, ki prinaša nove vrednote in občutljivost in ki ima močan vpliv tudi na kulturo. Še vedno obstaja poslanstvo Cerkve, čeprav zahtevno, da se ohrani živ, pristen krščanski navdih v okviru kulturnega delovanja in udejstvovanja pri Slovencih. Ta navdih more rasti in zoreti posebno znotraj odnosov med ljudmi, v prid novemu ustvarjalnemu zagonu med mladimi generacijami. Po dokončnem padcu totalitarizmov srečujemo tudi željo, da bi znotraj manjšinske stvarnosti Slovenci stopili v bolj trden in tesen pogovor, odnos in sodelovanje, to je z organizacijami, ki so "ideološko" bolj laične, in da bi globlje odkrivali naš skupni imenovalc oz. skupno "strast", ki je služenje za občino dobro vseh Slovencev našega prostora. Odnosi z italijansko stvarnostjo so se v zadnjih časih zadovoljivo izboljšali. Vsi se moramo truditi za ustvarjanje novih razmer mirnega spoštljivega sožitja. Preživetje ni v samoobrambni drži, ampak v plodnem ustvarjalnem delovanju posameznika in skupnosti ter v trdnem temelju, ki ga predstavlja družinska celica, prava podlaga vsake kulture.

Kakšne so bodoče perspektive dušnopastirskega središča?

Predvsem imam pred sabo zgodovinsko prelomnico: vstop Slovenije v Evropsko zvezo. Želja je, da bi Goriška zavesti ljudi postala ponovno ozemeljsko zedinjena. Drznen je reči, da je skoraj naravno poslanstvo duhovnije zoreti v odnosih in izkušnjah s cerkvenimi stvarnostmi, slovenskimi in italijanskimi. Tako more rasti v vseh nas tista cerkvena zavest enotnosti, skupnosti, kljub vsem različnostim; rad bi šel še dlje, kljub ideološkim prepričanjem. Tu se zrcali človeška in krščanska zrelost. Mislim pa, da Kristus in njegov evangelij nam imata še kaj povedati v prid vsemu temu!

Konec pastirskega obiska v Štandrežu “Kaj sem videl, kaj bi želel in kaj sanjam”

FOTO PD

Po bogatem in intenzivnem tednu se je v nedeljo, 21. t.m., končal pastoralni obisk štandreške župnije sv. Andreja apostola. V jutru je nadškof msgr. Dino De Antoni kar trikrat maševal, in sicer dvakrat za slovenske vernike, vmes pa še za italijanske.

Pri maši ob 10.30 je v homiliji lepo povzel svoja razmišljanja ob koncu obiska. Na štandreške ljudi se je zelo navezal, saj je rekel celo: "Kako bom lahko preživel naslednji teden brez vas?" Z njim pa so bili zelo zadovoljni tudi naši ljudje, saj se je ob vsaki priložnosti rad pomudil z njimi in se sproščeno razgovarjal o vsem.

V pridigi je msgr. De Antoni najprej povedal, da je videl in bolje spoznal veliko območje štandreške župnije, ki ga prej ni poznal. Občutil je strah ljudi pred prihodnostjo, saj bo odprava meje povzročila družbene težave in brezposelnost.

Krščanska skupnost, je rekel, je del ozemlja in zato ne more biti tuja problemom ljudi. "Župnija se ne more zapreti v ograjo svetišča," je še podčrtal, ampak mora biti znamenje Boga in hkrati dejavnik pomoči. Srečal se je z bibličnimi, misijonskimi in molitvenimi skupinami, rad je obiskal bolnike: "Skupnost, ki skrbi za svoje ostarele, je vredna velikega spoštovanja." Spoznal je tudi zastopnike trgovine in industrije, ki sta močno razviti na območju Štandreža. Z velikim veseljem je obiskal otroke vrtca in osnovne šole, ki so ga zelo toplotno sprejeli in mu postavili marsikatero zanimivo vprašanje. Srečal se je tudi s člani balinarskega kluba, ki so mu podarili častno izkaznico.

Nato je nadškof razdelil vernikom svoje želje glede štandreške župnije. Najprej bi želel, da bi se mlade družine krepkeje angažirale v posre-

dovanju vere že predšolskim otrokom in da bi bile v podporo zlasti mladim, ki v današnjem času zlasti na vaseh potrebujejo zgledov. Nadškofova želja bi bila tudi ta, da bi obstajala redna in stalna kateheza ne le otrok, ampak tudi odraslih. Sanje msgr. De Antonija pa so, da bi se tudi iz štandreške župnije rodil kak duhovniški ali redovniški poklic. Pa še to: Štandrež naj postane laboratorij sožitja, kjer naj se sosednji narodi tudi po padcu meje srečujejo; "odpravijo naj se ne le fizične meje, ampak tudi tiste v srcih!" Širitev Evropske unije naj privede do večjega sodelovanja med goriško nadškofijo in koprsko škofijo, je še rekel nadškof, ki verjame v združevanje vernikov.

Po maši se je goriški nadpastir zadržal v veseli družbi ob obloženih mizah na trgu pred cerkvijo, kjer se je poslovil od štandreških vernikov.

Pogovor / Župnik Karel Bolčina

“Postanite laboratorij sožitja!”

Zanimalo nas je tudi vedeti, kaj misli štandreški župnik Karel Bolčina o nadškofovem pastirskem obisku. Zato smo ga najprej vprašali, kako ocenjuje bogato izkušnjo. Povedal nam je, da je bil z bogatim tednom zelo zadovoljen, saj je nadškof spoznal župnijo in se srečal s precejšnjim številom ljudi. Med obiskom jim je tudi razložil odločitev, da pošlje njihovega župnika naslednja tri leta študirat cerkveno pravo.

Župnika smo vprašali, kateri so bili najmočnejši in najprijetnejši trenutki tedna. "Pri kateremkoli srečanju je znal nadškof vzpostaviti zelo sproščeno in družinsko vzdušje." Nadškof je bil nadvse zadovoljen z obiskom bolnikov; ti so ga presunili, saj so mu pripovedovali svoje izkušnje in zgodbe. "Zlasti ga je prizadelo," je še povedal g. Karel, "da je Štandrež doživel pravo stoletje tragedij. Nadškof je bil tudi navdušen s srečanji z otroki v vrtcu, šoli in veroučnih skupinah."

In Jeremitišče? "Nadškof je

FOTO DDP

obiskal tudi ta zaselek, čeprav to sprva ni bilo predvideno, saj so Jeremitarji člani štandreške skupnosti. In vendar se je našemu gostu zdelo primerno, da si ogleda tudi to stvarnost."

In Miren? "Kot župnija smo bili vabljeni na kvatrnico; ker pa je nadškof ta teden bil v naši župniji, je rade volje prišel z nami. Tako smo v soboto zvečer obiskali Marijino svetišče Žalostne Matere Božje na Mirenskem gradu, naš nadškof je vodil mašo, prisotnih je bilo veliko Štandrežcev, pa tudi ljudi iz sosednjih krajev,

ki so se nato udeležili procesije z lučkami. Bil je zelo prijetno!"

In ob koncu? "Zdelo se mi je zelo lepo, ko nas je nadškof povabil, naj postanemo laboratorij sožitja. Opazil pa je tudi, da štandreški domačini živijo iz korenin, vendar so včasih preveč zasidrani vanje in pozabljajo, da morajo biti njihove oči usmerjene v prihodnost. Nadškof absolutno ne misli in ne dovolj, da bi pretrgali s tradicijami, vendar življenje je pred nami."

DD

Upepeljevalnik / Srečanje z deželnimi svetovalci in mnenje Odbora V Sovodnjah še vedno vroče polemike

Na zadnjem srečanju sovo- denjske občinske uprave v po- nedeljek, 22. t.m., so se do- mači upravitelji sestali s slo- venskimi deželnimi svetovalci Tamaro Blažino, Mirkom Spaz- zapanom in Igorjem Dolencem. Največ poudarka je bilo odmerjenega sovo- denjskemu upepeljevalniku, o katerem domači upravitelji menijo, da bi ga bilo treba prihodnje leto zapreti, ne pa posodobiti, kot to načrtujeta goriška občina in pokrajina. Zaprtje odločno zahtevajo tudi občani in seveda Odbor proti upepeljevalniku. Vsi trije prisotni deželni svetovalci so soglašali z zahtevami občinskih predstavnikov, saj so izrazili tudi dvome o ekonomski koristi širitve in posodabljanja upepeljevalnika. Izpostavili so pa tudi dejstvo, da je treba v zvezi s tem pre- mostiti nesoglasja znotraj strank, vsekakor pa nujno upo- števaty zahteve občanov.

Predsednik Odbora proti upepeljevalniku Julijan Čau-

dek obenem želi opozoriti jav- nost na še zmeraj nerešeno vprašanje delovanja spornega objekta in takole povzema zadevo.

Sredi julija je goriški občinski svet odobril sklep za spre- membo proračuna za leto 2003, s katerim se omogoča začetek postopka za sanacijo in ojačanje upepeljevalnika, ki je na meji med občinama Go- rica in Sovodnje ob Soči, v neposredni bližini vasi Sovod- nje ob Soči. Sklep namenja po- sodobitvi upepeljevalnika štiri milijone evrov. Ker ja taka od- ločitev težko sprejemljiva pod imenom *preureditev*, saj dežel- ni načrt za smeti določa zapr- tje upepeljevalnika februarja

2004, kaže, da je resnični na- men ohranitev in povečanje upepeljevalnika.

Tudi goriška pokrajina se us- smerja k isti rešitvi z name- nom, da bo na novo preureje- ni upepeljevalnik usposobljen proizvajati energijo. Taka struk- tura pa je danes ekonomsko sprejemljiva, samo če je veliko večja od sedanje.

Vse to je privedlo sovo- denjske občane, da so obnovili Odbor proti upepeljevalniku, ki je bil ustanovljen že leta 1987. Takrat je upepeljevalnik deloval brez potrebnih varno- stnih naprav, ki bi zadrževale strupene emisije. Šele leta 1992 je goriška občina opre- mila upepeljevalnik s potrebnimi varnostnimi napravami. Danes ta upepeljevalnik delu- je s posebnim deželnim do- voljenjem, ker ne odgovarja zakonskim določilom.

Poleg zaščite zdravja občanov, ki je glavni cilj Odbora, je bilo sklenjeno, da dobi podpo- ro predlog za pokrajinski načrt

za smeti, ki ga je izdelala bivša družba AMI. Ta načrt se nasla- nja na pospešeno in diferencir- ano nabirko smeti ter na od- prtje različnih zbiralnikov. Na podlagi istega načrta Odbor meni, da so ekonomski podatki v spornem sklepu zavajajoči in da so le kot opravičilo za ohranitev upepeljevalnika. Zdi se tudi, da navedeni stroški ne odgovarjajo splošnim ekon- omskim interesom. Odbor zahteva, da se pred kakršno- koli odločitvijo obvezno opravi- jo analize onesnaževanja, še posebno, kar se tiče tal.

V kolikor so pri Odboru prepričani, da so zaščita zdra- vja občanov, sodoben pristop zaščite okolja z novimi oblika- mi zmanjševanja števila od- padkov in racionalno upravlja- nje javnih sredstev njihovi temeljni cilji, želijo solidarnost javnosti s sovo- denjsko občino, s tem da podpre načrte, ki pri- našajo resnično zmanjšanje količine odpadkov in ne ško- dujejo zdravju in okolju ter so vir splošne gospodarske blagi- nje. Zaprtje goriškega upepe- ljevalnika je pri tem prvi korak.

Valerija in Oskar Kovic

Zlata poroka na Peči

V soboto, 20. septembra, smo imeli slovesnost zlate poroke Valerije roj. Petean in Oskarja Alojza Kovica.

Prišla sta se zahvalit Bogu in Božji Materi za dar zakona s hčerkama Zdenko in Savi- no z družino.

Spremljali so ju številni sodniki in prijatelji.

Naša slavljena izhajata iz uglednih družin. Kovičevi so dolga leta skrbeli za lepoto domače cerkve in za bogoslužje. Oskarjev oče Alojz je

bil namreč cerkovnik. Ga. Valerija, doma iz Mirna, je kar 35 let igrala pri bogoslužju in vodila cerkveno petje. Osno- vo za to je prejela pri lazari- stih na Mirenskem gradu.

Oba vedno spremljata z veliko ljubeznijo razvoj naše cerkve. Z vaščani sta dala pobudo za poslikavo Božje hiše, ki jo je izvedel umetnik Lojze Čemažar. Gospod Os- kar je z možmi poskrbel za

zamenjavo počenega zvona. Ga. Valerija plemenito pre- naša zdravstvene težave, ki jih izroča Bogu in Božji Materi.

Cerkveni pevski zbor, ki ga zdaj vodi ga. Damijana, jima je pripravil pravo pre- senečenje s petjem in or- glanjem.

Hčerki sta prebrali mašno berilo in prošnje za vse potre- be. Skrbne roke so, kot je že navada, tokrat pa posebno

okusno, očedile in okrasile vso cerkev.

Zato smo se z veseljem pri- družili slavlencema pri zlati kroni ljubezni in zvestobe v zakonu.

Čestitamo, se veselimo ter želimo bogatih Božjih milosti. Oba priporočamo še posebej Božji Materi, ki jo tako časti- ta.

Hvaležni za vse njuno de- lo, kličemo: Bog vaju živi še na mnoga zdrava leta!

Ž.U.

Alpe Adria Puppet festival

Mojstrska spretnost in tankočutna izpovednost

Kljub temu da se je leto- snjega, dvanajstega, Puppet festivala na začetku presneto trdno držala smola – dež je onemogočil uvodno predsta- vo na prostem, Papilu Gledališče iz Ankarana in Zasyro- va Jedovate Divadlo iz Prage sta odpadla zaradi bolezni v ansamblu – so se predstave zvrstile po programu in bile lepo sprejete, čeprav je bil zaznaven osip gledalcev na predstavah v obeh slovenskih dvoranah, ki pač niso brez- plačne. Otroke in njihove spremljevalce je zelo prevzel prikaz igre Viaggio in aereo v izvedbi skupine Drammatico Vegetale iz Ravenna. Predstava je bila v centru Bratuž, ker je zahtevala učinkovitost svetlobnih pramenov; sodila je namreč v senčno gledališče. Gledalci so sedeli, stla- čeni na odru v majhnem šesterkotniku iz platna. Na njem so se zarisavale sence in pletle zgodbo. Gledališče ob meji brez meja je imelo po devetih predstavah onkraj meje novogoriški epilog z Lutkovnim gledališčem Maribor v petek, 5. t. m., v Kultur- nem domu v Novi Gorici, ko je polna dvorana spremljala

Sneguljčičino zgodbo. Na naši strani smo v tej ponudbi zabeležili dve zanimivi, dobro izdelani predstavi. Kazališče Licem u lice je zaigralo svoje- vrstno različico glasbene ko- medije Cats. Omembe vred- na je tudi Sneguljčica gledališča Theater MM iz Sofije (Bolgarija), ki sta jo uprizori- la dva igralca nežno, čustve- no, a obenem živahno razgi- bano na majhnem, zelo funk- cionalnem odrčku. Ponudba festivala pod imenom Ten- denze pa je bila usmerjena v nenehno iskateljsko pogla- bljanje lutkarske izraznosti. Matherialtheater Stuttgart/ Theater PepperMIND je z dvema igralcema, ki sta se ne- nehno spajala in oddaljevala od lika-igralca in lika-lutke, predstavil groteskno inačico Shakespearovega Kralja Lea- ra. V tem sklopu pa je vse na- dkrijeval igralec Christian Suchy z Dunaja, ki je popol- noma osvojil gledalce s pred- stavo Idio-Tisch, v kateri je z neverjetno sposobnostjo obrazne mimike, ročne in gla- sovne spretnosti oživil različ- ne predmete in jim vdahnil človeška čustva. Poleg njega so doživeli buren aplavz tudi

igralci-plesalci gledališča Controluce Teatro d'Ombre iz Turina, ki so brez besed, a izred- no sugestivno ob operni pod- lagi oblikovali predstavo o mi- tu Orfeja. Pred- stava je zgra- jena na kontra- stih luči in senc, v katerih se za- risujejo člove- ške figure kot prikazni.

Od ponedel- lja, 1., do pet- ka, 5. t.m., so se poleg naštetega zvrstile ob 22.30 v Držav- ni knjižnici pri- povedi iz grške mitologije pod naslovom Mediterranea, ki so jih pripovedovali igralci CTA v priredbi in režiji Antone- lle Caruzzi ter Roberta Piaggia, ob spremljavi pevk Alessandre Franco oz. Adriane Vasques ali pa ob tolkalih Tomislava Hmeljaka.

Glavnemu organizatorju, Deželnemu središču za ani- mirano gledališče CTA, in so- organizatorjem je tudi letos, čeprav s skromnejšimi finanč- nimi sredstvi uspelo srečno

FOTO BUMBACA

izvesti Puppet festival in utri- diti priljubljenost lutk v otro- cih in vzbuditi tudi v odraslih, sicer še zmeraj številčno pre- skromnih (Slovencev sko- rajda ni bilo!), zanimanje in občudovanje za tovrstno u- metniško ustvarjanje.

V lični programski knjižici je bila poleg kratkih predsta- vitev uprizoritev tudi kartica, ki naj bi pomagala gledalcem pri iskanju lokacij predstav. Žal je vsebovala vrsto netočnosti.

Iva Koršič

ZA POPLAVJENCE V KANALSKI DOLINI

Goriške kulturne in druge ustanove pozivajo k zbiranju sredstev v pomoč prizadetim v Kanalski dolini!

Dne 17. septembra izročili župniku v Ukvah 2.600,00 € in društvu Planika iz Ukev 2.600,00 €.

PRISPEVALI SO: N.N. 10,00; Marijine sestre Čudodelne sve- tinje 300,00 €; Stanley Kertel 100,00 ameriških dolarjev.

OBVESTILA

V SOBOTO, 27. septembra, bo od 19.30 dalje pred Kultur- nim domom v Sovodnjah baklada, ki jo prirejajo sovo- denjski krvodajalci. Sodelovala bo godba na pihala Kras iz Doberdoba, pridne ženske pa bodo spekle pecivo, ki ga bodo prodajale z geslom "Košček peciva, košček do- brote za Via di Natale." Vab- ljeni!

DRUŠTVO SKRD Jadro iz Ronk pripravlja knjigo o kra- ških mlekaricah. Zato vabi kogarkoli, ki bi imel kakšno zanimivo sliko o teh ženskah, naj kliče na tel. št. 0481 482015. Vnaprej lepa hvala!

DRUŠTVO SLOVENSkih upokojencev za Goriško spo- roča, da izlet v Tunizijo za zdaj odpade. Izvedli ga bodo v mesecu maju prihodnje leto, kot si mnogi želijo.

ČESTITKE

V soboto, 20. septembra, je slavil okroglih 70 let Andrej Kosič. Ob tem jubileju mu iz srca čestitajo in mu voščijo še obilo srečnih, zdravih in us-

pešnih let uslužbenke.

Rojaku g. Andreju Kosiču, velikemu dobrotniku naše cerkve v Rupi, iz vsega srca čes- titamo ob okroglem roj- stnem dnevu, želeč mu vse milosti v zdravju in veselju še na mnoga leta MePZ Rupa- Peč, ŽPS Rupa-Peč, vsi Rupen- ci in Pečani ter župnik.

Dr. Milku Di Battista, ki je diplomiral iz MBA in Interna- tional Business na šoli MIB SCHOOL OF MANAGEMENT v Trstu, čestitajo mama, tata, Niko in Alenka.

DAROVI

PROF. JOŽE Velikonja da- ruje v tiskovni sklad Novega glasa 500 ameriških dolarjev v spomin na Vinka Levstika.

ZA CERKEV na Peči: Ange- la Peric v spomin na moža Sal- vatorija ob prvi obletnici 20,00 € za cvetje.

VALERIJA IN OSKAR ob zla- ti poroki: za cerkev na Peči 200,00, za cerkveni pevski zbor Peč 100,00, za krasilce in čistilke 100,00, za MePZ Rupa-Peč 50,00, za lačne otroke po svetu 100,00 €.

ARs
GALERIJA

Da bi skupno proslavili visoki jubilej pisatelja

BORISA PAHORJA

vas vljudno vabimo na srečanje z njim v sredo, 1. oktobra 2003, ob 18. uri v komorni dvorani KC Lojze Bratuž.

Pogovor bo vodila prof. Lojzka Bratuž. Na večeru bodo razstavljeni pisateljeva dela.

V sodelovanju s knjižnico Damira Feigla in Kulturnim centrom Lojze Bratuž

Gorica, Drevored 20. septembra 85

Razpleti ob umestitvi slovenske konzulte

Slovenska konzulta se po mnenju vodstva krajevnih uprav lahko umesti, čeprav občinski svet ni imenoval predstavnika opozicije. Tako se je izrekel deželni urad, na katerega sta se obrnila občinski tajnik Osvaldo de Castro in občinski odbor- nik za čezmejna vprašanja Damijan Terpin. Mnenje deželnega urada je razblinilo vse strategije opozicije, ki je na vsak način hotela, da bi slovenska konzulta ne delovala. Konzulto poleg dveh članov, imenovanih od občinskega sveta, sestavljajo še predstavniki Slovenske kulturno gospodarske zveze, Zveze slovenske katoliške prosvete, Sindikata slovenske šole, in sicer Igor Komel, Rudi Pavšič, Marisa Pelesson, Cristina Knez, Aleš Doktorič, Nadja Grusovin, Damjan Paulin, Bogdan Pod- veršič, Ivan Žerjal, Silvan Škorjanc, Milan Jarc in Igor Devetak.

Beneško gledališče gostovalo v Sovodnjah

Na tradicionalnem prazniku ob izteku poletja v organiza- ciji KD Sovodnje je med raznolikimi glasbenimi in rekreativ- nimi ponudbami našla primerno mesto tudi gledališka umet- nost. Dne 7. t.m. je namreč na prireditvenem prostoru na pro- stem ob Kulturnem domu v Sovodnjah nastopilo Beneško gledališče s svojo zadnjo odrsko postavitvijo, Molierovo ko- medijo *Združenje* v priredbi Marine Cernetig in režiji Marja- na Bevka. Na letošnjem 5. zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah je njegova članica Anna Iussa prejela nagrado za najboljšo žensko stransko vlogo za lik dekle v omenjeni igri. Kar hiter tempo predstave, sočno žuboreče beneško narečje in dobra igra nekaterih igralcev so prijetno zabavali gledalce, ki so s toplim ploskanjem nagradili nasto- pajóče za njihov trud in požrtvovalno delo ter za trdoživno pri- zadevanje ohranjanja slovenske kulture v Nadiških dolinah.

Pogovor / Predsednik NSKS mag. Jože Wakounig "Sedanje stanje veliko slabše kot pred letom"

V preteklih tednih sta tako Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) kot Zveza slovenskih organizacij (ZSO) predstavili javnosti dve različni poti, ki jo bosta obe organizaciji izbrali v zvezi z radijsko oskrbo koroških Slovencev. Medijsko vprašanje je torej še vedno v ospredju politične debate in dogovarjanja slovenskih organizacij na avstrijskem Koroškem. V prejšnji številki Novega glasa smo predstavili stališči obeh organizacij v zvezi s časopisom Novice, v zvezi z najnovejšimi razpleti okoli slovenskih radijskih sporedov pa smo postavili nekaj vprašanj predsedniku NSKS, mag. Jožetu Wakounigu.

Kako ocenjujete stališči obeh krovnih organizacij do vprašanja radijske oskrbe koroških Slovencev? Menite, da stališče ZSO omejuje maneverski prostor za dosego dvanajsturnega radijskega programa?

Narodni svet koroških Slovencev si prizadeva za celodnevni radijski spored od 6:00 do 18:00 ure in zahteva, da ORF te ure tudi trajno zagotovi; sprejem naj se zagotovi na celotnem dvojezičnem ozemlju. Na deželni frekvenca radia Koroška naj bi tudi nadalje redno poročali o dogajanju o slovenski narodni skupnosti.

S temi pogoji se NSKS odpove 50-minutni slovenski oddaji na deželni frekvenca.

Če pa bi ostala pogajanja z ORF brez rezultatov, naj predsedstvo preveri in sproži pravne korake za razširitev slovenskih radijskih sporedov. Zveza slovenskih organizacij se prvenstveno zavzema za ohranitev 50-minutnih oddaj na radiu Koroška. Oboje, razširitev slovenskih oddaj na privatni frekvenca in ohranitev slovenskih oddaj na deželni, verjetno ne bo mogoče.

Ali bo po Vašem mnenju mogoče priti do skupnega stališča pred nadaljevanjem pogovorov z vodstvom ORF-a na Dunaju?

Upam, da bomo prišli na zeleno vejo. V četrtek, 25. t.m., imamo sejo razširjenega Koordinacijskega odbora koroških Slovencev (KOKS). Tam bomo potem morda le videli bolj jasno.

Kako ocenjujete sedanjo pripravljenost ORF-a, da bi ugodila zahtevi po celodnevem (dvanajsturnem) radijskem programu?

Bomo videli, kako bo mogoče premagati pravne ovire pri oddajnem času pod režijo ORF. Razširjeno je mnenje, da sme ORF oddajati na zasebni frekvenca kvečemu devet ur, ker bi vse drugo pomenilo monopolizacijo oz. prevlado.

Kako na to vprašanje reagira avstrijska politika?

ORF-ovo stališče bo vladno stališče. Podobno gledajo tudi v Ljubljani. V zadnji posledici bo ostala ali ORF-ova ponudba na zasebni frekvenca ali pa tistih dnevni 50 minut na deželni frekvenca.

Poleg radijske oskrbe je

v središču politične debate med koroškimi Slovenci še skupni časopis Novice. Kako ocenjujete trenutno medijsko stanje slovenske manjšine na Koroškem?

V celoti gledano je sedanje stanje veliko slabše kakor pred letom. Prej smo imeli dva politična tednika, Naš tednik in Slovenski vestnik, in cerkveni tednik Nedeljo, pa še 24 ur sporeda na Radiu Dva in Radiu Agora. Zdaj imamo le še skupni politični tednik Novice, hvala Bogu tudi Nedeljo, kar zadeva radio pa imamo sedaj na razpolago v glavnem le oddaje iz računalniške konzerve Radia Dva in Radia Agora in pa tistih dnevni 50 minut na celovškem radiu.

Peter Rustja

Višarje pojejo

To je bil naslov zdaj že tradicionalne dobrodelne pobude, ki so jo v nedeljo, 21. t.m., spet priredili SKS Planika iz Ukev in KSD Rojanski Krpan, pod pokroviteljstvom ZSKP in Slovenske prosvete ter Zadruške kraške banke. Letošnje tretje srečanje je bilo zaznamovano tudi s sodelovanjem skupin iz vseh treh obmejnih dežel, se pravi Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine. Ob lepem sončnem in toplem vremenu so se na božji poti zbrale naslednje skupine: nonet Brda, ženska pevska skupina Resa, nonet Primorsko iz Mačkolj, vokalna skupina Sraka iz Štandreža, kvintet Foltej Hartmann in ženska pevska skupina Pet in tri iz Koroške. Nekateri nastopajoči so sodelovali tudi pri opoldanski romarski maši v višarskem svetišču, takoj po maši pa je sledil koncert. Vsaka izmed sodelujočih komornih skupin je pripravila po štiri skladbe.

Vzdušje v cerkvi je bilo enkratno, saj so sodelujoči predstavili zanimive in dobro pripravljene sporede, ki so navdušili kar številno občinstvo, ki se je zbralo na Svetih Višarjah. Prisotni so bili seveda obiskovalci s Tržaškega in Goriškega, iz Brd in širšega Posočja ter iz raznih koroških vasi. Organizatorji so tudi z velikim zadovoljenjem zabeležili, da je solidarnostna pobuda pomoči za poplavljenca v Kanalski dolini doživela širokogruden odziv pri udeležencih.

Hvaležen spomin na gospo Matildo

Nedavno smo na uredništvu izvedeli, da je umrla gospa Matilda Munih. To ime verjetno marsikomu nič ne pove. Val občutkov in spominov pa lahko vzbudi tistemu, ki je kdaj zašel v slovenski dom v Chatillonu v Parizu, kjer je ga. Matilda naredila veliko dobrega.

Slovenska misija v Parizu je prava slovenska oaza v kozmopolitskem vlemestu, pravi slovenski dom, kjer se srečujejo številni izseljenci in krepke družine francoskih Slovencev, pravi studenec, kjer obiskovalci lahko napajajo svoje slovenske korenine s prireditvami, prijetnimi družabnimi trenutki, lepim rodoljubnim petjem in seveda slovenskimi mašami v kapeli ljube male svetnice, Terzije iz Lisieuxa. Veliko ljudi je že šlo skozi ta dom: preprostih študentov, izobražencev, duhovnikov in misijonarjev.

Tako se spominjam slovenskega doma, kjer sem nekajkrat bil pred približno petnajstim leti, v časih, ko je misija "držal pokonci" steber slovenstva v Parizu, prelat Nace Čretnik. Prav v tistem času je bila "skriti" steber slovenskega doma tudi ga. Matilda, ki je v domu skrbela za gospodinjstva dela. Kot študenta z nahrbtnikom na rami me je sprejela in zame skrbela zelo ljubeznivo. Rada se je ustavi-

la pri mizi z mano in drugimi gosti, kaj povedala in zelo skromno kaj povprašala, vedno pa si je prizadevala, da bi mi nič ne manjkalo in da bi se počutil... kot doma.

O gospo Matildi žal vem zelo malo.

Rodila se je na Kanalskem vrhu pred 88 leti, še mlada je šla delat v Trst, pred 50 leti pa v Francijo. Po upokojitvi se je nastanila v slovenskem domu, kjer je s srcevom opravljala svoje dragoceno poslanstvo še do pred nekaj leti. Nato je do zadnjega živela v stanovanju nedaleč od Chatillona.

Posebno ljubi so ji bili naši kraji, zlasti Soška dolina in Primorska; sploh pa se je veselila vsega, kar ji je govorilo o rodnih krajih.

Izvedel sem, da je ga. Matilda ena izmed deset tisoč žrtev, ki jih je letos polet v Parizu povzročila izredna toplota. Nekdo, ki jo je obiskal še slaba dva meseca pred smrtjo, je povedal, da se je prav dobro spominjala vsakogar, ki je šel skozi slovenski dom, in dodajala: "... tudi tega sem imela rada." Pogreb je bil 25. avgusta, pokopana pa je v slovenski grobnici v Clamartu.

Ta skromni zapisek želi biti cvet, ki ga polagam na njen grob v svojem imenu in v imenu vseh tistih, ki smo gospo Matildo imeli iz srca radi. Prepričan sem, da nas je veliko. Danijel Devetak

O risankah

Napisal bom nekaj besed o tistih risankah, ki jih v našem prostoru ljudje imenujejo "cartoni animati". Zanje obstaja lep slovenski izraz risani filmi ali še bolj preprosto: risanke.

Že večkrat sem zapisal, da je po mojem največja težava slovenskega človeka v našem, večinsko-italijanskem okolju, v tem, da do njega ne pronicata vsa tista popularna, vsakdanja kultura, katere je sicer človek v Sloveniji deležen vsak dan. Razložim takole: pod pojmom popularna kultura, če hočete tudi: vsakdanja kultura, razumemo vso tisto kulturo, ki gre od glasbe do filma, od televizije do popevk, risank, stripov, vsega tistega nezavednega, ki pa še kako oblikuje našo omiko. Še bolj preprosto bi stvar povedal takole, da navedem primer, ki sem ga sam doživel, ko sem bil v ocenjevalni žiriji televizijske oddaje Med dvema ognjema, ki jo je prirejela naša slovenska televizijska postaja RAI iz Trsta. V tej nalašč za televizijo prirejeni zabavni igri so si stali nasproti dijaki slovenskih šol iz Trsta in Gorice in so odgovarjali na različna vprašanja. Vprašanja iz popularne glasbe pa so najboljše pokazala, kako res je to, kar trdim, da je največji problem Slovenca iz zamejstva

pomanjkanje stika s slovensko popularno kulturo. Naši dijaki namreč niso vedeli skoraj nič o pevcih in popevkih iz Slovenije, v zameno pa so vedeli tudi ime komaj rojene hčerke Erosa Ramazzottija...

To stanje je nevarno, ker se to skoraj popolno pomanjkanje slovenske popularne kulture kaže še posebej pri otrokih in mladih na več ravneh in plasteh. Najbolj zoprno je to, da dobijo mladi iz našega prostora do svojega vrstnika iz Slovenije, zmotni, a tudi pogubni "večvrednostni kompleks", ki se kaže v tistem in zajedljivem zaničevanju slovenskega izrazoslovja, slovenske popularne kulture nasploh. To trditev lahko strnem v misel: zamejec je prepričan, da je Eros Ramazzotti (ali kdo drug istega kova) boljši popularni pevec od Ota Pestnerja ali Petra Lovšina in to preprosto zato, da je ljubki pes Spotty preprosti psiček Piki, da je Pantera Rosa v slovenski pogovorni kulturi le Pink Panter, da je Willie Coyote samo Kojot Vili in tako naprej, do onemoglosti in vse tja do pajace, ki jih otroci pri nas poznajo pod vzdevkom Teletubbies, a so na

je slabo vidljiva, še najbolj pa ne zato, ker mnogi naši ljudje sami ne poskrbijo, da bi jo videli. Vsak dober postavljalec anten lahko "ulovi" pri nas skoraj povsod vse slovenske in vse hrvaške programe.

Za televizijo pa se ve, da je glavni širitelj, spodbujevalec popularne, vsakdanje slovenske in drugih kultur. Tudi to je temelj, na katerem lahko gradiš svojo samobitnost in narodno identiteto, o kateri pri nas tako radi govorimo in prevečkrat zanjo zmotno mislimo, da jo bodo našim otrokom v šolah učitelji in profesorji "privzgojili".

Vse pa se začne pri risankah, pardon, pri "kartonih", kot bi rekli pri nas.

Če doma poskrbiš, da bo otrok lahko gledal risanke po slovenski televiziji že od malega, bo vedel, da Topolino ni samo Topolino, ampak je Miki Miška, da je ljubki pes Spotty preprosti psiček Piki, da je Pantera Rosa v slovenski pogovorni kulturi le Pink Panter, da je Willie Coyote samo Kojot Vili in tako naprej, do onemoglosti in vse tja do pajace, ki jih otroci pri nas poznajo pod vzdevkom Teletubbies, a so na

Slovenskem Telebajski, kot so "Puffi" samo Smrkci.

Vse, zares vse se začne pri risankah...

Če bi to načrtno počeli, bi naši otroci v dijaških letih vedeli, kdo je Alenka Godec, kot bi seveda vedeli tudi, kdo je Giorgia. Če bi naši otroci zrasli s slovenskimi risankami, bi vedeli, da se vse zna in zmoro lepo povedati v slovenskem jeziku, bi vedeli, da je naša omika enako dobra in enako slaba kot sosedova.

Predvsem pa ne bi imeli med nami ljudi, ki sicer govorijo slovensko, a slovensko ne čutijo, slovenskega človeka ne poznajo, ga nimajo za svojega. Zato tudi zmotno mislijo, da je slovenska televizija slaba, da je italijanska boljša.

Risank sicer ne maram več, dvanajst let jih namreč skoraj vsak dan gledam zvečer, ker moji trije otroci gledajo risanke vsak dan, kot jih gledajo vsi otroci pri nas.

Potrpim pa prav rad, ko jih gledajo v slovenskem jeziku, tudi zato, ker sosedova triletna Francesca italijanskega rodu zelo rada gleda z našim dve leti in pol starim Lukom risanke o psičku Pikiju in je tudi čisto nič ne moti, da Piki lepo govori slovensko.

paljk@noviglas.it

O šampanjcu

To, kar smo nekoč mislili, da je šampanjec, je bilo pravzaprav kako povprečno peneco se vino ali morda, ob izrednih priložnostih, Spumante d'Asti. V prvih povojnih letih, ko so se pojavljale prve vespe ali lambrette, smo se začeli lažje premikati in naši cilji so bili običajno "šagre" z vrtiljaki in zabaviščnimi barakami. Seveda je bila najbolj privlačna tista s zračno puško in nagradami. Med temi je bila najbolj zaželena steklenica "šampanjca" (po vsej verjetnosti izdelanega kar za stojnico). Za nas mulce pa je ta steklenica s peneco se, sladko tekočino, ki je bila tudi lahko alkoholna, bila največ, kar si si lahko želel. V družbi se je gotovo vsaj eden odlikoval v streljanju; tistega smo se vsi držali, da smo si nabrali nekaj pijače, ki nas bo odžejala, potem ko se bomo "najedli" mastnih in mrzlih krofov. V spominu mi ostaja izlet v Trzič v božičnem času, ko je tam potekal tradicionalni sejem z vsemi coprnijami, ki tja spadajo. Kot običajno se nas je zbrala lepa skupina z nekaj različnimi strelci, ki so si kmalu prislužili dovolj pijače. Ostali smo svojo nesposobnost ciljanja nadoknadili s tem, da smo za skupino kupili, ker je že bil Božič, nekaj mortadele in sira. Pojedina je bila res enkratna... Kakšno

noč smo preživeli, si lahko samo predstavljamo, saj je danes še najslabše vino, ki ni videlo grozdja, neprimerno boljše in manj škodljivo od tistega, kar smo takrat pili. Ne bom se spuščal v reakcije staršev, ki takrat gotovo niso bili tako razumevalci, kot to zahteva današnja vzgoja!

Danes ta nevarnost ne obstaja več; lahko pa se zgodi, da se človeku med enim in drugim kozarcem kaj zareče in izusti kaj neprimernega, da se mora potem opravičevati ali celo sramovati za to, kar je med enim kozarcem in drugim "bleknil". To se dogaja nam, navadnim smrtnikom, ki nam ugajata družba in kozarec dobrega; potem pa nas boli glava za to, kar smo nepremišljeno rekli. So pa ljudje - ki ne spadajo med navadne smrtnike - ki pijejo šampanjec in pri drugi steklenici (ne kozarcu!) povedo, kar v resnici mislijo. Seveda jih sogovornik napačno razume in rdeči novinarji, ki jih podpirajo "neuravnovešeni sodniki", blatijo tega malega velikega državnika, ko pa vsa svetovna javnost ve, da je on pravi demokrat in misli o vseh le dobro, razen seveda o tistih, ki ga ne razumejo. No, včasih je prisiljen tudi se opravičiti, a njegova opravičila so običajno le potrditev njegovih misli (želja?).

NK

Domneve o različnih merilih policije in tožilstev do osumljencev kaznivih dejanj SDS postala Slovenska demokratska stranka

SLS v krizi, v ZLSD pa napovedujejo uspeh na parlamentarnih volitvah 2004

Spor Slovenije s Hrvaško zaradi njene napovedi, da bo povečala svoje pravice in pristojnosti v Jadranskem morju, se je umiril v pričakovanju odločitev EU o gospodarjenju, ribolovu in ekoloških problemih v morju, ki jih bodo sprejeli na konferenci v Benetkah 26. novembra. Slovenija vsekakor ostaja trdno na stališču, da ima kot pomorska država že od nekdaj neodtujljivo pravico do izhoda na odprto morje. Sicer pa se v Sloveniji dogajajo velike strankarske spremembe.

Največjo preobrazbo izvajajo v Socialdemokratski stranki, in to na formalni in vsebinski ravni. Stranko so preimenovali, namesto SDS se zdaj imenuje Slovenska demokratska stranka ali krajše Slovenski demokrati. S tem naj bi se ta največja opozicijska stranka močnejše umestila v slovensko politično središče in nemara pridobila tudi tiste volivce, ki jih je prejšnje ime nekoliko odbijalo. Sicer je že doslej zbirala predvsem volivce desnosredinske usmeritve. Takšna usmeritev je očitna tudi iz njenega članstva v mednarodnih organizacijah, Evropski demokratski uniji, Svetovni internacionalni de-

mokratskih strank in v Evropski ljudski stranki.

Edina parlamentarna stranka levega izvora in opredeljena je tako ostala Združena lista socialnih demokratov. Zlasti nekdanji komunisti imajo mnogo pridržkov do njene politike in usmeritve, posebej kar zadeva zaščito delavcev in njihovih interesov, pa tudi zaradi tega, ker ZLSD zmerom bolj "sili" v politično sredino. Kljub takšni vlogi in usmeritvi stranke pa je njen predsednik Borut Pahor zelo optimističen glede izidov naslednjih parlamentarnih volitev in napoveduje, da bi ZLSD na njih utegnila celo zmagati.

V SLS, ki je spričo neenotnosti in razprtij v vodstvu, pomankanja jasne politične usmeritve in programa ter domnevno nekaterih nepravilnih potez predsednika Francija Buta (na sliki) že dalj časa v krizi, se pripravljajo na volilni kongres. Ta bo v mesecu oktobru, na njem pa naj bi se dogovorili o odpravi sedanjih težav in izvolili novo vodstvo. Glede sedanje krize omenjamo, da But ni zaskrbljen zaradi tega, ker stranko, sodeč po javnomnenjskih raziskavah, podpira samo še okoli 3% volivcev, pač pa optimisti-

čno zatrjuje, da bo SLS z rešitvijo težav v njenem vodstvu na naslednjih volitvah lahko prejela celo do 20% glasov.

ODKRITJE DOMNEVNIH STORILCEV DVEH VELIKIH KAZNIVIH DEJANJ SPODBUDILO POLEMIIKE

Slovenski kriminalisti in policija so odkrili in priprli domnevne krivce dveh velikih kaznivih dejanj, ki sta javnost vzburljivo več let. Z aretacijo prvega možnega udeleženca kraje celega tovornjaka orožja iz vojašnice v Postojni, ki se je zgodila pred skoraj štiri leti, se je ta primer začel razpletati, končan pa bo seveda šele z obsodbo krivcev.

Še bolj pomirjajoča pa je bila novica, da so aretirali sedem ljudi iz Koroške in z mariborskega območja, ki naj bi poskušali umoriti časnika Mira Petka, koroškega dopisnika mariborskega dnevnika

Večer. Med osumljenci sta tudi dva znana kriminalca, ki pa sta bila že prej priprta zaradi drugih kaznivih dejanj. Petka so poskušali umoriti 28.2.2001. Presenetljivo pa je, da sta na sestanku s časniki generalna državna tožilca Zdenka Cerar in vršilec dolžnosti generalnega direktorja policije Marko Pogorelec obdolžila javnost in časnike, da so s svojim zavzemanjem in nestrpnostjo za odkritje povzročiteljev kaznivih dejanj ovirali preiskavo in so torej krivi za zavlačevanje predkazenskih postopkov. Društvo novinarjev je takoj protestiralo, oglasila se je tudi Mednarodna novinarska zveza, kjer so bili osupli, da so takšne obtožbe sploh mogoče. Cerarjeva in Pogorelec pa molčita o kritikah in domnevah, ki prihajajo iz dela javnosti, da policija in tožilstvo uporabljata različna merila do osumljencev raznih kaznivih dejanj. Postopki zoper pripravitega župana Kopra Borisa Popoviča so domnevno mnogo bolj strogi kot pa proti krivcem afere Slovensko investicijsko banko v Ljubljani, v katero so vpletene znane osebnosti iz LDS in ZLSD.

Marjan Drobež

Nenavadna zgodba buri duhove

Afera Popovič

Sredi septembra je Koper doživel spektakularno aretacijo svojega novega župana Borisa Popoviča, ki je bil ovaden in zaprt zaradi suma utaje davkov, finančnih nepravilnosti v nogometnem klubu FS Koper Sport line v obdobju, ko je bil njegov predsednik, in zlorabe položaja pri oddajanju del na občini v času njegovega mandata. Ob njem sta bila priprta tudi Ante Guberac, predsednik nogometnega kluba, in Slavko Ferček, direktor koprskemu Komune. Ovadeni in njegov branilec zavračata navedene sume. Represivni organi (policija, tožilstvo) pa so v Popovičevem primeru, prvič, ukrepali z vso naglico, in drugič, segli po najhujših ukrepih, kar je izrazilo številne pritožbe obrambe in poulične demonstracije njegovih somišljenikov, ob katerih se je zbralo na koprskih ulicah tudi po 500 in več ljudi. Mimo dolgotrajnega varnostnega pripora so mu pred meseci najprej zamrznili premoženje in nato prepovedali dvigovati župansko plačo z osebnega računa pri banki. Odredbo o zamrznitvi premoženja pa so mu vročili na občinski praznik, natanko ob 10.30 h, na Titovem trgu v Kopru, pred zbrano množico, ko se je pripravljala, da pozdravi petsto otrok in njihovih spremljevalce. Tukajšnji izkušeni pravnik menijo, da take obravnave osumljenca v predkazenskem postopku še niso doživeli.

Popovič (41 let) je na novo vznikla protislovnost politična osebnost Kopra. Po burni mladosti (večkratni državni prvak v kartingu, državni prvak v rallyju 1999, žrtev hujše prometne nesreče idr.) je po očetovi smrti prevzel uspešno družinsko podjetje (proizvodnja sapin, ustanovil novo, ki se ukvarja z gostinstvom, prevzel v upravljanje mestno kopalnico v Kopru idr., ter kronal svoje gospodarske uspehe z udarnim in uspešnim vstopom v politiko. Na zadnjih občinskih volitvah je s

svojimi somišljeniki ustanovil gibanje "Koper je naš" in premočno zmagal nad prejšnjim županom Dinom Pucerjem, kandidatom komunistov (Združene liste), ki so z več kot polstoletno vladavino naredili iz Kopra svoj dedni in navidez neosvojljivi fevd. Tudi kot župan je s številnimi ukrepi prizadel zasledene monopole (ukrepi v zvezi s Turističnim društvom Koper in organizacijo koprskih noči, podražitev občinskih stavbnih parcel idr.). Njegov vstop v politiko je v politično zatočeno Kopru deloval šokantno in, izgleda, kmalu sprožil skrite mehanizme represije zoper njega. Kajti že nekaj dni zatem, ko se je odločil za župansko kandidacijo, je doživel hišno preiskavo. Nakar je, očitno, sproženo kolesje pospešeno samodejno delovalo naprej in ga pripeljalo v pripor.

Nenavadna zgodba buri na široko duhove, tudi široko Slovenije. Mediji poročajo o njej tudi po večkrat na dan. Javnost se vse bolj nagiba k zaključku, da smo priča politično motiviranemu kazenskemu pregonu človeka, ki se morda ni zavedal, da se ne sme spuščati v frontalne politične spopade z močnim nasprotnikom, če sam nima čistih kart in če si brez kritega hrbita in ranljiv. Kajti tudi če si čist, te oblasti in privilegijev navajen nasprotnik poskuša spodnesti na kakem bananinem olupku. Ni namreč mogoče verjeti, da bi represivni organi segli po tako drastičnih ukrepih, če ne bi imeli v rokah elementov kaznivih dejanj, saj bi to pomenilo zanje samomor, čeprav na občini odločno zanikajo kakršnekoli nepravilnosti pri oddaji del. Ostala obremenilna dejstva pa segajo v Popovičevo obdobje pred županskim mandatom. Ljudje se sprašujejo, kako to, da je pravica začela kopati po njih šele sedaj. Vsekakor enkratno in odmevno dogajanje, ki bi utegnulo imeti daljnosežne posledice za koprsko politično sceno.

Milan Gregorič

Nedeljski referendum

Trgovine ob nedeljah zaprte!

Referenduma se je udeležilo 438.625 volilcev, t.j. 27,13% upravičencev. Po neuradnih podatkih je za zaprtje trgovin glasovalo 57,50% upravičencev, ki so prišli na volišča, proti pa 41,71%. Kot zanimivost navajamo, da so slovenski državljani, zaposleni v Vatikanu, 100% glasovali za zaprtje trgovin ob nedeljah. Za omejitve obratovanja so se zavzemali zlasti sindikat delavcev,

zaposlenih v trgovini pri zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, nekatere politične stranke in tudi komisija za Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci. Proti zaprtju trgovin ob nedeljah so bili zlasti Gospodarska zbornica Slovenije, Ministrstvo za gospodarstvo, delodajalci, med katerimi predvsem družba Mercator, 4.100 samostojnih podjetnikov, ki jim opravljanje trgo-

vine na malo pomeni edino možnost preživljanja, in tudi Zveza potrošnikov Slovenije.

Urnik obratovanja trgovin pa se v kratkem še ne bo spremenil, zato bodo tudi ob nedeljah vsaj eno leto še odprte. V enem letu je namreč treba zapisati izide referenduma v zakon o trgovini. Možni so tudi zapleti. Zaradi tega naj bi bile spremembe zakona o obratovanju časa trgovin ob nedeljah morda uveljavljene šele po volitvah, ki bodo v drugi polovici l. 2004.

PDG / Premiera Pirandellove komedije Seminče

Prevare in laži proti trpkosti usode

Burno, neobičajno toplo ploskanje za navadno bolj mrzlo premiersko publiko je 18. t.m. nadvse pozitivno zaznamovalo začetek nove abonmajske sezone Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica, ki se bo letos po repertoarni opredelitvi umetniškega vodje Primoža Beblerja spletala okrog "usodne igre in igre usode". Kako silno se usoda lahko poigrava s človekom, je bilo razvidno že iz prve letošnje uprizoritve, slovenske prazizvedbe, tragikomedije Liola, najmanj tipične, zgodnje (1916) igre Luigijskega Pirandella (1867-1936), ki je vplival na razvoj dramatične 20. stol. Prevajalec in lektor Srečko Fišer je delo, ki ga je Pirandello v izvorniku spisal v agrigentskem dialektu, prestavil v goriško narečje in mu dal sočen in posrečen naslov *Seminče* (Tu ali/in tam). Tako je ohranil pristnost in preprostost kmečkega sveta, v katerem se razpleta vse-

bina o kmečkem fantu z vzdevkom *Seminče*, veseljaku, burkežu, pevcu in neukrotljivem zapeljivcu lepih deklet, ki so mu ljubezenske dogodivščine darovale kar tri otroke. Četrtega nosi pod srcem zavistna in pohlepna mladenka, ki bi rada, da bi ga neplodni bogati posestnik razglasil za svojega, kajti njegova žena po štirih letih zakona še ni zanosila. Prevara se izjalovi po zaslugi *Seminče* in seveda... usode, ki tako drastično poseže tudi v njegovo veseljaško življenje.

Umetniški ansambel PDG je v italijanski, južnjaški, sicer poslovenjeni svet popeljal režiser Zvone Šedlbauer, ki je bil že večkrat markanten gost v novogoriškem gledališču. S pomočjo dramaturginje Martine Mrhar in drugih sodelavcev je v tej komediji, pri kateri sta odigrala lepo vlogo petje in glasba Alda Kumarja, z doledno, čisto, zdaj ostrejšo zdaj mehkejšo, a vselej ele-

gantno režijsko potezo učinkovito, poudarjajoč drobne detajle, poustvaril vzdušje in mišljenje mediteranskega podeželskega okolja, prežetega s kmečkimi opravili, nazorno prikazanimi z izbranimi rekviziti in izvornim, dognanim uvodnim prizorom sinhroniziranega trenja lešnikov med presernim petjem mladenk.

V tem okolju med vsakodnevnimi opravki vzplamteva ljubezen, a tudi maščevalni naklepi. Šedlbauer je odsko postavitev odel z odkrito igrivostjo, ki se je zapisala že Pirandellu. Toda ob njej se vse skozi pojavlja mračna slutnja, ki jo nakazuje že namršeni obraz Tuzze, zadnje *Seminče* jeve ljubice. V spletu radoživosti so nenehno prisotne razpoznavne značilnosti Pirandellovega literarnega snovanja, relativnost resnice, ognjevitost strasti in neizčrpna energija, s katero se protagonisti protivijo usodi.

Sicilski duh preveva tudi stilizirano tridimenzionalno sceno (scenografa Vojteh Ravnikar, načrtovalec zgradbe PDG, in Tanja Košuta), predstavljajočo izrez vasi, ki se izvrstno sklada z odrsko pripovedjo, dobro uokvirjeno v čas s kostumi Cvete Mirnik.

Nositelj naslovne vloge, Danijel Malalan, tretjič gost PDG, je vžil v svoj lik veliko živahne vohavosti in spet dokazal, da je večje petja in igranja na instrumente. Antagonist mu je bil Janez Starina, ki se je spopadel z vlogo postarane-ga gospodarja, hrepenečega po potomstvu, in imenitno izrisal njegovo čutenje. Razen njiju je v predstavi imel levji delež ženski zbor igralskega ansambla. Izkazal se je s svojo ubranostjo, tehtno študijo posameznih likov in zelo plastičnim odlikovanjem osebnosti.

Homogenost igre se je kazala tudi v prizorih, v katerih so poleg članov ansambla nastopali kot gostje trije otroci in družina mladih, ki jo zlahka modrica oplaja v AMO.

Iva Koršič

Župani desetih občin na Goriškem

Nova Gorica naj bo središče Primorske

V Sloveniji je regionalizacija države oz. vzpostavitev druge ravni lokalne samouprave ena od osrednjih političnih tem. V občinah opozarjajo, da politika ne bi smela odločati o tem, koliko pokrajin bodo ustanovili, ker je to predvsem strokovno vprašanje. Na Primorskem že več let potekajo soočanja, po večini polemična, ali naj bo to območje ena sama pokrajina ali pa naj bo več pokrajin. O tem so 16. t.m. razpravljali tudi župani občin Ajdovščina, Bovec, Brda, Kanal ob Soči, Kobarid, Miren-Kostanjevica, Šempeter-Vrtojba, Tolmin in Vipava, ki jih je na razgovor povabil župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc. Iz sporočila za javnost izhaja, "da sta bili v ospredju pogovorov dve možnosti oblikovanja pokrajin. Možna bi bila enotna primorska regija (pokrajina), ki bi se-

gala od Bovca do Kopra, vendar pod pogojem, da bi bilo njeno središče v Novi Gorici, ali pa severno-primorska regija s središčem v Novi Gorici."

Župani so na srečanju opozorili, da vlada občinam še ni dala vseh pojasnil o procesu oblikovanja pokrajin v Sloveniji. Zaradi tega tudi ni mogoče poenotiti stališč o omenjeni problematiki. Predvsem pa regionalizacije ne bi smeli uporabljati v politične namene.

"Na srečanju so župani soglasno obsodili uredniško politiko časnika Primorske novice, ki izdaja dve naslovnici, eno za koprsko območje in drugo za novogoriško območje. V Ljubljani je večinoma mogoče dobiti samo koprsko izdajo. Prepričani so, da taka uredniška politika načrtno razdvaja Primorsko in skuša vpletati nesoglasja."

M.

NASVETI VARČEVALCEM

Stojan Pahor

"Asset allocation" in "Stock picking" (1. del)

Pri vsaki naložbi ali varčevanju je varnost zagotovo najbolj pomemben dejavnik. Slednji je direktno vezan na donos investicije. Večja donosnost pomeni tudi večje tveganje naložbe in obratno. Varčevalec naj zaradi tega izbira samo gotove oblike varčevanja in odreče se večjemu donosu? Porazdelitev vsega lastnega finančnega premoženja v različne finančne storitve omogoča varčevalcu, da lahko istočasno hodi po obeh poteh. To razpršenost označimo z angleško tujko "asset allocation".

Vsak investitor mora prvotno razumeti glede na svoj osebni položaj (razpoložljiva vsota, starost, poklic, družina, nagnjenost za tveganje, itd.), koliko kapitala lahko vplaga kratkoročno, koliko srednjeročno in koliko dolgoročno. Daljši je časovni razmah, večje tveganje si lahko varčevalec privoščiti in istočasno si lahko tudi pričakuje nadpovprečno donosnost.

Za vlaganje na kratkoročno dobo (3-12 mesecev) vlagatelj lahko izkoristi državne obveznice (BOT, CCT ali BTP s kratko zapadlostjo) ali bančne vloge (npr. hranilna pisma). Večjo kratkoročno razpršenost investitor doseže z monetarnimi ali še boljše z likvidnimi investicijskimi skladi. Srednjeročno (12-60 mesecev) pridejo v poštev državne (CCT ali BTP), privatne obveznice (angl. corporate bond) ali bančne vloge (npr. hranilna pisma) z daljšo zapadlostjo. Večjo diverzifikacijo v tem časovnem razmahu nudijo obvezniški investicijski skladi. Za dolgoročno naložbo (več kot pet let) praviloma se upoštevajo delnice ali, še boljše, delniški investicijski skladi, ker omogočajo varčevalcu dostop na delniška tržišča z izredno skromnimi kapitali (vsaj 500 evrov) in relativno nizkimi stroški.

Poleg tega zgodovina borznih tržišč kljub rednim obdobjem suhih krav dokazuje, da je delniška investicija prek investicijskih skladov dolgoročno najrentabilnejša. Samo po pripravi investicijskega programa pride v poštev izbira posameznih vrednostnih papirjev za vsak časovni razmah, kar v praksi označujemo z angleško tujko "stock picking". To delo zahteva dobro poznavanje makro in mikroekonomskih kazalcev, ki vplivajo na delovanje finančnih trgov.

Iz vsega tega sledi, da preden finančni posrednik ponudi določen tip vrednostnega papirja, mora v soglasju z vlagateljem določiti njemu primerno "asset allocation". Razpoložljivost investitorja na odkrit in izčrpen pogovor glede njegovega osebnega položaja je zato v tem trenutku zelo potrebna. Čim bolj je varčevalec skrivnostni, tem bolj so skromni njegovi prihranki.

Za finančni svet je iz različ-

nih razlogov značilna uporaba številnih tujk iz ameriško-angleškega sveta, ki so za vlagatelja včasih nerazumljive.

Najpogosteje se na borzah posluje s tako imenovanimi delnicami "blue chips". Na italijanskem borznem tržišču so te delnice združene v indeksu MIB30, na ameriškem tržišču pa v indeksu Dow Jones. V obeh primerih je število vključenih podjetij omejeno na 30 enot. Seznime delnic "blue chips" odgovorne finančne oblasti redno obnavljajo, v Italiji to opravlja ustanova CONSOB (Commissione Nazionale per le Società e la Borsa). Za vstop v te posebne indekse morajo namreč vrednostni papirji zadostiti določenim rekvizitom. Vsekakor gre za delnice podjetij velikih dimenzij, ki imajo povprečno večjo premoženjsko stabilnost. Za varčevalca so to prav gotovo kategorije delnic, ki predstavljajo relativno gotovost z visoko stopnjo likvidnosti. Imetnik takih delnic bo veliko lažje sprostil svoj portfelj kot imetnik delnic manjših podjetij (angl.: small caps).

"Buy back" pomeni, da na borzi kvotirana delniška družba kupi lastne delnice. Te finančne operacije zakon predvideva samo pod določenimi pogoji, zato se dogajajo poredkoma. Vsekakor so nameni takih operacij različni. V glavnem si delniške družbe želijo zmanjšanje delniške glavnice in posledično uničenje vrednostnih papirjev, ali pa ciljajo na zvišanje borznega tečaja prav svojih delnic. Ob odprtju ameriške borze takoj po atentatu 11. septembra 2001 so nekatere velike ameriške družbe to tudi storile in preprečile, da bi bil padec delniških tečajev še bolj občuten.

Izraz "Banca depositaria" je strogo povezan z investicijskimi skladi. Pri taki obliki varčevanja upravljatelj sklada določa investicijsko strategijo in posledično nakup vrednostnih papirjev. Premoženje varčevalcev (delnice, obveznice, gotovina), ki sestavlja sklad, pa obvezno hrani pooblaščen banki. Slednja tudi preverja, da so finančne operacije upravljatelja v skladu z zakonskimi normami in določili v pravilniku investicijskega sklada. Dejansko je vloženi kapital varčevalcev ločen od premoženja upravljatelja sklada. V primeru stečaja slednjega je premoženje sklada na varnem pri bančnem zavodu, ki ga določa pravilnik sklada.

"Bid". V finančnem svetu ta izraža nakupno ceno določene valute ali vrednostnega papirja na borzi. Obenem označuje pozitivno obdobje na tržiščih, ko se cene vrednostnih papirjev zaradi velikega povpraševanja dvigujejo. Obraten pomen vsebuje izraz "Ask".

V Italiji je učni kader vedno starejši

Statistična analiza o državnih šolah

Ob začetku šolskega leta je organizacija OCSE izdala posebno statistično analizo o učnem in neučnem osebju v državnih šolah v vseh državah članicah. Najprej so analizirali število osebja na tisoč učencev. To je tudi prvi pokazatelj o stanju v državnih šolah. Ugotovili so, da je v tem primeru Italija na prvem mestu lestvice, saj na tisoč učencev odpade kar 140 oseb od učiteljev, ravnateljev pa do najrazličnejšega neučnega osebja, vendar tako velika prisotnost učnega in neučnega osebja še vedno ne jamči uspešnega pouka. Na lestvici sledijo še Izrael, Madžarska in Francija, najmanjše razmerje med številom osebja in številom učencev pa so zabeležili na Japonskem, v Kanadi, v Mehiki in v Koreji, kjer za vsakih tisoč učencev skrbi v povprečju le 80 oseb od učiteljev do neučnega osebja. Iz analize izhaja tudi, da so v Italiji najmanj številni razredi.

Analizirali pa so tudi plače učnega osebja na začetku, nekje na polovici in ob koncu poklicne poti. Čisto ob začetku prejema učitelj v Italiji samo 25.000 dolarjev letno, kar uvršča Italijo prav na

rep lestvice. Z leti pa se stanje počasi izboljšuje. Po približno 15 letih službovanja pa se stanje nekoliko spremeni, čeprav je v Italiji zelo malo možnosti za napredovanje in poteka le-to zelo počasi. Najnižje plače prejema na Slovaškem in na Madžarskem (nekaj manj kot 10.000 dolarjev letno), najvišje pa v Nemčiji, na Japonskem, v Koreji, v Švici in v Združenih državah Amerike (okoli 40.000 dolarjev letno). Učitelji in profesorji v Italiji so nekje na polovici lestvice, saj prejema okoli 31.000 dolarjev letno. Podobno se godi

tudi učiteljem na Finskem, v Avstriji, v Belgiji, na Norveškem in v Franciji. Da učitelj v Italiji dobiva najvišjo plačo, mora poučevati s pogodbo za nedoločen čas 30 let, v nekaterih drugih državah pa najvišjo plačo prejema jo že po 11 letih službovanja.

Tretje področje, ki je analize zanimalo, je število delovnih ur letno. Najprej so izračunali, koliko ur dela učitelj in srednješolski profesor v vseh omenjenih državah, in ga primerjali s povprečjem vsake države posebej. V povprečju dela učitelj na osnovni šoli 748 ur letno, v Italiji pa

znaša povprečno število delovnih ur letno 721. Za nižje in višje srednje šole znaša povprečje 714 delovnih ur letno, v Italiji pa samo 612.

V vseh državah organizacije OCSE opažajo precejšnje pomanjkanje profesorjev, ki bi poučevali znanstvene in tehnične predmete, kot so npr. matematika in informatika, ter tuje jezike. Nasprotno pa je profesorjev literarnih predmetov, umetnostne vzgoje in telesne vzgoje preveč.

Potrebno pozornost pa so posvetili povprečni starosti učnega in neučnega osebja. Iz analize izhaja, da ima več kot polovica profesorjev na višjih srednjih šolah več kot 50 let, ostali pa imajo med 30 in 50 let. Mlajših od 30 let je trenutno v šolah zelo malo. Ta podatek je zelo zaskrbljujoč, saj trenutno starostna razvrstitev učnega osebja ne zagotavlja naravne zamenjave ob upokojitvi sedanjega učnega kadra. Ravno zaradi tega so analisti opomnili italijansko vlado, naj postopa s primernimi ukrepi, da ne bo prišlo čez kako leto do pomanjkanja učnega osebja.

Mara Petaros

51. STRANI**Naša prizadevanja**

Za slovensko narodno skupnost ne le v Kanalski dolini, ampak tudi v Italiji, je gotovo zelo dragocen in pomemben sklep občine Trbiž, z županom Francom Baritussiom na čelu, da zaprosi za vključitev občinskega območja v okvir področja, na katerem se izvaja zakon št. 38. Dokument, ki ga je sestavila trbiška občinska uprava in ga poslala paritetnemu odboru, se sklicuje ne le na ustavo in deželni statut, ampak tudi na okvirni zaščitni zakon za jezikovne skupnosti št. 482. Podpisniki, med katerimi so vsi občinski odborniki ter štirje občinski svetovalci, pripadajo strankam Doma svoboda, ni pa znano, kaj o tej pobudi meni levsredinska opozicija Oljke, ki ima šest občinskih svetovalcev. Župan, ki pripada Nacionalnemu zavestištvu, in ostali podpisniki poudarjajo, da živi v občini slovensko prebivalstvo in pri tem podčrtujejo, da sta tam še dve manjšini, nemška in furlanska, ter da zaščitni zakon priznava Kanalski dolini štirjezični značaj. Podpisniki torej zahtevajo vključitev občinskega ozemlja na seznam, vendar ob pogoju, da bi ukrepi v korist Slovencev glede dejavnosti javne uprave veljali tudi za Nemce in Furlane, ki živijo na območju trbiške občine. Podpisniki prosijo tudi, naj občina koristi sredstva iz zaščitnega zakona za odprtje posebnega okna za mednarodne odnose.

Paritetni odbor, ki mora sestaviti seznam zaščitnih območij na podlagi 4. čl. zaščitnega zakona, bo o tem razpravljal v petek popoldne na seji v Trstu, ko bo glavna točka na dnevnem redu ravno sestava tega seznama.

Na notranjih straneh poročamo o dobroteljni pobudi *Višarje pojejo*, tu pa velja povedati, da je deželna uprava potrdila finančna sredstva za pomoč prizadetemu prebivalstvu v Kanalski dolini in za nujne posege za odpravo škode. Potrdili so tudi, da bodo ta sredstva upravljali župani šestih prizadetih občin, tako da se ponovi uspešna formula, ki jo je dežela preizkusila ob potresu v Furlaniji l. 1976.

Pomemben dogodek za celotno slovensko narodno skupnost, ki pa hoče potrjevati enotnost prostora in narodnega interesa, je srečanje, ki je bilo na sedežu društva Planika v Ukvah, ko so se predstavniki SSO in SKGZ v sredo, 17. t.m., sestali z zastopniki vasi. Prisotni so bili župan občine Naborjet Aleksander Oman, župnik v Ukvah Mario Gariup, predsednik društva Planika Rudi Bartaloth ter člana društva Peter Gerdol in Jure Preschern.

Župan Oman je povedal, da so bili prvi in najbolj nujni posegi odstranitve škode po neurju in plazu že deloma opravljeni in da se življenje polagoma normalizira, čeprav je več kot 40 družin še vedno izseljenih, njihove hiše in stanovanja so namreč še vedno neveljavni. Občina bo izdelala načrt posegov, ko bo imela točno sliko nastale škode in sedanjega stanja. Predvidevajo, da bodo to storili najkasneje v mesecu dni. Poleg vasi so utrpeli veliko škodo tudi gozdovi in okoliške planine, saj so travniki in pašniki prekriti z naplavljenim peskom in kamenjem. Pri tem je prizadetih 25 kmetij in po sedanjih ocenah bo potrebnih vsaj pet let, da si bodo te kmetije opomogle; ob tem pa tudi gozdne poti.

Medtem se je v ponedeljek, 22. t.m., obnovil pouk za otroke s prizadetega območja. Učenci iz Ukev morajo zaenkrat v Naborjet, medtem pa hitijo z urejanjem novega šolskega poslopja v Ukvah, kamor se bodo vrnil po božičnih in novoletnih počitnicah.

Župnik Gariup je prisotnim povedal, da je stanje poškodovane cerkve zelo resno, saj je neurje popolnoma odneslo zvonik in zvonove. V cerkvi je neurje naplavilo več kot dva metra in pol gruča in kamenja. Uspelo jim je rešiti kipe, kelihe, moštrance in drugo, uničena pa so razna bogoslužna oblačila. Zavod za ohranjanje kulturne dediščine ocenjuje nastalo škodo in je župniku zagotovil, da se bodo obnovitvena dela cerkve kmalu začela. Župnik je tudi izrecno poudaril, da se v

vasi čuti potreba po socialnem središču, v katerem naj bi se zbirala mladina.

Bartaloth je opozoril, da je treba biti posebno pozorni predvsem na to, da bi se pri obnovi ne spremenila podoba vasi in bi se zato morali ohraniti jezikovna in kulturna podoba kraja ter seveda slovenska prisotnost. Povedal je tudi, da so velike težave s tečaji slovenskega jezika, ker pristojne oblasti nimajo finančnih sredstev za kritje najnujnejših stroškov; zato bo treba poiskati vsaj eno učno moč.

Prisotni so pozvali slovenske oblasti, naj konkretnije priskočijo na pomoč hudo prizadetemu prebivalstvu. Razveseljivo pa je predvsem dejstvo, da so nekateri podjetniki iz naše dežele takoj priskočili na pomoč, kot so to storili tudi mnogi iz avstrijske Koroške.

Naša pomoč Ukvam

Predstavnika goriskih kulturnih organizacij Franka Žgavec in Damjan Paulin ter urednik Novega glasa Jurij Paljk, ki so sprožili nabiralno akcijo za prizadete v Kanalski dolini, so v sredo, 17. septembra, obiskali Ukve in izročili darove v višini 5.200 evrov, doslej nabranih na upravi našega tednika. Na sedežu društva Planika so se srečali

z župnikom Mariom Gariupom in s predsednikom društva Rudiem Bartalothom (na sliki). Zbrana sredstva so izročili polovico župniji in polovico društvu. Zastopniki iz Kanalske doline so spregovorili o položaju prizadetega prebivalstva in se zavzeli, da bi ta naravna katastrofa ne spremenila etnične in krajinske podobe doline.

Srečanje z deželnimi alpinisti

Izreden uspeh v Karakorumu

Malo je takih, ki so žareli na vrhu osemtisočaka, in taki imajo malo besed. Ni jim do vsevednih razlag, puhlih besed ali dolgovernih pripovedi o moči osemtisočakov. So sami zase. Sami si kujejo srečo, verjamejo v cilje na meji človeških zmognosti, ker vedo, da se tudi tam skriva bogastvo življenja. Iščejo ga, mnogi dajo zanj življenje, a vsi ga okusijo, vsaj za trenutek. Nekateri jim pravijo, da iščejo nesrečo, drugi ne vidijo smisla, tretji se jim smejejo, četrta jih občudujejo ... oni pa so sami. Ni jim potrebno iskati v sočloveku bleška srečnih oči, ker so že videli. Sami hrepnijo, sami so okusili življenje.

V torek, 16. t.m., jih je bilo sedem. Sedeli so na prvih sedežih dvorane Narodnega doma v Trstu. Njim v čast so Slovensko planinsko društvo Trst, taborniki Rodu modrega vala, Slovenski klub in Skupina 85 priredili sprejem po velikem uspehu v Karakorumu. Pozdrav jim je izrekla nabito polna dvorana znancev, prijateljev in radovednežev.

Zlato deželno alpinistično odpravo, ki je v dvajsetih dneh (!) osvojila tri osemtisočake, je pozdravila predsednica kluba Bogomila Kravos. "Oplemenitili so gorništvu", ker narodna pripadnost jim ni bila v zadrego ali oviro in glavni jim je bil le cilj. In to nam je lahko vsem v zgled. Podvig v Karakorumu ni bil le vrhunski športni dogodek, pač pa tudi velik kulturni dogodek za mesto Trst in za vso Deželo. Kravosova je ob tem izpostavila veliko kulturno sporočilo, ki ga nosi Narodni dom, in se navezala na odpravo, kateri je naš kulturni spomenik prav gotovo najprimernejši okvir uspehu, ki mu pravimo sožitje, sodelovanje in ponos. Pri-

sotne je pozdravil še dekan fakultete za tolmače in prevajalce (slednja ima sedež v Narodnem domu) David Sneling in je izpostavil pomen sodelovanja med narodi, kar vsakodnevno živi na fakulteti.

Nato je bila dana beseda alpinistom. Tistim redkobesednim, velikim ženam in možem, ki so v ledeni steni doma, pred polno dvorano pa iščejo pot do besede. Nives Meroi, po presoji mnogih trenutno najboljša svetovna alpinistka, je o odpravi povedala, da je bilo prelepo doživetje in čudovit uspeh. Vsi člani odprave so namreč osvojili vsaj en osemtisočak. Globoko sled pa ji je zapustila možnost spoznavanja drugih kultur in ljudi, ki je zelo važen dejavnik uspeha odprave. Romano Benet, življenjski sopotnik Meroie, je bil odgovorni odprave in je s ponosom opozoril, da so vsi alpinisti osvojili vsaj en vrh (sam je z ženo in Lucom Vuerichom preplezal vse tri: Gašerbrum I in II ter Broad Peak). Luca Vuerich je kratko rekel, da so bili to njegovi prvi trije osemtisočaki. Glede na to, da je Luca star komaj 27 let, bo njegova pot prav gotovo še postlana z najvišjimi uspehi. Gianbattista Galbati je ni bilo

zaradi delovnih obveznosti. Na vrsti so bili Tržačani: Alessandra Canestri, Marco Tosutti, Miroslav Chert in Dušan Jelinčič. Canestrieva se je spomnila na "velike" alpiniste, s katerimi je delila odpravo. Tosutti je obžaloval, da se niso vsi člani-prijatelji odprave fotografirali na vrhu. Chert se je zahvalil družini za podporo, ki je rodila uresničitev sanj. Jelinčič je takoj začel s predvajanjem diapozitivov.

Besede sedmih alpinistov niso prekoračile petnajstih minut. Potrdile so sloves alpinistov.

Jelinčičevi diapozitivi so peljali občinstvo v višave, ki jih le redki okusijo. Pot do baznega tabora, vzpon na višinske tabore, pripoved o težavah v visokogorju in počastitev 50-letnice tabornikov RMV in stoletnice SPDT na vrhu drugega Gašerbruma (z napisoma, ki so ju ovekovečili diapozitivi) ter sestop, o katerem zaradi hudih vremenskih razmer obstajata le dva posnetka, so očarali prav vse. Alpinizem, ki diši po čistih uspehih, spoštljivem odnosu do narave, iskanju višjih ciljev in notranjega miru, je našel dom v naši deželi.

MR

Trženje z živimi blagovnimi znamkami

Zvezdniški duhovi iz komercialne Aladinove svetilke (10)

"Vse je relativno" je s svojo enačbo $E=mc^2$ ugotovil Albert Einstein v začetku dvajsetega stoletja. Le nekaj desetletij kasneje je na Otoku tezo o relativizaciji resnice razvijal časnikiar in pisatelj George Orwell. V svojem romanu 1984 je dokazoval, kako lahko Veliki brat spreminja še tako "svete", aksiomatične resnice, kot je preprosto seštevanje $2+2$: vsota ni več 4, ampak po potrebi lahko postane 5.

Teorijo relativiziranja resnice je v šestdesetih letih razvila in obdelala posebna, lingvistično-filozofska smer, dekonstrukcionalizem. Njegov glavni nosilec je frankoalžirski filozof in pisatelj Jacques Derrida. Dekonstrukcionalisti menijo, da jezik (govorica) ni sposoben enotnega upomenjevanja posameznih besed. Vsako stvar si človek lahko torej razlaga na več načinov, hkrati pa pomen vsakega dogodka lahko najdemo samo znotraj jezika. Resnica se nahaja v govoricah (ki ni nujno samo verbalna, ampak se širi tudi npr. na simbolični svet). Dekonstrukcionalisti menijo, da za človeka potemtakem obstaja samo to, kar je sposoben izraziti. Vse stvari, ki nimajo ustrezne jezikovne opredelitve, ne obstajajo. Vzemimo primer Orwellovega računanja. Če je v političnodružbenem kontekstu $2+2=4$, potem je to absolutna resnica, če pa političnodružbeni jezik pravi, da je $2+2=5$, potem postane vsota $2+2=4$ neresnica in kot taka ne obstaja.

Prenesimo to na današnji

svet, v dobo t.i. postmodernizma. Posebej zanimivo je z zornega kota dekonstrukcionalizma pogledati na fenomen zvezdnitva. Družbeni (kon)tekst je v drugi polovici 20. stoletja deloval na podlagi posebne govorce. Poglejmo najprej na področje glasbe. Kljub temu da so se rock, jazz in podobne zvrsti rodile kot edino sredstvo "upora" afroameriškega življa v ZDA, je lahka glasba v kratkem postala monopolno področje belcev. Ameriški družbeni kontekst v petdesetih in šestdesetih namreč ni predvideval, da bi lahko Afroameričani bili tako popularni kot belci: "splošnorazumska" govorica je določala, da morajo pop prizorišče v tem obdobju popolnoma obvladati beli zvezdniki. Vse to je odločilno pripomoglo, da je petdeseta leta monopoliziral Elvis, šestdeseta pa sta v duopolu obvladovale skupini Beatles in Rolling stones, umirjena in divja duša takratnega rocka. Noben temnopolti glasbenik ni dosegel takega uspeha. Louis Armstrong in Ray Charles so sicer dosegli zavirljiv uspeh, a so po uspešnosti daleč zaostajali za Jaggerjem in za liverpoolskimi Fab 4 (med Afroameričani je prava zvezda

postal Jimi Hendrix, a ta spada v drugačen kontekst, v "govorico", ki jo je razvilo leto '68 in ki je v ospredje postavljalo do tedaj marginalizirane skupine). Najbolj značilen dekonstrukcionalistični primer v svetu glasbe je vsekakor Michael Jackson. Razvozlal je družbeno "govorico" (pop zvezda lahko postaneš, samo če si belec, temnopolti glasbeni zvezdniki ne obstajajo) in se ji prilagodil z več desetletnimi operacijami: postal je belec in dosegel uspeh, za to pa je moral izbrisati del svoje osebnosti, ki v začaranem krogu zvezdnitva ni smela obstajati.

Družbena "govorica" se je na pragu tretjega tisočletja spremenila. Afroameričani so postali del širšega konteksta (pomislimo na Condoleezo Rice in na Colina Powella, ki sta vstopila v Bushevo republikansko administracijo). V družbenem "besednem zakladu" našega časa pa se vse bolj poudarjata besedi ravnodušnost in pasivnost. Človeku je treba odvzeti voljo do aktivnega družbenega delovanja. Besedna zveza "posameznikova pobuda" mora "izginiti" iz današnje družbene govorce. Te težnje, sicer med vrsticami, v svetovno javnost širijo seveda zvezdniki na vseh področjih, ki so najučinkovitejši ojačevalci za vsa sporočila, namenjena svetovni javnosti. Poglejmo na konkreten primer. Michaelu Jordanu je pred kakimi tremi ali štirimi leti novinar postavil vprašanje, zakaj podpira znamko Nike, ki izkorišča delovno silo (seveda spadajo sem tudi otroci) tretjega sveta. MJ je zelo pilatovsko odgovoril: "Jaz sem plačan zato, da igram v športnih copatah Nike in ne, da se ukvarjam z drugim".

 / dalje
 Andrej Černič

POTOPIS

Z ŽELEZNIŠKIM KONJIČKOM OD TRSTA DO KRAKOVA (3)

Primož Sturman

Sredi popoldneva sva prispela do mejnega prehoda, kateremu Madžari pravijo Tornyošnémeti, Slovaki pa Milhos. Tokrat je bilo na meji nekaj več čakanja, ker je slovaški carinik hotel vedeti, od kod prihajava in kam sva namenjena. Na koncu pa je šlo vse brez težav. Ob prehodu meje sva dobila prvi (in tudi edini) žig v potni list.

Ko sva po Slovaški zapeljala proti Košicam, se mi je zdelo, da sem prišel v Slovenijo. Po treh dneh jezika, ki mi je bil povsem nerazumljiv, sem na napisih okoli sebe znova razumel vse. Počutil sem se kot doma.

Končno sva prispela v Košice, prijazno in ljubko mesto na slovaškem vzhodu, relativno blizu ukrajinske meje. Vzela sva si urico ali dve za ogled mesta. Posebno sem se začudil, ko sem nedaleč od središča mesta opazil spomenik, na katerem

so se šopirili srpi in kladiva. Mislil sem, da so na vzhodu simbole prejšnjega režima odstranili, na lastne oči pa sem se prepričal, da ni povsod tako. Spomenik je bil namreč posvečen vojakom rdeče armade, ki je leta 1945 osvobodila mesto. Po ogledu mesta je bilo treba začeti razmišljati o prenočišču. Tudi v tem smislu je bil pravi šok, ker sva bila prejšnji dve noči navajena spat na mehkem kavču, ki so ga ob našem obisku odprli in tako naredili iz njega posteljo.

Prva misel je bila, da si poiščeva kak kamping, ker sva s seboj imela šotor; ob pogledu na nebo, ki se je znova začelo oblačiti, pa sva to misel opustila. Treba je bilo najti kakšno poceni streho, ker pa je znano, da je v mestih vse skupaj precej drago, sva se odločila, da greva na podeželje pogledat, če kdo oddaja sobe.

Kuhanje kosila med nalivom ob vznožju Tater

Še prej pa je bilo treba na kak način napolniti želodec. Jaz sem se odločil, da grem po hamburger v restavracijo McDonalds, Mitja pa je pojedel sendvič s pikantno ogrsko salamo, ki so mu ga tisto jutro potisnili v žep v Csengeleju.

Tako sva zapustila mesto ter se odpravila naprej v smeri Poljske v upanju, da po poti najdeva kakšno poceni prenočišče. Po dveh urah vožnje v nalivu sva prispela v kraj

Levoča, kjer sva k sreči našla motel, katerega videz ni bil čisto najboljši, bil pa je zelo poceni. Za eno noč sva v dvoje odštela 600 slovaških kron, kar je približno osem evrov na osebo.

Tako sva od poti izmučena v kratkem času zaspala z mislijo na Poljsko, katero sva nameravala obiskati naslednji dan.

In tako se je tudi zgodilo. Zjutraj sva se odpravila na pot proti Visokim Tatram, še

prej pa sva si ogledala mesto Poprad. Takrat sem tudi spoznal, da te kljub podobnosti med slovenščino in slovaščino marsikdo lahko tudi ne razume. Nazadje je bilo treba za informacije vprašati v angleščini. Čudno pa se mi je zdelo, kako so naju dan prej v Košicah in Levoči tako dobro razumeli, tudi ko sva govorila v slovenščini. Pot od Poprada do vznožja Tater je bila zares slikovita. Peljala sva se med grički in dolinami, pri Kežmaroku pa se nama je odprl pogled na Tatre, katerih vrhovi so bili v oblakih. Na slovaško-poljski meji pri kraju Tatranská Javorina je bilo treba kar nekaj časa čakati (skoraj uro), ker so bili pregledi zelo natančni. Komaj sva prišla na Poljsko, je naju ovila gosta megla. Mislil sem si, da bo kmalu izginila, še preden bova prišla v znano tatransko letovišče in smučarski center Zakopane. Toda bridko sem se zmotil.

V Zakopanah je bilo kljub gosti megli veliko ljudi, ker je bil to dan velikega šmarna. Nikoli se mi ni še zgodilo, da

bi bil na veliki šmaren ovit v gosto meglo in oblečen v jesenska oblačila. Prvotni najin namen je bil postanek v Zakopanah, a v celem mestu ni bilo na spregled ene same menjalnice. Niti na bencinskih črpalkah nama niso hoteli evrov zamenjati v zlote, na najino vprašanje, kje bi lahko to storila, pa so naju debelo gledali, kot da bi nama hoteli reči, da v Zakopanah ni menjalnice.

Tako sva se odločila, da se odpeljeva naprej proti Krakovu in se nekje na polovici poti ustaviva za kosilo, tudi tokrat z obvezno pašto iz vrečke ter hrenovkami z ajvarjem ter prepečencem.

Tudi pri kosilu nama vreme ni prizaneslo. Treba je bilo kuhati pod dežnikom. Ko sva premočena pojedla skromni obed, sva se odpravila proti Krakovu, ki je bil takrat že ves v pričakovanju papeževega obiska.

Že na mestnih vpadnicah je bilo opaziti velike napise v pozdrav papežu, mesto pa je bilo polno poljskih in vatikanskih zastav.

/ dalje

NA REŠETU

Pisano poletno radijsko razvedrilo

Začetek šole, hladna jutra, vedno krajši dnevi - vse to nas opozarja, da stopamo v jesen. V radijskem smislu pomeni to, da gre poletna sezona h kraju in da se bodo v kratkem nekatere oddaje izpele. Med temi tudi *Poletni mozaik*, oddaja, ki je na sporedu od ponedeljka do petka med 14.10 in 17. uro. Priznam, da ga kar nekaj časa enostavno nisem poslušala, verjetno iz strahu, da ne bi bil poletno nadaljevanje *Mladega vala*. Pa tudi po izvedbah *Poletnega mozaika* preteklih let se mi ni kaj dosti tožilo. A ker nisem sposobna živeti z zaprtim radijem, sem ga včasih odprla tudi v popoldanskih urah in polagoma ugotovila, da *Poletni mozaik*, ki ga letos ustvarjata "s kolkovano pogodbo združena" Eva Čuk in Igor Pison, sploh ni slab, da izpolnjuje obljubo, po kateri naj bi bil "pisano poletno radijsko razvedrilo". Odkrila sem, da sta avtorja in izvajalca oddaje iznajdljiva, mladostno zgledana v nekatere teme, a nikoli banalna in dolgočasna. Še sigla oz. reklamni spoti za oddajo so originalni, peti, recitirani, dramatisirani, kratki, daljši - skratka različni, tako da ne naveličajo, če jih večkrat slišiš. Všeč mi je tudi, ker so oddaje sproščene, a ne nametane: skozi celo oddajo se vleče rdeča nit, včasih bolj, včasih manj zanimiva, ki pa zahteva kar precej predhodne priprave. Tudi gostje v stu-

diu - vsaj tisti, ki sem jih slišala jaz - so bili prijetni in zanimivi. In skupno z voditeljema so govorili lepo ali vsaj spodobno pogovorno slovenščino. Posrečeni so nekateri stalni tipi, ki jih ustvarja Igor Pison, in v dobro voljo te spravijo njihovi duhoviti dialogi z racionalno in umirjeno Evo Čuk. Prav tako je originalen in zabaven v svoji prismukljenosti "prvi domači radijski western" ter njegovi protagonisti, predvsem Cucko Bill. Sodelavci se potrudijo tudi za dobro glasbeno kuliso in zvočne efekte (čeprav se ne posrečijo vedno). Oddajo lepo dopolnjujeta še glasbeni rubriki dveh stalnih glasbenih sodelavcev.

Pečat letošnjemu *Poletnemu mozaiku* daje brez dvoma Igor Pison, ki ima igralski talent, bistrost, široko razgledanost, iznajdljivost - vse lastnosti, ki so potrebne dobremu igralcu. Manjka mu igralska akademija, kamor pa ga, če se ne motim, niso sprejeli. In to, kljub temu da bi ga v ansamblu Slovenskega stalnega gledališča potrebovali, saj naše gledališče ne pesti samo finančna, ampak tudi kadrovska kriza. Pred leti so enako zviška na izpitih na AGRFT zavrnili Niklo Petruško Panizon, ki zdaj rešuje ansambel. Kaj res nimamo v zamejstvu nobega kandidata, vrednega, da bi prestopil vrata AGRFT?

NLP

Pismo švicarske zahvale 38. Dragi

Že štiri leta so minila, odkar so mi mladi v Dragi pristrčno čestitali za moj 60. rojstni dan! Draga mi je vedno bila "najdražja" v mojih počitnicah v Sloveniji, zato se vsem prijateljem in prizadevnim organizatorjem in kuharjem (!) najtopleje zahvalim; nisem imela časa vse in vsakogar pozdraviti, ker se je mudilo domov in tako nisem imela priložnosti slišati vseh dobrih besed prijateljstva. Naj torej napišem vsem tole pismo v zahvalo in želim pogum vnaprej!

Pred 37 leti (aprila 1966) je bila Draga "komaj rojena" in takrat sem s solzami v očeh brezposelna odšla v neznanu okolje v Švico. Zdaj se vračam z veseljem v očeh kot upokojenka in ves čas vmes je bilo s Kristusom v znamenju križa, kot je povedal gospod kardinal Ambrožič iz Toronta. Hvaležna sem za vse in to je bila milost, da sem odšla v široki svet! Mobilnost mladih, ogromni migracijski tokovi in sodelovanje (evropskih) žensk preko meja je postala danes nuja in zato bi rada pohvalila vse gospe, ki so se letos na Dragi oglasile k pogovoru, da se sliši žensko razmišljanje.

Nedavno sem se vrnila iz Norveške, kjer smo imele srečanje evropskih žensk (EFU), imenovano "Europe alive" (Evropa v živo), kjer smo študirale temo mednarodne trgovine (trafficking)

z ženskami. Norveško-ruska meja nam je dala dovolj primerov, da lahko trdim, da so vse evropske meje v isti nevarnosti (Regio tri Rena, kjer živim, ni izjema), ki jo moramo Evropi prav ženske odkrivati povsod. Vabim vse gospe iz Drage, da se povežejo z italijansko sekcijo te evropske zveze EFU ali pa z go. Skuk Nado iz Cerknice, ki je bila prisotna na 50. obletnici EFU v Gradcu letos julija. Predlagala bi Vam, da priredite srečanje "Evrope alive" v smislu Drage ali kar na Dragi, kar naj odgovarja smernicam EU memoranduma o izobraževanju odraslih. Prišle bodo ženske iz vseh evropskih držav (ne samo univerzitetno izobražene) in začutili boste, kako razmišlja ženski del evropskega kontinenta. Svetovna konferenca univerzitetnih izobraženek bo v Perthu (Avstralija) v 2004 in članice evropske ženske zveze (EFU) se mnogokrat lahko ozirajo po svetovnih temah, ker smo vsi del globaliziranega sveta. Moja skrb je "feminizacija" ostarelih in na svetovni dan ostarelih (1. oktobra) bi lahko razmišljali, da je treba najti poti uspešnega pogovora med generacijami. V Egiptu posredujejo akademske žene vsem brezposelnim diplomantom univerze staž v domu ostarelih in tako pridobijo mlade akademike za izpopolnjevanje s področja

gerontologije, gerontopsihiatrije ter splošne geriatrije. Kako naj to uspe na Krašu? Sama sem na Dragi postavila p. Mirku Peliconu DJ to vprašanje, ker se je sam tako odlično predstavil v medgeneracijskem razumevanju mladih. Vesela sem, da je tudi večinoma sivolasa množica obiskovalcev Drage spoznala, da je "učenje za dolgo življenje" postalo naša skupna krščanska naloga.

Prav zato smo tako zvesti Dragi, ker se tam veliko naučimo ob srečanju z obiskovalci od vseh sodobnih in ob predavanjih imenitnih predavateljev, ki nam poglobljajo doživetje izkušnje. Lifelong learning - vseživljenjsko učenje! Evropsko leto 2003 za ljudi s prizadetostjo velja tudi ostarelim, saj je to za vse neizbežna prizadetost, za katero se je treba učiti vse življenje.

Naj Vam vsem v zahvalo posredujem tole misel: "Starost ne obvaruje pred ljubeznijo. Toda ljubezen te varuje pred staranjem" (Jeanne Moreau, 1929). Draga naj ostane praznik krščanske ljubezni, ne sovraštva - pa če gre za mlade ali stare, ženske ali moške, starše ali otroke!

Samo trije smo bili verjetno iz Švice, ki se srečujemo samo na Dragi in hvala za nevidne vezi prijateljstva, da nas je pot zanesla prav na Drago! Gospod Vidau iz Drage/Ban nam je pred leti v Bern pripeljal svojo odlično zgodovino rodovine, da bi se navdušili rojaki za iskanje svojih prednikov; tudi njega smo spoznali prav na

Dragi! Javljajo mi, da je v Nadškofijskem arhivu v Ljubljani opaziti izredno zanimanje za iskanje po cerkvenih knjigah, kjer so zapisi o naših rodovinah. Torej ni bilo zaman, da je razstava potovala iz Ban/Drage do Berna, pa čeprav ni hotel takratni slovenski veleposlanik nikakor pomagati tej razstavi, da bi krožila med društvi rojakov. Morda se bo 27. in 28. septembra iz Drage kdo odpravil v Einsiedeln (največje švicarsko romarsko središče), da bomo skupaj praznovali jubilej 35-letnice slovenske katoliške misije v Švici, ki povezuje rojake in nam nudi duhovno pomoč v materinščini. Hvaležni smo, da je leta 1968 prvi misijonar, pokojni kapucin p. Fidelis, prišel iz Gorice kot italijanski državljani, da nam je ob pomoči italijanske in hrvaške misije postavil temelj za vseslovensko versko "domovino", ki nam je nihče ne more iztrgati iz src! Če se ostareli izseljenci vračamo v rojstno domovino ali pa ostanejo v novi domovini, nam "verska domovina" in slovenska narodna zavest dajeta trdnost in kvaliteto staranja, kot to dokazujejo najnovejša študije, ki so jih naredili v Švici (glej "Kvalitetna starost", september 2003 - Trstenjakov inštitut, Lj).

Ljudmila Semerl-Schmid,

Basel-Švica

Opomba: EFU - Europaeische Frauenunion ali EUW - European Union of Women ali UEF - Union europeen feminine

Duhovniki nudijo pomoč vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

38.000 škofijskih duhovnikov vsak dan oznanja evangelij v župnijah med ljudmi in nudi vsem ljubezen, tolažbo in upanje.

Da bi lahko nadaljevali svoje poslanstvo, potrebujejo tudi tvoj konkretno pomoč: prispevek za vzdrževanje duhovnikov.

Te darove zbira Osrednji inštitut za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero), ki jih razdeli med vse duhovnike, zlasti med tiste, ki delujejo v najbolj potrebnih skupnostih in bodo tako lahko računali tudi na velikodušnost vseh.

Če želiš vedeti, kako lahko prispevaš svoj dar, kliči brezplačno številko **800.01.01.01**

Darovi za vzdrževanje duhovnikov. Podpora številnim za dobro vseh.

Svoj prispevek lahko nudiš na štiri načine:

- poštne tekoči račun št. 57803009
- kreditne kartice: s kartico CartaSI in s klicem na brezplačno telefonsko številko 800.82.50.00 ali prek interneta na naslovu www.sovvenire.it
- bančno nakazilo na glavnih italijanskih bankah
- neposredno na Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Sostentamento Clero) v svoji škofiji.

Kdor želi, lahko svoje prispevke Osrednjemu inštitutu za vzdrževanje duhovnikov (Istituto Centrale Sostentamento Clero) v znesku do največ 1032,91 evrov letno odbije od celote svojih prihodkov za izračun davčne prijave Irpef ter povezanih deželnega in občinskega dodatka.

Za dodatna pojasnila glede omenjenih načinov kliči brezplačno informativno številko 800.01.01.01. Izberi način, ki ti najbolj ustreza. Zahvaljujemo se ti za prispevek.